

C.W. Leadbeater

A KERESZTÉNY HITVALLÁS

I. FEJEZET

A RÉGEBBI HITVALLÁSOK

Sokan vannak a teozófia tanulmányozói között, akik nemcsak voltak komoly keresztények, hanem még most is valóban azok; és noha hitük fokozatosan tágabb tért nyerve kinőtt az óhitűségből, azt mégis megtartották, hogy nagyon szeretik formáit és szertartásait annak a vallásnak, amelyben születtek, örömmel hallják az ó-imák és hitvallások megismételt elmondását és az ősi zsoltárokat és énekeket, bár igyekeznek az óhitű közönséges értelmezésnél magasabb és tágabb jelentést olvasni ki belőlük.

Gondoltam, érdeklődéssel veszik az ilyen kutatók, ha némi kis értelmezést kaphatják az egyház ama nagyon figyelemreméltó alapformulái jelentésének és eredetének, melyeket Hitvallásoknak nevezünk; úgy, hogy amikor hallják azok megismételt elmondását, vagy amikor felidéződnek előttük az azokhoz fűzött gondolatok, inkább a nagyobb és nemesebb, eredetileg hozzájuk fűzött gondolatok legyenek a fölmerülők, mint a jelenkor téves felfogásából származó, félrevezető anyagiasság.

Azt mondtam, az eredetileg hozzáfűzött gondolatok; talán inkább azt illet volna mondanom, azzal az ősi formulával kapcsolatos gondolatok, amely formula alapját képezi azok legértékesebb részének. Mert nem szándékom egy pillanatig sem azt állítani, hogy már több század óta az egyháznak bármily nagyszámú tagjai vagy akár vezetői is, akik elmondogatják a hitvallásokat, ismerték volna azok valódi jelentését. Még csak arra sem tartok számot, hogy maguk a hitvallásokat leíró és jóváhagyó egyháztanácsok is képesek lettek volna felfogni az általuk használt lepergő mondatok teljes dicső jelentését; mert nagyon sok elveszett már a valódi jelentésükből és nagyon sok elanyagiasító félrevezetés került bele, még mielőtt azokat a gyülekezeteket egybehívták volna.

Elvégre is bizonyosnak látszik az, hogy amennyire korlátolt, lealacsonyított és elanyagiasított volt már a keresztény vallás, és amennyire a felismerhetetlenségig elferdítettek lettek írásai; néhányan a magasabb erők közül végre is megkísérelték vezetni azokat, akik összeállították a keresztény vallás számára ezeket a hitvallásoknak nevezett magas képleteket, oly módon, hogy bármilyen volt is az összeállítók tudása, a nyelvük mégis világosan adja ki az ősi bölcsesség nagy igazságait mindazok számára, kiknek van halló fülük. Továbbá nagyon sok olyasmi, ami ebben a formulában tévesnek és felfoghatatlannak látszik, azonnal megvilágosodik és teljes értelművé, válik előttünk, ha igyekszünk a jelenkori félreértésekkel összeegyeztetve elolvasni és ha abban a belső értelemben vesszük, amely a megbízhatatlan élettörténet-töredéket az örök igazság kijelentésének magaslatára emeli.

Én a Hitvallások e belső értelmének felderítésével törődöm és bár erről írván, hivatkoznom kell némileg azok valódi történetére: aligha kell mondanom, hogy én semmi esetre sem igyekszem ezt a tárgyat a szokásos tudós álláspontból megközelíteni, Az olyan ismeretek amelyeket én nyújtok a Hitvallásokról, se nem az ősi kéziratok összehasonlításából nyertek, sem a teológiai írók sokkötetű munkáinak tanulmányozásából nem eredtek; hanem egyszerűen a természeti feljegyzésekben való kutatás eredményei, amit a rejtett ismeretek kevés tanulmányozója (okkultista) végzett. Amit ők észrevettek, az alkalomszerűen vonzódott a kérdéshez, mialatt egészen más vonalon folyt a kutatásuk; és akkor kitűnt, hogy eléggé érdekes az a dolog és megérdemli, hogy tovább és részletesebben vizsgálják.

Olvasóim némelyikének talán új fogalom az, hogy van olyasmi, amit természeti feljegyzéseknek nevezünk, és hogy vannak oly módszerek, amelyekkel lehetséges teljes bizonyossággal ismét rátalálni a múlt igazi történetére. Jól ismerik ezt a lehetőséget azok, akik tanulmányozták és sok élénk érdeklődést keltő ó történetet vizsgáltak már meg ezen az úton. Mivel azonban e folyamat megmagyarázása ennek az értekezletnek célján kívül esik, az ez iránt érdeklődők figyelmébe ajánlom "Clairvoyance¹" (Tisztánlátás) című kis könyvem.

A keresztény egyház most három hitformulát használ, amelyek nevei: az Apostoli Hitvallás, a Niceai Hitvallás és az Athanasiusi Hitvallás. Az elsőnek és a másodiknak több közös pontja van és könnyű e kettőt együtt megvizsgálni; a harmadik azonban oly sokkal hosszabb és azoktól annyira különböző jellegű, hogy megfelelőbb lesz egész külön fejezetet szentelni annak, hogy ezt később vizsgáljuk meg. Amint most az Angol Egyház Imakönyvében látható, a Hitvallások a következőképp hangzanak:

Az Apostoli Hitvallás

Hiszek egy Istenben, a mindenható Atyában, mennynek és földnek Teremtőjében. És Jézus Krisztusban, az ő egyszülött Fiában., a mi Urunkban, aki fogantatott a Szentlélektől, született Szűz Máriától; szenvedett Pontius Pilátus alatt, megfeszítették, meghalt és eltemették. Alászállt a poklokra, harmadnapon feltámadt a halottak közül; felment a mennybe; ott ül a mindenható Atyaisten jobbján; onnan jön el ítélni élőket és holtakat.

Hiszek a Szentlélekben. Hiszem egy katolikus Anyaszentegyházat, a szenteknek közösségét, a bűnök bocsánatát, a test feltámadását és az örök életet. Ámen.

A Niceai Hitvallás

Hiszek egy Istenben a Mindenható Atyában, mennynek és földnek és minden látható és nem látható dolog teremtőjében; és egy Úr Jézus Krisztusban, Isten egyszülött Fiában, akit Atyja mind a világoknál előbb szült, Istennek Istene, Világosságnak Világossága, Valóságos Istentől való valóságos Isten, aki született, nem teremtett, lévén egylényegű az Atyával, aki minden dolgot teremtett; aki értünk, emberekért és a mi üdvözülésünkért lejött a mennyből és a Szentlélektől testesített Szűz Mária által, és emberré lett és meg is feszítettett értünk Pontius Pilátus alatt; szenvedett és eltemetett és harmadnapon ismét feltámadott az Írásoknak megfelelően, és felment a mennybe és ott ül az Atya jobbján; és újra el fog jönni dicsőséggel és ítélni fog elevenek és holtak fölött, királyságának soha vége nem lesz.

És hiszek a Szentlélekben, az élet Urában és adójában, aki az Atyától és a Fiútól ered, akit az Atyával és a Fiúval együtt imádunk és dicsőítünk, aki a próféták által beszélt; és hiszek egy egyetemes és apostoli Egyházban, elismerem egy a bűnök bocsánatára szolgáló keresztséget és várom a holtak feltámadását és a következő világbeli életet.

Ezek kelte és története

Mielőtt leírnám e Hitvallások igazi eredetét, engedjék meg, hogy röviden kivonatoljam az óhitű teológusok mostani felfogását azok keltére és történetére nézve. Egy időben az volt az egyházi elmélet, hogy a Niceai s az Athanasiusi formulák tisztán kibővítései az Apostoli Hitvallásnak, most azonban általánosan elismert dolog, hogy a Niceai Hitvallás történelmileg a legrégebb a három közül.

Vegyük sorra egyenként a hármát és nézzük meg, mit tudnak róluk általában.

Úgy látszik, hogy valamilyen rövid és egyszerű Hitvallást használtak már egy nagyon régi időszaktól kezdve nem csupán mint a hit képletét, hanem mint egy katonai jelszót is. A forma szavai azonban a különböző vidékek szerint meglehetősen változatosak voltak, és csak századokkal később jött létre valami egyöntetűséghez hasonló. A régebbi alakra például szolgál az Ireneus "Eretnekségek ellen" című munkájában előforduló hitvallás: "Hiszek egy mindenható Istenben, akitől van minden és Isten Fiában, aki által van minden."

Legrégebben a negyedik században Rufinus írásaiban történt említés egy Hitvallásról, amelynek Apostoli volt a neve. Rufinus szerint azért nevezték így, mivel 12 pontból áll, amelyek mindegyikét külön-külön a tizenkét apostol egyike adta hozzá, akik e célra ünnepélyesen összeültek. Rufinust azonban nem tekintik valami nagy történeti tekintélynek, sőt a Wetzler és Wolte féle Római Katolikus Enciklopédiában tisztán kegyes legendának tekintik történetét.

A niceai képlet összeállítása után még négy egész századon át semmiben sem hasonlított az Apostoli Hitvallás a mai alakjához, és a legtekintélyesebb írók, akik ezzel a tárggyal foglalkoztak, úgy vélekednek, hogy ez a régebbi és egyszerűbb hitkifejezések fokozatos gyűjteményéből lassan kialakult pusztá halmaz. Az okkult kutatás tagadja ezt a felfogást, amint később megmagyarázzuk, és noha teljesen helybenhagyja összetett jellegét, utal arra, hogy egy a Rufinus által fenntartott eredetnél mindenképpen magasabb eredetet kell belőle levonni.

Közönséges nézőpontból sokkal határozottabb és kielégítőbb a Niceai Hitvallásnak nevezett hosszabb hitforma története, amely a Római Egyház miséjében és Anglia Egyházának úrvacsorai szertartásában szerepel. Gyakorlatilag az írók mind egyetértőknek látszanak abban, hogy két figyelemre méltó kihagyás kivételével a niceai zsinaton készült 325-ben. Amint a legtöbb olvasó tudja, ezt a zsinatot azért hívták egybe, hogy megállapodásra jussanak azokban a heves vitákban, amelyek akkor Krisztus lényére vonatkozva folytak. Az athanasiusi vagy anyagias párt kijelentette, hogy az Atyával egylényegű; míg Árius követői jobbnak látták meg nem kockáztatni erősebb állítást annál, hogy ő hasonló lényegű volt. és azt sem akarták helyben hagyni, hogy Neki sem volt kezdete.

Kicsinyesnek látszik ez a pont arra, hogy oly sok izgalmat és rossz érzést okozzon; de úgy látszik, jellemző az egyházi vitatkozásokra, hogy minél csekélyebb a véleménykülönbség, annál elkeseredettebb a vitatkozók gyűlölködése. Feltételezték, hogy maga Konstantin némi illetéktelen befolyással volt a zsinat tanácskozásaira. Bármiképpen is történt a dolog, határozata kedvező volt az Athanasiusi pártra, és a többség hitének kifejezőjeképpen a Niceai Hitvallást fogadták el. Amint akkor megalakult (ha kihagyjuk a szörnyű egyházi átkot, amely világosan mutatja, milyen volt igazán a tanács szelleme), e szókkal végződött: "Hiszek a Szentlélekben". Azokat a hozzáfűzött mondatokat, amelyekkel ma végződik a hitvallás, 381-ben a konstantinápolyi zsinaton adták hozzá, e szavak kivételével: "és a Fiu". Ezeket a Nyugati Egyház ékelte bele a toledói zsinaton 589-ben.

II. FEJEZET EREDETÜK

Miután így egész röviden kivonatoltam, amit az ó-hitű iskola a hitvallások történetére nézve elfogad, folytatom annak elmondásával, amit reájuk vonatkozólag a már előbb említett kutatások folyamán felfedeztek. Az első dolog, amit észben kell tartanunk, az, hogy mindegyik hitvallás mai alakja lényegében vegyes termék, és az egyetlen közülük, amely valamennyire képvisel egy egyszerű eredeti előírást, a legutóbbi mindegyik között – az athanasiusi. Teljes tudatában vagyok annak, hogy már maga ez a megnyitó bizonyításom egyenesen szembeszáll az e tárgyra irányuló, általánosan elfogadott eszmékkel; de én azon nem segíthetek. Én egyszerűen kijelentem azt, amit a kutatók találtak.

Ezek a Hitvallások három teljesen különálló forrásból merített kijelentéseket foglalnak magukban, és nagyon érdekesnek fogjuk találni azt az igyekezetet, hogy e három elemet egymásból kibonyolítsuk és megjelöljük külön-külön a hitvallásnak azokat a mondatait, melyek belőlük származtak

- a) Egy ősi formulája a világteremtésnek, amely valóban nagyon magas tekintélyen alapszik.
- b) Az az előírás, amely vezetésére szolgál a (hierophantnak) a Sohan vagy Sotapatti-beavatás egyiptomi formájánál.
- c) Az anyagiasító szándék, amely elhibázva igyekezett megmagyarázni ezt a két – a) és b) – okmányt, mintha egy egyén életrajzára vonatkoznának.

A Krisztus élete

Nem szándékom egész hosszasan belebocsátkozni a tisztánlátó kutatása útján nyert rendkívül érdekes közlésbe, ami a Krisztus, a Nagy Tanító valódi élettörténetét illeti; ez azutánra való munka, de bizonyos, hogy bele nem fogunk addig, amíg csak lehetséges nem lesz állításunk támogatására olyan bizonyítékot hozzacsatolnunk, amely teljesen távol áll a tisztánlátástól – olyan bizonyítékot, amely a tudósok, és a régészek eszéhez fog szólni. A fent említett ó formula céljának megértéséért mégis szükséges lesz néhány szót e tárgyra vonatkozóan belevenni ebbe az értekezésbe.

Amikor a pap e szavakkal végzi imáját: "Az Úr Jézus Krisztus által", akkor ő három teljesen különálló fogalmat zavar össze – (a) Jézust, a tanítványt; (b) az emberek által Krisztusnak nevezett nagy Mestert, akit a beavatottak ennél sokkal nagyobb néven ismernek; és (c) a Logosz második aszpektusát, vagyis személyét. Ezek közül az elsőre vonatkozólag Mrs. Besant ezt írja az *Esoteric Christianity**) című csodálatos könyvben:

*) Magyarul megjelent "Ezoterikus kereszténység" címmel (ford.)

„Az a gyermek, akinek zsidó nevét Jézusra változtatták, Palesztinában született i.e. 105-ben Publius Rutilius Rufus és Gnaeus Mallius Maximus konzulsága idején. Szülei előkelő származásúak, de szegények voltak. A gyermeket a zsidó szentírások megismerésére tanították. Életkorát meghaladó komolysága és égő odaadása láttán szülei elhatározták, hogy fiukat a vallásos és aszkéta életnek szentelik. Egy jeruzsálemi látogatás után, amikor az ifjú különleges intelligenciája és tudás utáni vágya abban mutatkozott meg, hogy felkereste a templomban az írástudókat, szülei hamarosan elküldték egy esszénus közösségbe tanulni a dél-judeai sivatagba. Amikor elérte a tizenkilenc éves kort, belépett a Serbal hegy közelében lévő esszénus kolostorba. Ezt a kolostort a Perzsiából és Indiából Egyiptomba utazó tudós emberek gyakran látogatták. A kolostornak nagyszerű könyvtára volt okkult művekből, sok közülük Indiából, a Himaláján túli vidékről származott. Jézus később a misztikus tudomány e székhelyéről Egyiptomba ment. Az esszénusok között alapos oktatást kapott az élet forrásához vezető titkos tudományból, Egyiptomban pedig beavatást nyert annak a magasztos páholynak tanítványaként, ahonnan minden nagy vallás alapítója származott. Egyiptomban ugyanis fennmaradt azoknak az igazi misztériumoknak az egyik központja, amelyeknek a részben nyilvános misztériumok csak halvány és távoli tükröződései. A történelmileg ismert egyiptomi misztériumok csak a „Hegyen” lévő igaz dolgok árnyékai voltak. Az ifjú héber itt a „Hegyen” nyerte el azt az ünnepélyes felszentelést, amely előkészítette őt a később elérendő Királyi Papság betöltésére.”

Valóban olyan csodásan odaadó és oly mindeneket felülmúlóan tiszta volt ez az ifjú, hogy méltónak találtatott arra a legmagasabb megtiszteltetésre, ami embert érhet – neki szabad volt átengednie testét egy hatalmas Tanító használatára, akit a NAGY TESTVÉRISÉG küldött el egy új vallást alapítani, bemutatni még egy másik oldaláról azt a csodás igazságot, amely sokoldalú, mivelhogy isteni, és melyet mi most a teozófia néven tanulmányozunk. Ez a Nagy Valaki akkor foglalta el a testet, amikor az 29 éves volt, és három éven át használta. A három év közül kettőt azzal töltött el, hogy a Mennyei Királyság misztériumaira tanította meg az esszeus gyülekezet fejeit; egy éven át pedig nyilvánosan prédikált a közönségnek Palesztina halmain és mezőin. Csak ennek az utolsó évi munkájának némi hagyományát őrizte meg az evangéliumi történet, noha ezek a hagyományok is annyira el vannak rontva és úgy be vannak takarva, hogy csaknem teljes lehetetlenség kiválasztani a bennük lévő igazságot abból, ami nem igaz. Jézus, a tanítvány, és Krisztus, a nagy Mester, a mi saját emberiségünkben való emberek, bár nagyon messze előbbre állnak haladottság tekintetében, mint mi, mégis a fejlődés ösvényén haladnak. Azért helytelen dolog akármelyikről is a kettő közül úgy beszélni, mintha a Háromság Második Személyének közvetlen megnyilvánulása vagy testesülése volna, noha igaz, hogy van itt egy bizonyos misztikus vonatkozás, amelyet azonban teljességében csak az előrehaladott tanulók érthetnek meg.

A formula, amelyre ő tanított

Ebbeli kutatásunk céljából azonban nem szükséges figyelembe vennünk a kérdésnek ezt az oldalát, egyszerűen úgy gondolunk Krisztusra, mint az esszeus gyülekezet kebelében lévő tanítóra, aki közöttük él és tanítja őket egy ideig, mielőtt megkezdődött nyilvános hivatása. E gyülekezet fejeinek már volt birtokában a minden dolgok eredetét illető többé-kevésbé pontos közlemények némi töredéke – valószínű, hogy buddhista forrásból kapták. Ezeket Krisztus egyberakta és összefüggővé tette, hitvallás alakba öntvén oly célból, hogy betanulásra készen álljon. Ezt a hitvallást tekinthetjük a Keresztény Hitvallás első forrásának.

E formula eredetije talán meglesz valamikor pontos, angol fordításban; de az ily vállalkozáshoz több személy közreműködése volna szükséges és az értelem szépségét és a szavak megválasztását illető hajsználai pontosság. Itt azért nem kísérlem meg ezt, de mivel sokan tudakolták a tartalmát,

azért az alábbi szavakban álljon hát itt annak durva kifejezése. Magától érthető, hogy ez sokkal inkább körülírása, mint pontos visszaadása a formula értelmének, amelyet szívükbe zártak azok, akiket megtanítottak rá.

"Hiszünk Istenben, az Atyában, akitől ered a rendszer – úgy van, a mi világunk és benne minden, akár látható, akár láthatatlan dolog;

"És Istenben, a Fiúban, aki legszentebb, öröktől fogva egyszülöttje Atyjának, nem teremtett, hanem kiáramlott, lévén valóságos lényege az Atyának, az Istentől való igazi Isten, az igazi Világosságtól való Világosság, aki minden formát alkotott, aki értünk, emberekért lejött a mennyből és belebocsátkozott a sűrű tengerbe, de újra felemelkedik onnan, mindig nagyobb dicsőségben egy végtelen királyságba.

"És Istenben, a Szentlélekben, az Életadóban, aki szintén az Atyától áramlott ki, dicsőségben egyenlő Vele és a Fiúval; aki az ő Angyalai útján nyilvánul;

"Elismerjük szent embereknek egy testvérségét, amely a felső Nagyobb Testvérséghez vezet, elismerünk egy beavattatást, amely megszabadít a bűnök bilincseitől, és amely által átmenekülünk a születés és halál körforgásából az örök életbe."

Ez a képlet oly célból készült, hogy könnyen észben tartható alakba sűrítse a mindenség eredetét illető tanítást, amit Krisztus adott az esszeus gyülekezet fejeinek. Minden mondat sokkal többet juttathatott eszükbe, mint a puszta szavakat, amelyekkel kifejezte; valóban olyan emlékezetbe vésni való volt ez, amelyet Buddha szokott adni, amikor a Négy Nemes Igazságot adta hallgatóinak, és kétségtelen, hogy minden mondatát egy megmagyarázandó és kibővítendő tételnek vették, olyanképpen, mint Mme Blavatsky írta az egész Secret Doctrine-t a Dzyan Stanzái alapján.

Az egyiptomi előírás

Ha a második forrást vesszük figyelembe, amelyet (b)-vel jelöltünk, akkor meg kell emlékeznünk arról, hogy az egyiptomi vallás főképpen az alakok és a szertartások sokszoroságában fejeződik ki és hogy még a misztériumaiban is megismétlődve mutatkozik az erre való hajlandóság. Ezeknek a misztériumoknak legmagasabb lépése az embert határozottan – amint most kellene neveznünk – az Ösvényre helyezte; másképp mondvá megfelelt annak, amit a buddhista kifejezéssel Sotapatti-beavatásnak neveznek. Ezzel a lépéssel kapcsolatban egy gondosan kidolgozott képletes egyházi formáságot alkottak meg, és a mi Hitvallásunk részben az említett formáság által, az isteni szolgálatot vezető hierophantok számára megállapított oktatások mása. Az egyetlen különbség a kettő között, hogy ami ott utasítások sorozataként állt, azt egy történeti elbeszélés alakjába szállították alább, leírván a Logosznak az anyagba való lebocsátkozását, amit az eredeti forma csak jelképezni szándékol.

Ezt a beavatási előírást a már itt leirt új alakjába az esszeus gyülekezet vezetői helyezték bele az (a) formulába, rövid idővel Krisztusnak közölünk való eltávovása után azért, hogy a Logosz alászállásának részleteiről, amelyeket ő oly sokszor megmagyarázott nekik, ennek a beavatásnak formáságára való utalással megemlékezzenek ugyanabban a képletben, amely a tan nagy körvonalát adta meg.

Hasonló jellegű és hasonlóképpen megmagyarázott tanítást kaptak tőle a Logosz működésére nézve Annak Első és Harmadik aspektusában, noha aránylag kevés maradt fenn számunkra belőlük; mégis kétségtelennek látszik, hogy Krisztus főfontosságúnak azt tartotta, hogy a tanítványok megértése pontos legyen a Logosz Második aspektusából kiárasztott Monád-esszenciának az anyagba történő lebocsátkozását illetőleg.

Hamar megérthető ez, ha meggondoljuk, hogy ez a Monád-lényeg az, ami körülöttünk minden alakot meglelkesít, és hogy csakis tanulás útján foghatjuk fel a fejlődés nagyszerű alap gondolatát és érthetjük meg az egész mindenségen szétáradó szeretet törvényét. Mert noha kétségtelen, hogy a fejlődés elfoglalja helyét az atomokat és molekulákat meglelkesítő életben is, annak előmenetele teljesen a mi értelmünk fölött álló. Bizonyos az is, hogy ugyanezt állíthatjuk az emberek óriási többségét illetően arra a sokkal magasabb fejlődésre nézve, amelyről fel kell tételeznünk, hogy összeköttetésben van és közreműködik azzal a harmadik nagy kiáramlással, amely a nagy Isteni megnyilvánulások Elsőjétől ered.

Így tehát valóság az, hogy csakis e második kiáramlás módszerét tanulmányozva lehetséges megközelítenünk az egész rendszer megértését, és ezt vehette számba Krisztus, midőn, amint látszik,

nyomatékot helyezett tanításának erre a részére. Nincs mit csodálnunk azon, ha, akik a tanítás továbbításáért felelősséget éreztek, tudva azt, mily nagyon szükséges ez a nyomaték, beleékeltek ezt a képletes vázlatot abba a külön formulába, amely azzal a szándékkal készült, hogy hitük kivonatát adja meg. Kétségtelen, hogy erre a cselekedetre őket a legmagasabb és legtisztább okok indították; és lehetetlen volt előre látniuk, hogy maga ez a beékelés fog a jelenben utat nyitni annak a lealacsonyító és romboló szándékú munkának (c), amelynek az ő idejükben még semmi jele sem látszott.

Azt kérdezhetik, miért választotta a Krisztus az egyiptomi egyházi formáságnak ezt a némileg bonyolult és anyagias jelképét arra, hogy vele tanításának ilyen tárgyát magyarázza meg. Nem vagyunk oly helyzetben, hogy merészelnénk megbírálni az elfogadott módszerét egy olyannak, aki tud; de talán megkísérelhetjük arra magyarázni, hogy egy elfogadható okot láthatunk az esszeusoknak az egyiptomi hagyományokkal való szoros összeköttetésében, valamint abban az igazságban, hogy Jézus maga is korábbi élete idejének nagy részét Egyiptomban töltötte el és részt vett legalább egy az ő módszerük szerint való beavattatásban.

Anyagiasság és lealacsonyítás

A később kereszténység néven ismert mozgalom történetének egy nagyon régi korszakában két egymással vetélkedő irányzat érvényesült, amelyek valóban Krisztus életmunkája két változatának eredményei. Amint már említettem, idejének nagyobb részét annak szentelte, hogy az esszenusok gyülekezetének határain belül szorosan megszabott utasításokat adott; de ennek függelékeképpen és ellenkezve e gyülekezet hivatalos vezetőinek nézeteivel, ezeknél az aránylag szűk korlátoknál magasabbra is emelkedett, és szentelt egy kis időt élete végén a nyilvános prédikálásnak is

Világos, hogy lehetetlen volt neki a tudatlan tömeg elé tárni az Ősi Bölcsességnek azokat a mély tanait, amelyeket azokkal a kevesekkel közölt, akik magukat e tanok befogadására külön tanulással és hosszú idejű szigorúan jámbor életmóddal legalább némi mértékben alkalmasakká tették. Úgy találjuk azért, hogy nyilvános beszédei két osztályba sorolhatók. Az első közmondásokból áll, t.i. olyan rövid mondatok sorozataiból, amelyek mindegyike vagy egy fontos igazságot, vagy viselkedési szabályt foglal magában. A második osztálybeliek a "vigasztalások" – azok az ékesszavú beszédek, amelyek abból az ő mély részvétéből eredtek, amit azzal a nagy nyomorral szemben érzett, amely akkoriban csaknem általános volt az alsóbb néposztályokban; és a kétségbeesésnek, a levertségnek és lealacsonyításnak azzal a szörnyű légkörével szemben, amely azokat csaknem agyonzúzta.

Amit ma az evangéliumoknak neveznek, abba itt-ott beleékeltek a Tannak (Logiának) némi hagyománytöredékeit; és ami úgy látszik, hogy ezek gyűjteményéből való igazi, egy levél, azt nemrégiben Grenfell és Hunt fedeztek fel Egyiptomban. Úgy látszik, Krisztus maga nem írt semmit, vagy legalább mi nem ismerünk semmi olyat, amit ő írt. Halála után azonban a két első századon át (meg kell jegyeznünk, hogy halála ideje jóval előbbre esik annál, amit mi a keresztény korszak kezdetének nevezünk), amint látszik, tanítványai közül többen összegyűjtötték és leírták azokat a mondásokat, amelyeket Neki tulajdonítottak az akkor elterjedt szájhagyományok. Az ilyen gyűjtemények azonban nem kísérelték meg Krisztus életrajzát megadni; noha gyakran néhány bevezető szó leírja, milyen körülmények között mondotta beszédét. Éppen úgy van ez a buddhista könyvekben is, hogy folyton találunk Buddha beszédei közül olyat, amelynek ezek a bevezető szavai: "Bizonyos alkalommal az .áldott ott időzött a bambuszkertben Rádzsagriában", stb.

Félreértett vigasztalások

Igaz, hogy tanát némely részében elferdítették és sok oly mondást tulajdonítottak neki, amit ő bizonyos hogy soha a száján ki nem ejtett, mégis ennél sokkal komolyabb, sőt inkább szomorú következményű volt az, hogy Őt a "vigasztalások" vagy paraklitériák tekintetében rossz színbe helyezték.

E beszédeinek alaphangja az a törekvés volt, hogy új reménységgel töltsse be a kétségbeesettek szívét, megmagyarázván nekik, hogy: ha követik az ő tanításait, akkor bizonyosan jobb állapotuk lesz a jövőben mint most van; és hogy bár most szegények és szenvedők, azért mégis úgy élhetnek, hogy sokkal kívánatosabb létet biztosítsanak maguknak a haláluk után következő időre és sokkal kívánatosabb életkörülményeket akkorra, amikor legközelebb megint visszajönnek a földre; hogy sorsuk sokkal jobb lesz azokénál, akik oly kegyetlenül elnyomják őket.

Talán nem volt természetellenes az, hogy tudatlanabb hallgatói közül sokan csak homályosan értették meg beszédének jelentését és azzal az általános benyomással távoztak, hogy ő bizonytalan jóslatot mondott a jövőre nézve, amelyben feltételezték, hogy az ő kívánságaik szerint fog az igaztalanság jóvátétetni. Úgy képzelték, hogy akkor vad megtorlásban részesülnek a gazdagok, pusztán azért a bűnökért, hogy gazdagok voltak; ők pedig mindenféle hatalmat és dicsőséget örökölnék, csupán azért, mert szegények voltak.

Készséggel megérthetjük, hogy ez olyan tan volt, amely könnyen megerősítette azt, amit a gyülekezet legkevésbé kívánatos elemei hozzáfűggesztettek, és ami az ősi időben az ilyen osztályokban, úgy látszik, csodálatos gyorsasággal terjedt. Azt sem gondolhatjuk az ilyen emberekről, hogy tanukból teljesen kiküszöbölték volna a jólélést; és így gyakran a legelvetendőbb jellegű dőzsölésekre csoportosultak azon a címen, hogy ők hívői "az elkövetkezendő jobb időknek", amikor ők bosszút állnak személyes ellenségeiken és a maguk megerőltetése nélkül birtokosaikká lesznek annak a gazdagságnak és fényűzésnek, amit mások munkájukból halmoztak össze.

Amint ez az irány fejlődött, természetesen mindinkább politikai és forradalmi színezetűvé vált, amíg csak igaz nem lett az ilyen párt vezetőire nézve, úgy, mint hajdan Dávidra, hogy "mindenki, aki nyomorban volt; mindenki, aki eladósodott; és mindenki, aki elégedetlen volt, köréjük gyülekezett". Alig csodálható azért, hogy az ilyen embereket összegyűjtő szervezet, amely féltékeny gyűlölettel volt eltelve minden, az övénél magasabb tudomány iránt, valósággal odajutott, hogy a tudatlanságot az üdvösségre vezető gyakorlati hasznú tulajdonságnak tekintette és értelmetlenül lenézte a Gnóvizist, ami azok birtokában volt, akik még megtartottak némi hagyományt Krisztus tanításából.

Három főirány

Nem kell azonban azt képzelnünk, hogy az egész régi keresztény mozgalmat ez a lázadó kapzsi többség foglalta magában. A gnosztikus bölcészek különböző testületein kívül – akik hiteles forrásból többé vagy kevésbé pontos hagyományát örökölték annak a titkos tannak, amelyet Krisztus az esszeusoknak adott – volt még egy néhány állandóan növekvő testület, amely aránylag nyugodt és tiszteletreméltó emberek gyülekezete volt, és ez a Gnóvizsról mit sem tudva, élete irányítójának vette azt, amit Krisztus tanából tudott. Ez a testület valóban az uralkodó ereje lett annak, amit később az óhitű (orthodox) pártnak neveztek.

Így a keresztény mozgalom fejlődésében világosan felismerhető három fő irányzatot látunk, amelyek Krisztus tanításának eredményei. Az első gnosztikus felekezetek (szekták) hatalmas tömege, amely általánosságban szólva némi részben az esszeusoknak adott benső tanítások képviselője volt, noha sok esetben különböző forrásokból merített fogalmakkal tarkították tanukat, amilyen pl. a zoroasztrianizmus, a sabaizmus, stb. A második fő irány azé a mérsékelt párté volt, amely eleinte keveset törődött egy tannal; de elfogadta életszabályul a Krisztusénak vélt beszédeket. A harmadik fő irányt az a tudatlan tömeg képviselte, gúnynéven "szegény emberek", amelynek igazi vallása egyedül a forradalom bizonytalan reménylése volt.

Amint mind jobban elterjedt a kereszténység, követői elég sokan lettek arra, hogy politikai tényezőkné ismerek el őket és egy bizonyos társadalmi befolyásra is szert tehettek. Lassanként a második és harmadik fő irány hívei egy párttá egyesültek és óhitűeknek (orthodoxoknak) nevezték magukat.

Mivelhogy a gnosztikusok magasabb tanai iránt való bizalmatlanság egyesítette őket, úgy látták, hogy kénytelenek azokénak ellenében valami tanrendszerfélét kifejleszteni. Az eredeti esszeus gyülekezet pedig ebben az időben feloszlott, és a hitforma, (melyet ők maguk között soha le nem írtak, csak szájról szájra adtak tovább), különböző, többé-kevésbé tökéletlen alakban valósággal nyilvános tulajdonává lett mindegyik felekezetnek. Természetes volt tehát, hogy az óhitű párt szükségesnek látta, hogy a hitformának a gnosztikusoktól megadott igazi magyarázata ellenébe mást állítson.

Szerencsétlen félreértés

Azután ezeknek értelmi látóhatárunkon a leghatalmasabb félreértések egyike merült fel, amelyet csakis a legdurvább emberi ostobaság találhatott ki. Valakinek az jutott az eszébe – alighanem jóval előbb, a mély tudatlanságú "szegény emberek" között –, hogy a Háromság Második Személye anyagba való alászállásának szép allegóriai magyarázata, amely bennfoglaltatik az egyiptomi beavatás képletes szertartásában, éppen nem allegória, hanem egy természetbeli lény élettörténete, akit ők a Názáreti Jézussal azonosítottak. Semmi más gondolat jobban le nem alacsonyíthatta volna a hit nagyságát és jobban félre nem vezethette volna a szerencsétlen népet, amely elfogadta; mégis megérthetjük, mennyire szívesen fogadták azt vastag tudatlanságukban, mint olyat, ami sokkal közelebb esett csekély értelmi befogadó képességükhöz az igazi jelentés ragyogó nagyságánál.

Hamar megcselekedték a csekély hozzátoldásokat, amelyek a növekedő Hitvallás ilyen érdemtelen elméletének megerősítéséhez kellettek, és ez után az időszak után nemsokára kezdtek írásba foglalni ennek töredékszerű átdolgozásait. Így tehát részben igaz az az általánosan elfogadott felfogás, hogy a Hitvallás egy lassanként egybegyűjtött összetétel, noha nem a szokás szerint feltételezett értelemben véve; de semmiképpen hitelre nem érdemes az a hagyomány, mely szerint az apostolokat jelölik meg a Hitvallás szerzőinek. A legnagyobb részének igazi teremtése sokkal magasabb, mint amit mi láttunk és a legrégebbi töredékek olyan szájhagyományok tökéletlen gyűjteményei, amelyekből az eredetinek egy valóban nagyon szép példánya készült, és a niceai zsinat ezt fogadta el szabályszerűen; noha ez a zsinat megmutatta, hogy teljesen rosszul érti az egészet, amikor átokkal végzi, ami egészen idegen annak szellemével szemben.

A zsinat hitvallása

Azért, hogy előttünk legyen annak a Hitvallásnak pontos mása, amely ennek a rendkívül viharos zsinatnak származéka, ide mellékelem gondos fordítását, amelyet Mr. Mead közölt a Lucifer IX. kötetében, a 204. lapon:

"Hiszünk egy Istenben, a Mindenható Atyában, mindenek, a látható valamint a láthatatlan dolgok Teremtőjében; és egy Úrban, Jézus Krisztusban, Isten Fiában, aki az Atya szülöttje, ami annyit tesz, hogy az Atya lényegéből való, Istentől való Isten, Világosságból való Világosság, valóságos Istentől való valóságos Isten, aki született, nem teremtett, egylényegű lévén az Atyával, aki mindeneget teremtett, a mennyben lévő dolgokat úgy, mint a földieket, aki érettünk, emberekért és a mi üdvösségünkért lejött és hússá lett és emberré lett, szenvedett és újra feltámadott harmadnapon, felment a mennyekbe és eljövendő ítélni eleveneket és holtakat; és a Szent Lélekben. De akik azt mondják, 'volt idő, mikor Ő nem volt' és 'mielőtt született, ő nem volt' és hogy 'abból jött létre, ami nem volt', vagy aki azt vallja, hogy Isten Fia más személyű vagy lényegű, vagy hogy ő teremtett, vagy hogy ő nem állandó vagy változó, azokat kiátkozza a Katholikus Egyház".

Látható, hogy bár ez az alak nagyon hasonló ahhoz, amelyet most az Angol Egyház úrvacsora-kiszolgáltatásánál fordul elő, mégis van több nem fontos eltérő pontja. Azért az anyagi, úgyszólván történelmi hamisításból mégsem sok került bele, noha világosan mutatkozik benne éppen Krisztusnak Jézussal és mind a kettőnek a második Logosszal való végzetes azonosítása. Mivel azonban minden arra vall, hogy ennek a híres zsinatnak tagjai úgyszólván tudatlan heves rajongók voltak, akiket nagyon is a személyes érdekeik előmozdíthatásának reménye hozott össze, nagyon kevés csodálható, hogy ők a tágabb fogalom helyett a szűkebbet tartották kívánatosabbnak. Meg kell még említeni, hogy nem fordul itt elő a Szent Lélektől való fogantatás és a Szűztől való születés bonyodalma; a keresztre feszítés jelképe nem alacsonyult le történelmi eseménnyé, sem arra nézve nem történt

esetlen kísérletezés, hogy valószínűbbnek tüntessék fel a történetet oly módon, hogy egy teljesen helytelen időpontot állítottak bele, amely a be nem igazolt, szerencsétlen és sokat gúnyolt Pontus Pilátus nevű embert említene meg.

Megvannak azonban mind ezek a hiányzó mondatok az úgynevezett "Római Hitvallásban", amelyet rendszeren korábbi keletűnek jeleznek; ránk azonban semmiképpen sem tartozik az ebbeli vita, mert mi ráismerünk, hogy e mondatok legtöbbször csak elferdítése annak az egyiptomi beavató formulának, amely bizonyos, hogy sok századdal előbb megvolt.

Az evangéliumok anyagiasítása

Bármily keletű (az pedig bizonyos, hogy régi) volt az allegóriának ál-történeté való lealacsonyítása, azt látjuk, hogy befolyása éppúgy munkálkodott más iratokon is, mint a Hitvalláson. Egészen hasonló anyagias rögeszme miatt szenvedtek az evangéliumok is, mert a szép eredeti példázatot újra meg újra elrontották népies legendák hozzáfűggesztésével és azzal, hogy a hagyományos tanból egyet-mást belekeverték, amíg végre zavaros gyűjteményünké lett az, amit ma evangéliumoknak nevezünk. Ha mint történetet nézzük, reménytelenül lehetetlen, és rendkívül nehéz kiválogatni az összetett részekből.

A régebbi keresztények között alkalomszerűen mutatkozik annak tudása, hogy az evangélium példázat. Origenes pl. nagyon nyíltan beszél a fejletlen nagy tömegek tudatlan hitéről, mely csupán az evangéliumi történeten alapszik, és a magasabb és ésszerű hitről, amelynek alapja határozott tudás. Az előbbi ő "népies értelmetlen hit" névvel illette és azt mondja róla: "micsoda jobb módszert találhattak volna ki a tömegek támogatására?" Inge a "Christian Mysticism" című könyv 89. oldalán idézi ezt a magyarázatát: "A gnosztikusnak vagy bölcsnek nincs többé szüksége a megfeszített Krisztusra. Az örök vagy szellemi evangélium, amely neki birtokában van, világosan megmutat mindent, ami Istennek tulajdon fiára vonatkozik, mind a rejtélyeket, melyeket szavaival mutatott meg, mind azokat a dolgokat, amelyeket tetteivel képletezett. Mi nem érezhetjük oly bizonyosnak, mint Inge ur azt, amit ő mond, hogy "Nem azt jelenti, hogy Origenes tagadná vagy kétségbe vonná az evangéliumi történetet"; de szívesen helybenhagyjuk e szavait: "Origenes érzi, hogy olyan események, amelyek csupán egyszer történtek meg, nem lehetnek fontosak, és Krisztus életét, halálát és feltámadását csak egy általános törvény egyetlen megnyilvánulásának tekinti, ami valósággal nem ebben a múltó árnyékvilágban lett törvénné, hanem a Legmagasabbak örök terveiben. Elismeri, hogy azoknak, akik mélyen meggyőződtek az egyetemes igazságokról, amelyeket a testöltés és a jóvátétel leplezett le, nem kell már időben történő egyes megnyilvánulásokra gondjuknak lenni".

Nagyon fontos az evangéliumokban rejlő eredeti allegóriának ez az igazi jelentése; mindamellet nem szabad megengednünk, hogy félrevezettségünk elbűvölő mellékösvényeire, hanem a Hitvallás megfontolására kell szorítkoznunk.

III. FEJEZET AZ ANYAGBA VALÓ LEBOCSÁTKOZÁS

Mielőtt azonban teljesen megérthetné az olvasó a Hitvallás különböző tételeinek valódi értelmét, szüksége van arra, hogy megértse, amennyire ez lehetséges, a Mindenség teremtése rendszerének vázlatát, amit eredetileg jelezni volt célja a Hitvallásnak. Ez természetesen azonos azzal, amit a Bölcsesség-Vallása tanított és bizonyítéka, amellyel most dolgozunk van, csakugyan vázlata annak a működésnek, amelyet az emberi fejlődésben a Logosz Három aspektusa kifejt.

Elejétől fogva magától értetődő, hogy ez olyan tárgy, amelyre nézve még örök időnkig egyikünknek sem lehet reménye, hogy tökéletesen megérthetjük, mert aki teljesen átérti, annak tudatosan egynek kell lennie a Legmagasabbal.

Mégis kaphatunk némi útbaigazítást, ami talán segíthet gondolkodnunk, noha a legnagyobb nyomtatékkal mondván szükséges végig eszünkben tartanunk, hogy mivel mi erre a kérdésre alulról nézünk

felfelé és nem felülről lefelé, a végtelen tudatlanság álláspontjából és nem a mindentudáséból, azért bármily fogalmat alkossunk is róla, annak tökéletlennek kell lennie és éppen ezért nem lehet pontos.

Megmondatott nekünk, hogy ami egy rendszernek (amilyen a miénk) kezdődésénél történik, az azonos azzal – eltekintve bizonyos, a környezeti körülményekből kivilágító különbségektől –, ami a mindenségbeli pihenés nagy időszakai egyikének elmúltával az újraébredéskor történik. Nekünk pedig alighanem lehetségesebb nem teljesen félreértenünk a dolgot, ha arra törekszünk, hogy figyelmünk inkább az előbbire, mint az utóbbira irányuljon.

Kezdetül tudnunk kell, hogy egy naprendszer fejlődésében a rendszer Logoszának három legmagasabb ős-alapereje érintkezik a három Nagy Logossal és ebben azt a működést végzi el, amit az a három Nagy a mindenség fejlődésében végez. Valójában az a három ős-alaperő oly módon azonos a három Nagy Logossal, ami nekünk itt alant teljesen érthetetlen maradna még akkor is, ha be tudnánk látni, hogy úgy kell lennie.

Óvatosaknak kell lennünk, midőn a lényeknek ezt az azonosságát nézzük, hogy semmi esetre össze ne tévesszük az illető lények működését, akik hatáskörüket tekintve olyan nagyon eltérnek egymástól. Emlékeznünk kell arra, hogy az Első Logoszból, amelyik legközelebb áll az Abszolúthoz, áramlik ki a Második Logosz, amelyiktől azután a Harmadik ered. Ebből a harmadik Logoszból ered a Hét Nagy Logosz, akiket néha az Isten trónja előtt álló Hét Szelleme neveznek; és mivelhogy az isteni kilehelés mindig tovább halad kifelé és lefelé, ezek mindegyikéből ugyancsak hét Logosznak van a legközelebbi sikon, úgy, hogy mindössze ezen a sikon negyvenkilencen vannak.

Észrevehettük, hogy le, az anyag felé való siettünkben már sok sikon haladtunk át; mégis kihagyva a közbenső rendek (hierarchiák) részletét, mondjuk, hogy a negyvenkilencnek mindegyikéhez sok millió naprendszer tartozik, amelyek közül mindegyiket a saját napjának Logosza irányítja. Noha az oly magas szintvonalakon, aminők ezek, a dicsőségben és hatalomban mutatkozó különbségek nekünk nagyon kis jelentőségűek lehetnek; bizonyos határig mégis megérthetjük, milyen óriási lehet a távolság a három Nagy Logosz és egy egyetlen rendszernek Logosza között; és így elkerülhetünk egy hibát, amelybe folyton beleesnek gondatlan tanulmányozók.

Bár az Abszolút és a mi naprendszerünk Logosza között lévő távolság sokkal nagyobb, semhogy azt ésszel felérhetnénk, mégis bizonyos, hogy az Istenséghez általunk valaha hozzáfűzött legnagyobb tulajdonságok – az ő szeretete, bölcsesége és hatalma, türelme és részvéte, az ő mindentudása, mindenütt jelenvalósága és mindenhatósága sok más tulajdonsággal együtt mind megvannak legteljesebb mértékben a naprendszer Logoszában is, akiben valósággal élünk, mozgunk és vagyunk. El ne felejtésük soha, hogy ezt mi a teozófiában nem mint vallásos hitet vagy kegyeletes véleményt tarjuk fel; a tisztánlátó kutatónak ez a Hatalmas Lét határozott bizonyosság, mert az ő működésének és tervének eltéveszthetetlen bizonyítéka környez minket minden oldalról, amikor a magasabb síkok életét tanulmányozzuk. Eltéveszthetetlen az a bizonyíték, amelyet az ő munkája nyújt hármas természetéről, az Egységben való Háromságról, amiről a Hitvallás szól; de teljesebb a megfigyelésünk, mikor az Athanasiusi Hitvallással foglalkozunk, amely oly különös odaadással viseltetik e kérdés iránt.

A természet síkjai

Sokszor mondtuk már, hogy rendszerünk mindegyik síkja hét alsíkra oszlik, és hogy a legfelsőbb alsík anyagát a maga síkjának megfelelően atom-síknak kell tekintenünk, – ezzel azt mondjuk, hogy ennek atomjai tovább nem oszthatók, hacsak a legközelebb eső magasabb síkra nem megyünk erről a síkról. Ez a hét atom-alsík, különvéve és a többi alsíkra való minden vonatkozás nélkül – amely utóbbiak később létesültek amazok atomjainak különböző összetételeiből – alkotja a mindenségbeli nagy síkok legalsóbbját, amelynek ezek teszik a hét alsíkját. (I. ábra.)

Úgyhogy mielőtt egy naprendszer létesülne, annak jövőjének helyén úgyszólván semmi más nincs, mint a csillagközi térség közönséges körülménye – vagyis talán a mindenségbeli legalsóbb sík hét alsíkjából való anyag van ott, és a mi nézőpontunkból ez egyszerűen mindegyik síkunk atomanyaga a különböző összetételek nélkül, amelyekről mi azt szoktuk gondolni, hogy a hét atomsíkot egymással összekötik és minket fokozatosan elvezetnek egyikből a másikba.

A T E R M É S Z E T V I L Á G A I

7	I S T E N I V I L Á G (Á D I)	Első	Háromszoros megnyilvánulás
6	M O N Á D - V I L Á G (Á N U P Á D Á K Á)		Második
5	S Z E L L E M I (S P I R I T U Á L I S) V I L Á G (Á T M Á)	Á t o m s z e r ű	Harmadik
		Szellem	Szellemi hármasság az emberben
4	A Z I N T U I C I Ó V I L Á G A (B U D H I)	Á t o m s z e r ű	
		Az újratestetöltő Ego, vagy az ember lelke	Intuicio
3	GONDOLAT- VAGY M E N T Á L - V I L Á G <small>forma- nélküli (Ánupá)</small> <small>forma- világ (Rupá)</small>	Á t o m s z e r ű	Intellektus kauzál- test
			M e n t á l t e s t
2	É R Z E L E M vagy A S Z T R A L V I L Á G	Á t o m s z e r ű	A s z t r á l t e s t
1	F I Z I K A I V I L Á G	Atomszerű	
		Atomalatti Éterfölötti Éteri Gázalaku Folyékony Szilárd	Éteri másodtest ("Doppelgaenger") Tömör test

I.

I. ábra

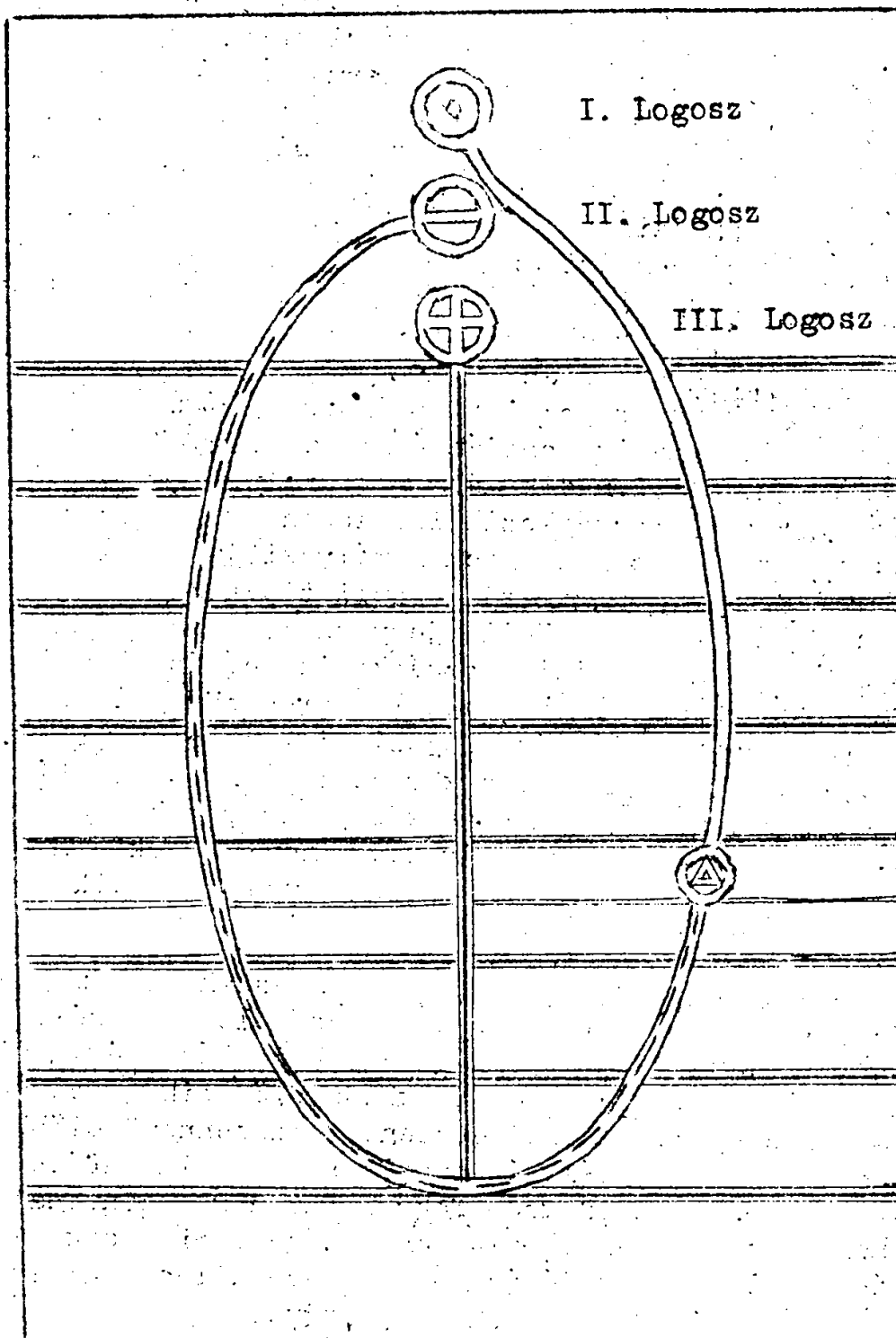
Már most egy rendszer fejlődésében a rendszer Logosza három ős-alaperejének vagy aspektusának (amit rendszeren a rendszer három Logoszának nevezünk) hatása a dolgoknak erre az előző állapotára olyanképpen történik, hogy mi azt fordított sorrendnek nevezhetjük. A nagy munka folyamán

mindegyik kiárasztja befolyását, de az időben legelsőnek jelentkező kiáramlás a Logosznak attól az ős-alaperejétől való, amely az ember gondolatának felel meg, bár magától értetődően végtelenül magasabb síkon. Erről rendszeresen mint Harmadik Logoszról vagy Mahatról beszélünk, amely megfelel a keresztény rendszerbeli Szent Léleknek – "Isten Szelleme, amely a vizek szíve felett lebeg" a kiterjedtségben és így hozza létre a világokat. Az I. ábra megkísérli bemutatni a teozófiai tanításokban említett természeti síkokat. Az ilyen ábra ugyan nagy segítségére van gondolkozásunknak egy irányban, de viszont csaknem állandó korlátozónk egy más irányban: így tehát ezt tanulmányozva eszünkbe kell tartanunk bizonyos tulajdonságokat. Mikor a finomabb anyagból a durvábbikba történő mozgásról beszélünk, szokásunk a "leszállás, lebecsátkozás" szót használni; és ebből az okból természetesnek látszik az, hogy a síkokat az ábrán úgy tüntetjük fel, mintha azok egymás fölött helyezkednének el, akár csak egy könyvespolc hézagai; és valóban ennél jobb módszerünk nincs is a síkok egymáshoz való viszonyát ábrában feltüntetni. Valósággal pedig mind a síkok anyaga ugyanegy teret foglal el, és ezt a látszólagos lehetetlenséget könnyen megvalósítja az egymásbahatolás rendszere. A tudomány arra tanít, hogy az éter át meg át jár minden anyagi alkotórészt, még a legkeményebbet és legsűrűbbet is, és hogy még a gyémántban sem érintkezik soha két atom vagy molekula, hanem mindegyik külön-külön lebeg az étertengerben. A tudomány még nem tette meg a legközelebbi lépést, amely annak felismeréséhez vezetné, hogy az éter maga is atomokból áll és hogy annak parányai viszont náluk finomabb anyagban szabadon lebegnek é nem érintik egymást. Az asztrál atomok vagy parányok viszont a mentál anyagban lebegnek és így megy ez tovább mindaddig, ameddig csak elérnek bármely kutató legmagasabb fejlettségű érzékei. Úgy, hogy amikor azt mondjuk, hogy az isteni élet "lebecsátkozott" az anyagba, világosan kell érteni, hogy nem térbeli mozgás értendő alatta, hanem egyszerűen a folyvást sűrűsödő anyag fokozatainak vagy helyzeteinek megelevenítése.

A II. ábrán ismét rendszerünk hét síkja látható ugyanolyan rendben, mint az előbbi ábrán, csak hogy ezen nem állnak megnevezések. Az I. ábra a Logosz három aspektusát vagy Személyét mutatja be, mint a mi síkokra osztott rendszerünkbe már lebecsátkozottakat, megnyilvánulván a hetedik, a hatodik, illetve az ötödik síkon. A II. ábrában pedig a dolgok régebbi körülményeivel szándékunk foglalkozni és így a három aspektus jelképeit időn és téren kívül helyezve mutatjuk be és csupán a belőlük kiáramló befolyások szállnak alá a mi síkokra osztott rendszerünkbe. Azok a jelképek, amelyeket itt a három Személy jelölésre használunk, rendkívül ősiek és azok másolatai, amelyeket Mme. Blavatsky használt a mindeneknél Magasabb Logosz megfelelő aspektusainak kifejezésére. Mivelhogy egy későbbi fejezetben szükséges lesz bizonyos mértékig részleteznem ezt a jelképezést, azért most nem mondok többet róla, csupán azt bocsátom előre, hogy a három egymás fölé helyezett jel illő sorrendben mutatja azt, amit közönségesen a Háromság három Személye néven említünk.

Látható, hogy mindegyikből egy-egy életáram vagy erőáram vonul le az alattuk levő síkokra. Az első ezek közül az az egyenes vonal, amely a harmadik aspektusból száll alá; a második a nagy tojásdad rajznak az a vonalrésze, amely balkéz felé esik – az az áram, amely a második aspektusból bocsátkozik le mindaddig, amíg el nem ér az anyag legmélyebb pontjáiig és azután ismét felfelé tart jobbkéz felé, amíg el nem éri az alsóbb értelmi (mentál) síkot. Megjegyzem, hogy mind a két áramlásban az isteni élet folyton sötétebb és burkoltabb lesz, amint lejjebb halad az anyagban, míg végre az anyag legalsóbb pontján már általában alig ismerünk rá az isteni életre; de amint ismét feljebb emelkedik a nadir pontján áthaladva, megint tisztábban mutatkozik. A harmadik áramlás, amely a Logosz legmagasabb aspektusából bocsátkozik le, abban különbözik a többitől, hogy azt egy cseppet sem homályosítja el az anyag, amelyen áthalad, hanem megtartja szüzi tisztaságát és mocsoktalan tündöklését. Meg kell jegyezni, hogy ez a kiáramlás csakis a buddhi síkig bocsátkozik le, és hogy a kettő kapcsolódását egy körbe rajzolt háromszög jelzi, amely az ember egyéni lelkét fejezi ki – a testesülő ént. Itt a háromszög a harmadik, a kör pedig a második kiáramlás hozzájárulása; erről azonban később lesz több mondanivalónk. E percben fordítsuk figyelmünket ezeknek a nagy folyamatoknak elsőjére, amely a Logosz harmadik aspektusából száll alá.

A H Á R O M K I Á R A M L Á S

II.

II. ábra

Ennek az első nagy kiáramlásnak eredménye az, hogy gyorsul az a csodálatos és dicső életképesség, amely átjár minden anyagot (bármily tétlennek is látszék a mi homályos szemünknek) úgy, hogy a különböző síkok parányai tőle felvillanyozva kifejlesztnek mindennemű előbb lekötöttségben volt vonzást és taszítást, és mindenféle egyesülésbe lépnek és így fokról fokra mindegyik

színvonalnak létrehozzák alsóbbrendű al-elosztódását, amíg csak előttünk nem áll teljes működésében a negyvenkilenc alsik csodás összetettsége úgy, amint ma látjuk.

Ez az oka annak, hogy a niceai jelkép ily szépen írja le a Szent Lelket: "Az Élet Ura és Adója". Működése módjához némi vezérfonalat kap bárki is, ha gondosan tanulmányozza Sir William Crookes-nak "The Genesis of the Elements" (Az elemek teremtése) című írását, amelyet 1887. febr. 18.-án olvasott fel Nagy Britannia Királyi Akadémiája (Royal Institution) előtt.

A Második Kiáramlás

Amikor a rendszer minden alsíkjának anyaga már létre kelt, és így működésének mezeje elő van készítve, akkor indul meg a második kiáramlás – az a kiömlés, amelyet néha monád-lényeknek nevezünk.

Ez pedig most abból a magasabb ős-alaperőből jön, amely a mi rendszerünkben a Második Logosznak felel meg, amelyről a keresztény írók mint a Fiú Istenről szólnak. Abból, amit róluk mondtak –bár szép és igaz, ha helyesen értjük –, sokat durván lealacsonyítottak és félremagyaráztak azok, akik nem voltak képesek felfogni az igazság nagy egyszerűségét; erre azonban később visszatérünk.

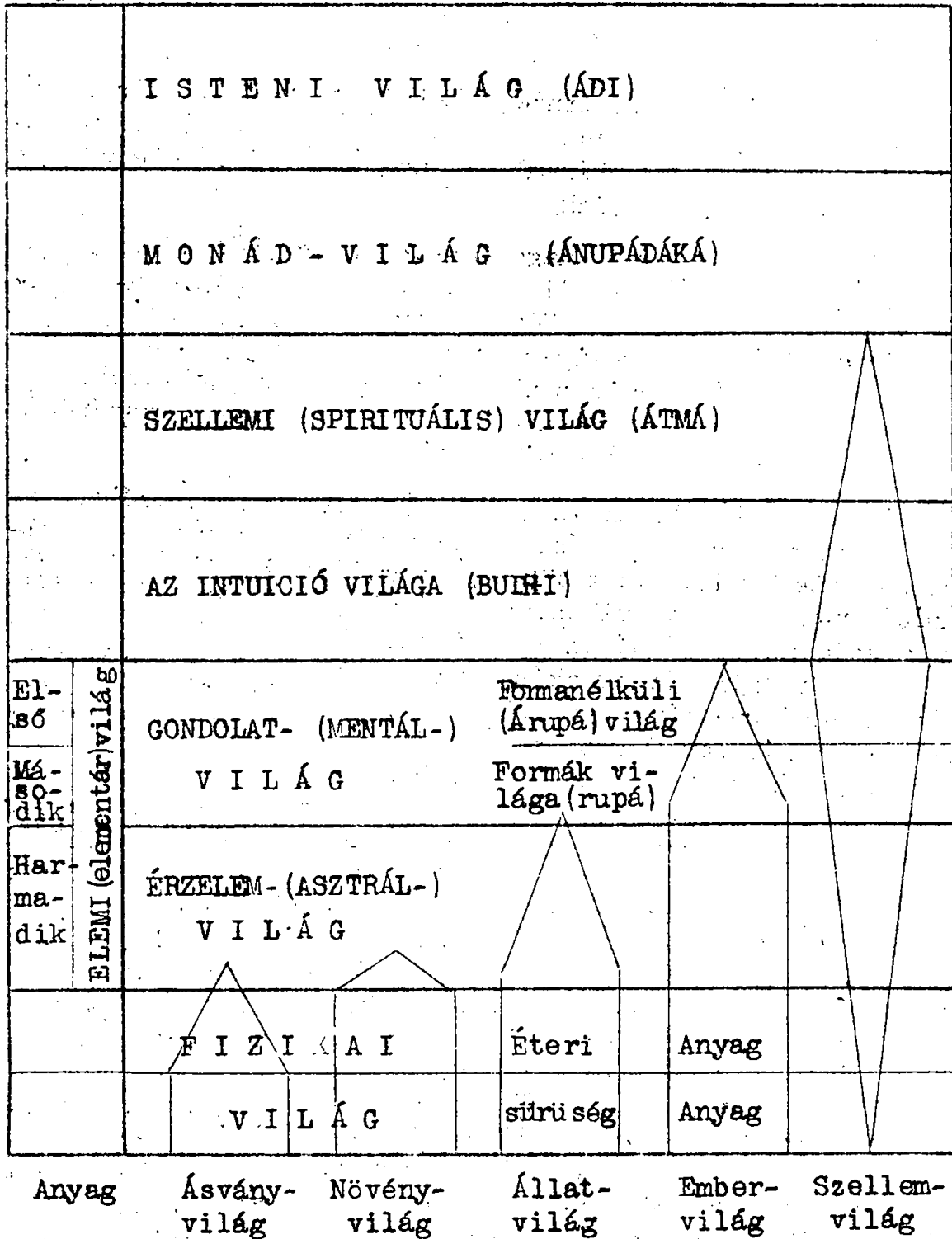
Lassan és állandóan, de ellenállhatatlan erővel árad ki ez a nagy befolyás úgy, hogy minden eredményes hulláma egy teljes időszakot tölt el a természet mindegyik birodalmában – a három elemiben, az ásványi, a növényi és az állat-birodalom, továbbá az emberiben. Ebből világosan látható, hogy a fejlődés akármelyik adott pontján mindenkor hét ilyen élethulláma van velünk a Logosz Második aspektusának, amely aspektus élteti ezt a hét birodalmat. Hatalmas hajlott vonalának befelé haladó ívében ez a monád-lényeg egyszerűen maga köré gyűjti a különböző síkok különböző fajtájú anyagát úgy, hogy mindnek hozzá kell szoknia és alkalmazkodnia ahhoz, hogy mint annak eszköze tevékenykedjék. De amikor elérte kiszabott anyagba-szállásának legalsóbb pontját és megfordul, hogy megkezdje a fejlődés nagy felfelé lendülését az istenség felé, akkor célja az, hogy tudatosságot fejlesszen ki sorra az anyag mindegyik fokán, természetesen a legalsón kezdve.

Így van tehát az, hogy az ember, noha sok többé vagy kevésbé veszteglő állapotú magasabb ős-alaperő tulajdonosa, mégis hosszú időn át előbb csak anyagtestében tudatos és azután nagyon lassanként válik tudatossá asztrál vagy érzőtestében és még később mentál vagy értelmi testében.

A III. ábra szellemes módon fejezi ki a fejlődés fokait. Bár látszólag egész mást mutat ez a rajz, mint a fő ábra, mégis ez utóbbi más alakban mutatja ugyanazoknak a valóságoknak egy részét, amelyek az előbbi ábrán láthatók. A III. ábrát figyelembe véve, az annak baloldalán lévő színezetten felosztott oszlop megfelel a II. ábra nagy tojásdad vonala baloldalának, mert mindkettő a második nagy kiáramlásnak az anyagba való lebozsátkozását ábrázolja. Itt azonban bizonyos színek fejezik ki a különböző birodalmakat; e színeket pedig Mme. Blavatsky alkalmazta a megfelelő síkokra azoknak a táblázatoknak egyikén, amelyeket ő a "Secret Doctrine" című könyvében ad meg nekünk. Világosan meg kell azonban értenünk, hogy ezek a különböző színek tisztán csak megkülönböztetés kedvéért vannak itt és semmiképp sem fejezik ki a síkok valódi jellegét. Minden általunk ismert szín, sőt néhány olyan is, amit még nem ismerünk, megvan ezeknek a magasabb síkoknak mindegyikén, úgy, hogy amikor valamelyik színt egyik síknak a másiktól való megkülönböztetésére használjuk, nem szabad azt gondolnunk, hogy bármelyik szín túlsúlyban van azon a síkon, amelyet jelez. Nem volna nehéz képzelt okokat feltételezni a színek használatára nézve – ilyenek például, hogy a homok vagy föld színe nagyon megfelel a fizikai síknak, és a szeretet rózsaszín árnyalata meg az állati szenvedély barnásvörös színe valami összefüggésben van az asztrálsíkkal; de mindez pusztán találgatás és az egyetlen valóság, amihez ragaszkodnunk kell az, hogy az asztrálsík nincs valóban rózsaszínnel áthatva, sem az értelmi sík élénk zölddel.

I N V O L U C I Ó és E V O L U C I Ó

SZELLELEM

III.

III. ábra.

A hegyben végződő színoszlopok vagy szalagok, amelyek ezenkívül betöltik a III. ábrát, mind a II. ábra felfelé hajló jobboldali vonala különböző síkjainak felelnek meg; és céljuk, hogy az érthetőségnek megfelelő alakban fejezzék ki előttünk, hogy mindegyik nagy birodalomban milyen mértékben fejlett már a tudatosság. A vázlat szerint ott, ahol a tudatosság már teljességében nyilvánul, a színoszlop szalagja is egész szélességében nyilvánul meg; és elkeskenyül, mihelyt olyan síkhoz érünk, ahol még csak kezd működni a tudatosság. Az ásványi birodalomnál azt látjuk, hogy teljes fejlettséget a szalagnak csak az a része jelöl, amely a három legalsó fizikai síkot képviseli – a szilárd, cseppfolyós és légnemű anyagok síkját – és a-mint tovább haladunk az éteri, a felsőbb éteri, az alsó atomi és az atomsíkokon, a tudatosság gyakorlásának képessége mindig csekélyebbé válik. Az aszt-rálsíkon (vagyis az érzések síkján) már csak egy kis színpontot látunk, amely azt a jelentéktelen, de határozott vágyat mutatja, amit közönségesen vegyi vonzódásnak nevezünk.

Élet az ásványban

Rövid idővel ezelőtt még a rejtett ismeretek tanítványainak kivételével mindenki elvitatta volna azt az igazságot, hogy az ásványi birodalom általában mutatkozott határozott élet; de újabb felfedezések lassanként megmászották ezt az anyagiasan tudományos álláspontot. Az utolsó néhány esztendőben három különböző irányú bizonyíték egyesült arra, hogy kimutassa, hogy az ásványban igazán van élet. Bose calcuttai tanár kutatásai kimutatták, hogy az ásványt meg lehet mérgezni, és német vegyészek arra áldozták fel magukat, hogy kimerítően tanulmányozzanak egy általuk ön-pestisnek nevezett fertőző betegséget, amely az óntetőket támadja meg és átszarmazhat egyik tetőről a másikra. Ők remélik is, hogy e tanulmányok útján nagy gyakorlati előnyöket érnek el és fokozzák az épségben tartást, mert úgy vélik, hogy lehetséges lesz megtanulniuk ezúton elejét venni oly baleseteknek, amelyek eredetét idáig elkerülhetetleneknek tartott okokból magyarázták ki. Ilyen eset például, mikor valamely acéldíszítés letörik. Most az egyetlen dolog, amit elővigyázatból, a baleseteket elkerülendő, tehet az ember, az, hogy gyakran megvizsgálja, nincs-e valahol rejtett repedés rajta. A tanulmányozók feltételezik, hogy nagyon sok esetben betegség által okozott gyengeség miatt történik a hirtelen leszakadás és, hogy a fémnek hasznára válik, ha újra meg újra megvizsgálják egészségi szempontból.

De jóval teljesebben és kielégítőbben bizonyította be azt, hogy az ásványvilágban van élet, Ottó von Schrön tanár Nápolyban kísérleti kutatásai útján. Rendkívüli erejű mikroszkóp-fényképező eszközökkel képes lett részletesen megfigyelni olyan folyamatokat, amelyekről soha azelőtt még fel sem tételezték, hogy vannak. Kimutatta von Schrön tanár, hogy a kristályoknak nemcsak mozgási, hanem nemzőképességük is van, és hogy számos oly nemzési folyamatot tárnak elénk, amelyek azonosak a növényországbeliekkel. Világos példákat nyújt nekünk arra, hogy elosztódás, bimbózás és kivándorlással járó bent-képződés útján is jönnek létre kristályok. Ebben a legutóbbi esetben az új kristály kialakul és előjön az anyakristály felületére, kettős mozgással, taszító és forgómozgással, éppen úgy, mint a tengeri fű spórái. Amikor legutóbb Nápolyban voltam, magamnak is volt alkalmam von Schrön tanár udvariasságából kifolyólag nagyon sok rendkívül szép fényképet megvizsgálni és valamit abból a gépies munkából is látni, amelynek segítségével ezeket a csodálatos eredményeket nyerte. Ennek a rendkívül érdekes kutatásnak vázlatát megtalálhatjuk a *The Theoso-phical Review* XXXI. kötetében a 142. lapon.

Az ásványvilágban meglevő fejlődő erőt illetőleg talán jobbat nem is tehetek, mint hogy idézek egy emlékezésre méltó szakaszt Ruskin "Ethics Of the Dust" című munkájából, a 232. lapról.

A Kristály nyugalma

"Tiszta és szent állapota bármely dolognak is az az állapot, amelyben annak minden része segít és egyetértő. Azért a mindenség legmagasabb és legelső törvénye és az élet másik neve a "segítés". A halál másik neve "szétválás". Mindenben és örökké a kormányzás és az együttműködés az élet törvényei. Az anarchia vagyis törvénynélküli valóság és a vetélkedés örökké és mindenben a halál törvényei."

"Ilyen természetű és maradandó erejű példának talán legjobb, noha legotthonosabb a lábunkkal taposott porban lehető változásokat említeni."

"Az állati hulladék kivételével alig van a tisztatlanságnak feltétlenebb típusa, mint egy sokat taposott nedves ösvény sara valamely gyárváros külső szélén. Nem az utak sarát értem, mert az keverve van

állati hulladékkal, hanem vegyünk csak egy-két négyzetcentiméternyiit egy gyár mellett haladó vert gyalogút legfeketébb sarából. Legtöbb esetben azt fogjuk látni, hogy ez a sár korommal, egy kis homokkal és vízzel kevert agyagból (vagy téglaporból, ami égetett agyag) áll. Ezek az elemek mind megakadályozhatatlan háborúskodásban vannak egymással és kölcsönösen pusztítják egymás természetét és erejét; minden lépésünknel helyért vetélkednek és küzdenek. A homok kiszorítja az agyagot, az agyag a vizet, a korom pedig mindenbe belekeveredik és beszennyezi az egészet. Tegyük fel, hogy ezt a négyzetcentiméternyi sarat teljes nyugalomban hagyjuk és hogy elemei hasonlóság szerint egymáshoz gyülekeznek úgy, hogy parányaik a lehető legszorosabb összefüggésbe jutnak.

"Kezdjük az agyagon. Ha megszabadul minden idegen alkotórésztől, lassanként fehér földdé lesz, amely már nagyon szép és alkalmas arra, hogy a megszilárdító tűz segítségével a legfinomabb porcelánt készítsék belőle, kifessék és királyi palotákban helyezték el. Az ilyen művészeti állapota azonban még nem a legjobb. Hagyjuk még tovább nyugodtan, hogy követhesse saját egyesülő ösztönét és akkor nemcsak fehérré lesz, hanem átlátszóvá is; nemcsak átlátszóvá, hanem keménnyé is; nemcsak átlátszó és kemény lesz, de olyan, hogy csodálatos módon tud elbánni a fénnel és csak a legkedvesebb kék sugarakat gyűjti ki belőle, a többit mind elutasítja. Akkor már zafirnak nevezzük."

"Ilyen kifejlődése lévén az agyagnak, engedjünk hasonló nyugalmat a homoknak is. Először abból is fehér föld lesz, azután folytatja és áttetszővé és keménnyé válik; végül pedig rejtélyes, végtelenül finom párhuzamos vonalakba rendeződik, amelyeknek megvan az a képességük, hogy nem csupán a kék sugarakat tükröztetik vissza, hanem kék, zöld, bíbor és piros sugarakat egyaránt olyannyira szépen, amennyire csak lehetséges bármi más kemény tárgyon látni. Ekkor opálnak nevezzük."

"Azután a korom lát munkához. Ez nem kezdheti a megfehéredésen, de ahelyett, hogy elkedvetlenednék, igyekeznek mindig keményebbé lenni és végre átlátszóan és mint a világ legkeményebb tárgya kerül elő. A volt feketesége helyébe pedig azt az erőt kapja cserébe, amellyel a nap mindegyik színű sugarát egyszerre képes visszatükröztetni, mégpedig a legélénkebb tűzzel, amelyet csak képes egy szilárd test kilövelni. Ekkor gyémántnak nevezzük."

"Legutoljára a víz tisztul meg, vagyis egyesül; és nagyon meg van elégedve, ha legalább egy harmatcsepp alakját is eléri. Ha azonban kötjük magunkat haladásához, akkor csillag alakjában kristályosodik. Így a négyzetcentiméter sár helyett, amely a vetélkedés politikai gazdálkodásából való volt, van azután az együttműködés politikai gazdálkodásából származott zafirunk, opálunk és gyémántunk egy hóból való csillag közepén."

A növényi birodalom

Mindez segít nekünk megérteni azt, hogy miképp törekszik lassan, de állandóan felfelé a tudatosság. Életet és fejlődést találunk az ásványban és a vágy gyenge kezdődését, amint a vegyi vonzódásban mutatkozik. A növényvilágban pedig azt találjuk, hogy a vágy már kiváltóbb és határozott, míg az életerő sokkal határozottabb irányban munkálkodik tevékenyen a fejlődés céljából. Valóban sok növény nagy értelmet és okosságot fejt ki céljainak elérésére, legyenek bármennyire korlátoltak is ezek a célok. Ezért tehát nem lep meg bennünket az, hogy a III. ábrán az a szalag, amely a növényvilág tudatosságát jelképezi, tekintélyes haladási fokot mutat. A szalag teljes szélessége itt az anyagi alsíkokon végig megvan, mind a felsőkön, mind az alsóbbakon, az asztrálsík pontja pedig sokkal nagyobb térfogatú lett. Igazán csak a legutóbbi néhány év alatt – amióta a növénytant a növények élettana szempontjából vették figyelembe – ébredtünk fel arra, hogy valóban milyen csodálatos dolgok a növények. Csak azóta tanulmányoztuk behatóan tudatosságukat, szokásaikat és hajlamaikat. Semmit sem lehet erősebben észrevenni rajtuk, mint a tetszést vagy nemtetszést. Valóban alig mondható túlzásnak, ha azt mondjuk, hogy alig van olyan ismert erénye vagy bűne az emberiségnek, amelynek mása meg ne lenne a növények között. Volt olyan idő, amikor a virágokat az emberek örömeire teremteteknek tekintették, de most már tudjuk, hogy a növényt meglelkesítő élet a legcsodálatosabban használja föl részeit arra a munkára, amelyet nekik a szervezetek, mint egység javára kell elvégezniük. Azt mondhatjuk egy növényről vagy fáról, hogy azok növényi szervezetek telepei. A növény nézőpontjából a virág, amely előttünk az egész tetőpontjának és céljának lenni látszik, valósággal egy koraszülött és lefokozódott levél, noha annak is be kell töltenie szerepét. Azt mondhatjuk, hogy a levelek mint erőtartályok működnek, mert szénét gyűjtenek és oxigént szabadítanak fel; a virágok ellenben fogyasztják az erőt, mert oxigént kívánnak és széndioxidot szabadítanak fel. A levelek

tápláló anyagokat halmoznak föl a gumókban és a szárban, míg a virágok elvonják ebből – sohasem önzőn, értsük meg ezt, hanem mindig a növény,ek mint egész érdekében, és abbéli kívánságának támogatására, hogy családot alapítson. A növények lassan, de állandóan felhalmozzák és azután aránylag gyorsan elfogyasztják az erőt. A levelek szájai csak az alsóbb felületeken vannak és oly parányiak, hogy egy közönséges orgonalevélnek egy négyzethüvelyknyi területére egy negyedmilliónyi száj esik. Naponként negyvenöt millió tonna széndioxidot juttatnak a levegőbe az emberek és állatok együttvéve, és mindezt elnyelik az apró szájacskák, vagyis inkább a szénét vonják ki belőle.

Csodálatos a növények alkalmazkodó képessége. Például minden kúszónövény azért szerezte meg kúszó erejét, hogy elérje a napfényt, és olyan szerveket fejlesztett ki, amelyek szükségesek erre a célra – horgokat, kapcsokat vagy külön gyökereket, vagy néha egyszerűen a tekeredő képességet. A virágok különfélesége azért fejlődik ki, hogy különböző típusú rovarokat vonzzon, és az alkalmazkodások közül sok igen eszes. Némely virág például gondoskodik egy szegényről, amelyen a rovar megpihenhessen, hogy amikor ezt cselekedve megrezdíti a virágot, a saját hátára hímport rázzon ilyenképpen a rovar! Az orchideák összeragasztják a porszemecskéket, nehogy eredménytelenül hullassák el útközben az ő rovar-küldönceik. A fecskefű (gódirc) úgy védelmezi magát becses anyagának elpazarlása ellen, hogy megfogja és megöli a legyeket, amelyek nem termékenyítenek. Ugyancsak növényi ész mutatkozik a gyümölcs fejlődésében, amint alkalmazkodik a madarak ízléséhez és nagyságához. Mindaddig fanyar és nem kívánatos marad a gyümölcs, amíg belül teljesen ki nem fejlett a csírája vagy a kemény magja, úgy, hogy alkalmas már bizonyos távolságra elszállíttatni. Akkorra édes lesz a gyümölcs, a madár megeszi, de képtelen megemészteni a kemény héjú magot vagy szemet és elejti valamely távolságban a szülőnövénytől, úgy, hogy jobb alkalma kínálkozik a magnak arra, hogy kifejlődjék új növényé.

Némely növény tüskéket fejleszt, hogy meg ne egyék az emlősállatok; más növények ellenkezőleg az emlősállatokat használják fel érett magvaik némi távolságra való eljuttatására. Ilyen például a bojtorján, amely kis horgokat fejleszt termésén, hogy azokkal a mellette elhaladó állatok szőrébe kapaszkodhassak. Meg kell emlékeznünk arról, hogy midőn idegen gyapjút hoztak Gloucestershirebe, azt tapasztalták, hogy kezdenek fokföldi és délamerikai növények mutatkozni annak a helynek szomszédságában, ahol a gyapjút fészülik. Különböző növények a szélre bízzák magvaik szétszórását, így tesz a bogáncs, a gyapotnövény és a hárs. A kókuszpálma vízárrakkal vagy folyamokkal szállíttatja el gyümölcsét, azért legszívesebben az óceánok közvetlen szélén helyezkedik el. A növények ésszerűségének más megnyilvánulása az a módszer, amelyet önmaguk megvédésére alkalmaznak. Némelyek molyhos felületű gyümölcsöt nevelnek, hogy az eső és a harmat hatásától óvják meg termésüket, mások mérgező váladékot fejlesztenek, hogy rabló rovaroktól óvják meg magukat. Mások gyapjas szőrrel védekeznek ebből a szempontból, mint pl. az ökörfarkkóró; míg némelyek tövisekkel és horgokkal igyekeznek magukat attól megóvni, hogy megegyék őket, mint sok ismert növény, vagy sókkal itatják át magukat. Sokkal több példát lehetne még felhozni a növények különös ügyességére nézve, de ezek megtalálhatók az újabb növénytani könyvekben, nekünk pedig követnünk kell a legközelebbi fokot.

Az állatvilágban a fejlődés folytatását látjuk ugyanezekben a vonalakon. Itt a vágy nagy túlsúlyban van meg és semmi kétség abban, hogy az érzések teste (asztráltest) határozottan megkezdí működését, noha az állatban rendszeren alig van valami kicsi abból, amit tudatosságnak mondhatunk az érzések testében, mikor az külön áll a fizikai testtől.

A magasabbrendű háziállatok érzésteste azonban eléggé fejlett arra, hogy megmaradjon holtuk után több napig, sőt hónapokig is. Emellett bizonyos mértékű értelmi (mentál) működés is kezd mutatkozni náluk. Ezt az utóbbi dolgot ábránkon a zöld pont jelzi, amely az értelmi sík alsó részébe nyúlik be, míg az, hogy az érzés síkjának legalsó részén a szalag teljes szélességű, azt jelenti, hogy az állat az alsóbb típusú szenvedélyeket, érzéseket és vágyakat teljes mértékben képes kifejtetni. A színszalag hirtelen ponttá keskenyedése a magasabb asztrál színvonalon azt mutatja, hogy az egész állatvilágnak csak korlátolt képessége van a felsőbb asztrálrétegeken előforduló lehetőségekre; noha a fejlettebb háziállatok néhány haladottabb egyedében igen magas fokban vannak jelen ezek a lehetőségek. Emlékszem, hogy a mi ifjúságunk napjaiban még azt mondták, hogy az ész egyedül az ember

megkülönböztető tulajdonsága, az állatnak nincs esze. Bárki tudja, hogy ez nem igaz, akinek valaha volt kedvenc állata és barátkozott vele, amint illet cselekednie, ha érdemes volt az állat barátsága által megtiszteltnek lennie; mert jól tudja, hogy az állat okoskodik, habár csak szűk korlátok között mozog is okoskodása. Bizonyos, hogy a kutyák, macskák és lovak történeteit magukban foglaló könyvek bőven sorolnak fel olyan eseteket, amelyek az állatok okoskodó képességét bizonyítják.

Az emberek birodalmához érve azt találjuk, hogy az alsóbb típusú embereknél még a legfeltűnőbbben nyomatékos képe van a vágnak, noha értelmi fejlettségének színe is terjedelmesebb lett. Amíg él, alvás közben homályos tudatossága van érzéstestében (asztráltestében) és halála után teljesen tudatos és tevékeny benne, noha még valósággal semmije sincs, ami a mennyei világ magasabb létéhez tartozik.

Saját fajunk közönségesen művelt emberéhez érve azt találjuk, hogy amíg él, magas értelmi tevékenységet fejt ki, és olyan tulajdonságai vannak, amelyek lehetővé teszik, hogy nagyon sokáig teljesen halála után a mennyei világban. Alvás közben teljesen tudatos asztráltestében, noha nem igen szokása hasznosan alkalmazni ezt a tudatosságát, és nem mindig képes azt valamely hozzáfűzött emlékezet útján átvinni egyik létfeltételből a másikba.

Ha az emberiséget ábrázoló színszalagot nézzük, azt látjuk, hogy ezek a különböző jellegzetességek mind megvannak rajta. Az asztrálsíkon végig teljes szélességű, sőt olyan a mentálsík legalsó alsíkján is, ami azt mutatja, hogy az ember a lehető legnagyobb mértékben képes a vágy mindegyik fajtát kifejteni, a legmagasabbakat úgy, mint a legalacsonyabbakat; és hogy értelmi képessége a legalsóbb síkon, t.i. az önző értelmiség területén szintén teljesen fejlett. Ennél magasabban még nem fejlett ki a képessége, noha már megkezdődött. A magasabb értelmi színvonalakon mutatkozó sötét-kék hegye a szalagnak arra vall, hogy az ember egy újra testesülő én, akinek van szellemteste; bár az átlagember helyes bemutatásánál a szalag hegyének nem kellene a harmadik alsík fölé helyezkednie.

Annak az aránylag kevés embernek esetei, akik feladatukká tették önmaguknak az okkult ismeretek útján való fejlesztését, azt mutatják nekünk: hogy a jövőbeli pályánk egyszerűen a tudatosság kibontakozása mind magasabb és magasabb alsíkokon aszerint, amint az ember előrehaladva alkalmassá válik ilyen fejlődésre.

A harmadik ábra jobboldali legszélső színszalagja a szellemi fejlettségű ember jelképe – olyan emberé, aki már messzire haladott a szentség ösvényén. Megjegyzendő, hogy ennek esetében a szalag legszélesebb része – amely mindig azt a testét jelenti a természetnek, amelyben a tudatosság központosul és amelyben legkésőbb a működésre – már nem a fizikai, és nem is az asztrálsíkra esik, hanem a felsőbb mentálsík és a buddhi sík közé. Azt pedig, hogy a fizikai síkkal még megtartja az összeköttetését, a színszalag alsó hegye mutatja, ez azonban azért csupán a hegye a színszalag alsó részének, mert ez már nem középpontja életének – anyagtestét csak azért tartja még meg, hogy segítsen embertársain. Színszalagja mind az érzések síkjának, mind az értelmének a legmagasabb vonalán a legszélesebb, ami azt mutatja, hogy nála a magasabbrendű gondolatok és érzések azok, amik természetesen támadnak benne. Tudatossága felnyúlik az egész buddhi-síkon át, sőt van egy hegye is színszalagjának, amely a Nirvánába hatol be – mutatva, hogy el kellett már érnie az arhát színvonalat.

A harmadik kiáramlás

Az a kék háromszög, amely a közönséges ember világát vagy birodalmát jelképező színszalag felsőbb mentál-síkján jelenik meg, a 3. számú ábrán, teljesen megfelel annak a fehér háromszögnek, amely a 2. számú ábrán a kék körben van. E háromszög keletkezésének történetében kell kutatnunk, mert ez az isteni Élet harmadik nagy kiáramlásának eredménye – amely a rendszer Logoszának legmagasabb alaperejéből vagy aspektusából érintkezik az emberben lévő szellemmel, és a nagy mindenség fejlődésében a helyet az első Logosz által betöltve tartja. Az által, akit a kereszténység Istennek, az Atyának nevezett.

Megkíséreltük bemutatni, miképpen bontakozik ki a monádlényeg (esszencia) tudatossága fokozatosan, amint felfelé halad, először az anyagi (fizikai), azután érzésbeli (asztrál), majd az alsóbb értelmi (mentál) síkon. Annak lehetősége azonban, hogy a harmadik kiáramlás kiszámítható távolságba jut, csak akkor lehetséges, amikor a legmagasabbrendű háziállatok egyikében éri el a tudatosság

az alsóbb értelmi síkot. Mert az isteni életnek ez a harmadik hulláma magától nem szállhat alább a mi buddhi síkunknál; ott pedig lebegni látszik, mintha alkalmas eszközök fejlődését várna meg, amelyek lehetővé tegyék neki azt, hogy egy lépéssel alább bocsátkozzék és emberek egyéni lelkeivé legyen. Furcsán hangzik ez a mondat, de nehéz emberi nyelven pontosan kifejezni a magasabb élet rejtélyeit.

Képzeljék el (hogy keleti hasonlattal éljek) a monád-lényeg (esszencia) tengerét a benne élő fejlődési erőtől mindenkor, a Végtelennek kebelében marad. Mivel pedig ennek közvetlen lényege, a mindenek isteni Atyja, belép az emberi szellem összetételébe, azért ez a mindenható erő feltétlenül biztosítja az emberi szellem halhatatlanságát.

Azt, hogy milyen szépen, milyen magasztosan tükrözteti vissza ezeket a dicső fogalmakat még az is, ami a Keresztény Hitvallásokból megmaradt nekünk, remélem, meg fogom mutathatni, amint tételeként vizsgáljuk azokat.

IV FEJEZET

A HITVALLÁSOK MAGYARÁZATA

Az Apostoli és a Niceai Hitvallás annyira hasonlít egymáshoz, hogy a legmegfelelőbb módszerünk, az lesz, ha együtt vesszük figyelembe a kettőt; amíg az Athanasiusiból egyelőre csupán alkalmi idézeteket veszünk és későbbre hagyjuk annak fontosabb mondatait, hogy külön foglalkozzunk velük. Bizonyos, hogy a két rövidebb Hitvallással egyszerűen egy eredeti forma különböző szájhangományai vannak birtokunkban – amely forma már foglal magában az (a)-val és a (b)-vel jelölt okmányokban előforduló visszaemlékezéseket, amelyeket már eléggé kiszínezett a (c) céljának hatása.

Bizonyossággal nem lehet megállapítani azt az időt, amikor a fővázlatát illetően szépen kikristályosodott a forma, de talán nem nagyon tévedünk, ha időszámításunk második századának közepére tesszük. Mindig szem előtt kell azonban tartanunk, hogy a mi időszámításunknak semmi köze sincs a Krisztusnak nevezett tanító születésének igazi idejéhez. És ne feledjük azt sem, hogy minden hasonlatosságuk mellett sem történtek kísérletezések arra nézve, hogy írásba foglalással alább szállítsák a formát egészen jóval későbbi időszakig. A két Hitvallás aszerint különbözik egymástól, amint különbözniük kellett az iskoláknak, amelyek azokat megőrizték, amennyiben a niceai mindig inkább természetfölötti és kevésbé anyagias, mint a másik és mindig valamivel magasabbak a nézőpontjai, amiért is sokkal készségesebb arra, hogy felelevenítse az eredeti és egyedül elfogadható magyarázatot, amit megtenni magam is óhajtok.

Az Atya

"Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek teremtőjében." Így hangzik az Apostoli Hitvallás bevezető tétele, ami valóban a mi naprendszerünk Logosz-ára vonatkozik: a niceai képlet tágabb térre lépve ugyancsak olyan formát nyert, amely a mindenek Első Okára vonatkoztatható, és így az Egy Istenről nem csupán mint menny és föld teremtőjéről beszél, hanem mint "minden látható és láthatatlan dologéról" is. Méltán adják "az Atya" dicsőséges címet Annak, ami a Végtelennek első jelensége, mert tőle ered minden, még maga a Második és Harmadik Logosz is, és belé kell visszatérnie egykor mindennek, ami belőle eredt. Megjegyzendő, hogy nem a tudatosság elvesztésére kell visszatérnie, mert az eldobása volna annak az eredménynek, amelyet a fejlődés valamennyi időszakán át szerzett; hanem inkább azért, ami még némi tekintetben megfoghatatlan a mi véges elménk számára, hogy tudatos részévé lehessen minden annak a csodás egésznek – egy-egy kristálylapocskájává annak a mindent átkaroló Tudatosságnak, amely valóban isteni Atyja mindennek, "mindenek fölött, mindeneken keresztül és önökben mindnyájukban"! "Akkor maga a Fiú is alattvalója lesz annak, aki mindent maga alá helyezett, hogy mindenben benne legyen Isten."

A "mennyet és földet" fogalom, úgy látszik, elrontotta annak az (a) formulában világosabban kifejezett fogalomnak, amelyben Krisztus arra mutat rá, hogy a Logosz létbe hívta "a tervet vagy rendszert" (valójában a mi naprendszerünket), "sőt a mi világunkat is mindennel együtt, ami benne van,

akár látható az, akár láthatatlan." Sok érdekes ember gondolkodásában nagy zavart okozott a "menny" szó két teljesen megkülönböztetett értelemben való szerencsétlen (bár etimológiai szempontból természetes) alkalmazása – először a tisztán természeti fogalomra, az égre, a felhőkre, napra s csillagokra, másodsor annak a magas boldogságnak dicsőült állapotára, amely az embernek asztrál élete végével lesz része. Talán nagy részben felelős ez a zavar a menny a népies értelemben való lealacsonyításáért a tudatosságnak egy állapotából, amelyen sorra át kell haladnia mindennek; egy a kiterjedtségben való természeti tartózkodási helyé való lealacsonyításáért, amelyből az embernek nagy többsége ki fog zárni.

Az esszések gyülekezetének fejei örökölték a kaldeusok és az egyiptomiak csillagászat tudományát és kétségtelenül tudták, mi a különbség a naprendszerünk bolygói és az állócsillagok között, amelyek más rendszernek napjai. Éppen ezért felfoghatták Krisztus tanításának értelmét. Nem nehéz azonban átlátnunk, milyen nagyot hibázhatott itt az Egyház tudatlan felekezete, egy Logosz kormányzásához tartozónak véve sok ezer naprendszert, holott azt nem tudta, mit tesznek azok. Még később a még sokkal kevésbé értő teológus beleviszi a halál után való boldogság honának fogalmát, és így az eredeti értelemben tudásának még az árnyéka is eltűnik.

A Fiú

"És egy Úr Jézus Krisztusban, Isten egyszülött Fiában, aki minden világnál előbb született Atyjától, Istentől való Isten, Világosság Világossága, a valóságos Istentől való valóságos Isten, nem teremtett, lévén egylényegű az Atyával, aki mindent teremtett; aki érettünk emberekért és a mi üdvözülésünkért lejött a mennyből." A néhány első szó kivételével mindezt kihagyták az Apostoli Hitvallásból, amint feltételezhetjük, azzal a szándékkal, hogy a világegyetem valamivel kevésbé magas színvonalát adják meg.

Itt találjuk a Jézus Krisztus név beleékelésében nyilvánvaló és általunk a (c)-vel osztályozott anyagi befolyás első nyomát, mert az eredetiben, az (a)-ban e szavak egyike sincs meg, A legrégebbi görögül írt másolatokban, amelyeket idáig belső látással megláttak kutatóink, azok a szavak, amelyeket ma így írnak: IHEOYNXPIETCN és "Jézus Krisztus" szókkal fordítanak; vagy így találhatók: IHTPONAPIETCN, ami azt jelentené "a legfőbb gyógyító (vagy szabadító)", vagy pedig így: IEPONAPIETON, ami úgy látszik, egyszerűen "a legszentebb valaki" jelentésű. Nem sokat használ azonban e különböző olvasmányokról beszélnünk, amíg csak valamely kutató a fizikai síkon rá nem akad olyan kéziratra, amely ezeket tartalmazza; mert a tudósok világa csak akkor lesz hajlandó hallgatni azokra a sugalmakra, amelyek ezekből természetesen következnek.

Az (a) formula görög alakja mindenesetre fordítása egy régebbi nyelvű eredetinek, úgy, hogy nekünk tanulóknak sokkal érdekesebb azt látnunk, hogy azok gondolataiban élő szókhöz milyen jelentés fűződik, akik a Nagy Tanítótól hallották elmondani, mint azokat a részleteket boncolgatni, amelyeket elrontva annak az időszaknak hellén tájshólására foglaltak, A kétségnek minden árnyékát kizárva, az eredeti fogalmazás kizáróan a Logosz Második Aspektusára vonatkozik, amint a különböző síkokon kinyilvánítja Magát az anyagba való nagyszerű lebecsátkozásakor, és a legcsekélyebb mértékben sem vonatkozik a Tanítóra vagy általában bármely egyéni emberre.

Az Egyszülött

Ennek a költői szakasznak nagyobb része arra való törekvés, hogy megvilágítsa a Logosz Második aspektusának álláspontját és működéseit, és hogy amennyire csak lehetséges, megóvja a különböző félremagyarázásokból. Nyomatékosan mondja ki azt az igazságot, hogy a világegyetemben semmi más oly módon nem keletkezik, mint a Második Személy. Az ő keletkezése tisztán csak az Első akaratának hatása, amely minden közbenjáró nélkül működik; úgy, hogy a régi fordító elég igaz szándékkal beszélt, bármennyire szerencsétlenül is választotta meg kifejezését, amikor őt így nevezte: "az egyszülött Fia Istennek, Atyjától született minden világnál előbb, aki mindeneket alkotott"; mert Ő valóban az egyetlen közvetlen nyilvánulása az Elsőnek, a Megnyilvánulatlanak, és kétségtelen, hogy "Nélküle semmi sem lett, ami lett"; mert az a monád-lényeg, amelyet ő áraszt ki, a megjelölés és éltető lényeg minden szerves élet háttérében, amelyről tudunk valamit.

E görög szó: "monogenész" igazi jelentését nagyon világosan bizonyította Mr. Mead egyik cikkében a "The Theosophical Review, XXI. kötetének 141-ik lapján, amidőn megjegyzi: "Nincs többé kétség aziránt, hogy a változtatás nélkül fordított 'egyszülött' kifejezés semmi ilyenfélét nem jelent, hogy 'egyedül teremtett', azaz jobban mondva egy ős-alaperő teremtette és nem egy SYZYGY vagyis pár."

Világos, hogy e cím csak a Logosz Második aspektusáé; és igazán csakis Őt lehet ezzel illetni, mert annak a módnak, amelyen Ő eredt az Elsőtől, tisztán különböznie kell minden más és későbbi származás folyamataitól, amelyek állandóan közvetítések eredményei.

Eszünkben kell tartani azt is, hogy e szavak "mind a világoknál előbb", bármily igaz bizonyítékai legyenek is Krisztus származásának, mégis nyilvánvaló rossz fordítását adják e görög szavaknak: "pro pantón tón aiónón", amelyek semmi mást nem jelenthetnek, mint hogy "mind az aeonokat (korszakokat) megelőzően". Bárki előtt, aki csak felületesen is otthonos a gnosztikus elnevezésekben, világos e szók jelentése és egyszerűen azt mondja nekünk, hogy a Logosz Második Személye időrendben az első, mivelhogy Ő az örök Atyától származó aeonok vagy kiáramlások legnagyobbika.

Jó, ha pontosan megjegyezzük a személy (persona) szó igazi értelmét és származását. Ebből a két latin szóból származik: per és sona, A jelentése tehát: "Az, amelyikből a hang jön". Úgy látszik, a római színpadon csak a fő jellemekhez öltöztek fel oly gondosan, ahogyan a mostani színészek teszik. A mai statisztának, aki az egyik szerepben mint katona, a másikban mint rendőr, majd mint falusi jelenik meg, megvolt Rómában a mása; de ott az öltözetváltoztatás helyett csupán álarcát és fejtöltőzékét változtatta meg, különben pedig végig parasztruhában volt. A fej és arc megváltoztatására szükséges dolgokból egész választékkal rendelkezett, ami a különböző kisebb részletek jelölésére szolgált. Amit a megfelelő pillanatban viselt, az mutatta, milyen szerepet játszott akkor. Ennek az álarcnak neve volt persona, mert hangjának zengése jött rajta keresztül. Így mi teljesen megfelelően adjuk a "személyiség" nevet annak az ideiglenesen használt segédtest-csoportnak, amelyet a lélek akkor vesz fel, amikor testesülésbe bocsátkozik le. Ugyanígy az Egynek a különböző síkokon való külön aspektusait vagy megnyilvánulásait is helyesen illetik a Személyek névvel.

Itt keletkezik az a hangsúlyozott és megismételt biztosítás is, hogy Ő "az Atyával egy lényegből való, minden tekintetben azonos Vele, Akitől eredt, kivéve, hogy ő leszállt ezzel az egy lépéssel távolabbra és amidőn így megnyilvánult, arra a pillanatra megállapította teljes kifejezését annak, ami az Ő lényegében mégis megmaradt, úgy hogy Neki kettős aspektusa van – "egyenlő az Atyával Istenségét illetőleg, mégis alacsonyabb az Atyánál az emberi voltára nézve"; és mégis mindenek keresztlétsége az a diadalmas kijelentés, hogy az örök egység állandóan fennáll, "mert bár ő Isten és ember, azért mégsem kettő, hanem egy Krisztus", most mint mindenkor "Istentől való Isten, Világosságból való Világosság, valódi Istentől való valódi Isten."

A kettőség – Isten és nem Isten – tana ellen ennél hatalmasabb tiltakozást alig írt le valaha halandó ember; és a későbbi és részletesebb Athanasiusi Hitvallásban a lényegbeli egység közvetlen bizonyítékát találjuk meg arra a hatalomra vonatkozó kijelentésében, amely minket visszavihet a Legmagasabbikba, ami az anyagba való alászállás gyümölcse, mert azt mondja nekünk, hogy ő "egy nem az Istenség testté változtatása útján, hanem azáltal, hogy az emberiből vesz fel valamit az Istenbe".

Lejött a mennyből.

Azt is a legigazabban és legszebben írták meg Róla, hogy "érettünk, emberekért és a mi üdvözülésünkért jött le a mennyből"; mert bár csakugyan igaz, hogy az ember halhatatlan szelleme Magának az Atyának természetéből való, mégis a Fiú áldozata nélkül, aki az Ő (az Atya) lényegéből kiáramlott, mint egyedlányeg az alsóbb birodalmak minden korlátai közé – sohasem lehetett volna kauzálttest, és enélkül a segédtest nélkül, amely úgyszólván ennek az életitalnak a felfogó edénye, menny és föld soha nem találkozhattak volna, sem ez a halandó halhatatlanságot nem nyerhetett volna. Így tehát az igazi Krisztus az ember teremtője és egyúttal megváltója is, mert Nélküle a szellem és az anyag között lévő szakadék soha sem lett volna áthidalható, és nem lehetne akkor az egyéniségnek sem lennie.

A testesülés.

"És testet vett fel a Szentlélek útján Szűz Máriától". Itt egy pillanatra úgy tetszik, mintha nehézséggel állanánk szemben, mert miképpen illenék bele a Logosz Második aspektusának születése a Harmadik működésébe, Aki Maga is inkább az ő gyermekének, mint atyjának tartja Magát? Mégis az eredeti gondolatmenetet követve nem fog félrevezetni minket a látszólagos ellenmondás, mert meg fogjuk érteni, hogy amivel foglalkozunk, az egyszerűen egy további foka az anyagba való lebecsátkozás egyszerű áldozatának.

Az angol fordító, vagy talán még inkább annak latin elődje, szerencsétlenül összezavarta az értelmét azáltal, hogy az előszók egyikét teljesen indokolatlanul elcserélte – nagyon figyelemreméltó helytelen fordítás, oly világos és annyira megdöbbentő, hogy soha el nem kerülhette volna a tanulmányozók figyelmét, ha a kezdetbeli téves felfogás köde el nem vakítja szemüket minden lehetőséggel szemben, kivéve az egész mondat legdurvább anyagi magyarázatát. Még a legutóbbi görög formában is csupán egy előszava van a két dolognak, és a mondat a következő: "sarkóthenta ek pneumatós hagiou kai Marias tészjőarthenou" – "és testet nyert a Szent Lélektől és Szűz Máriától". Ez azt jelenti, hogy mikor az egyedlányeg már "lejött a mennyből", amint az előbbi tételben említettük, akkor anyagiasul, azaz testesül, öltözetet tömörítve magának a látható és tapintható anyagból, amelyet a Logosz az ő Harmadik aspektusának működésével már előkészített befogadására, és amely e működés hatása nélkül meddő, azaz termésre képtelen anyag maradt volna.

A "szűz" nevet gyakran alkalmazták a különböző síkok atomi anyagára, mert ebben az állapotában az anyag semmiféle összetételbe nem lép be saját mozgása útján és marad olyan, amilyen volt, t.i. tétlen és nem gyümölcsöző. A Szent Lélek kiáramlása azonban rögtön felvillanyozza, és akkor tevékenységre ébred, molekulákba egyesül és gyorsan nemzi az alsóbb síkok anyagát, és így létrehozza az atomállapotú éterből azt, amit a vegyészek elemnek neveznek; és az első kiáramlástól ilyenképpen megelevenített anyagból alakulnak a sokféle formák, amelyeket a monád-anyag lelkesít meg.

Amikor ez a második kiáramlás eléri a fizikai síkot abban a formában, amelyet mi többször nevezünk ásványegyednek, akkor e különféle elemeknek erőt ad további egyesülésekre, és így előkészítette az élet más és magasabb megnyilvánulásainak útját, amely a később következő birodalmakba vezet. Ezért tehát a Logosz Második aspektusa nem a "szűz" anyagból veszi fel alakját, hanem abból, amelyet már átjárt és amelyben már lüktet a Harmadik élete úgy, hogy mind e kettő az, az élet és az anyag, ami öltözetet képezve körülburkolja Őt; és így teljes igazság az, hogy ő "testesült a Szent Lélektől s a Szűz Máriától".

Az anyagiasítás hajlandósága itt ismét teljesen eltérő fogalmat nyújtott egy balga csere útján – igazán egyetlen betű beékelésével, mert a legrégebbi alakban nem "Maria" volt a név, hanem "Maia", ami egyszerűen anyát jelent. Kísértésbe jöhetnénk úgy okoskodni, hogy talán van valami rokonságban ez a különösen tartalmas szó a szanszkrit Maya szóval, amit oly gyakran használnak ugyanannak a megtévesztő anyagburkolatnak megnevezésére, amelyet a Logosz alászállásakor von Maga köré; de a jelenben csak azt mondhatjuk, hogy még idáig semmi nyomát sem találták ennek a rokonságnak.

Sok szenvedélyes vita folyt a Szeplőtelen Fogantatás dogmájára vonatkozóan – a nehézségeket pedig egyedül az eredeti fogalmat lealacsonyító anyagiasítás okozta. A valóság szerint ez a rejtély három jelentést foglal magában: 1. a Logosz születését vagy megjelenését vagyis az Ő Második aspektusában való, anyagban mutatkozó megnyilvánulását; 2. az emberi lélek, az én, az egyéniség

megszületését; és 3. a Krisztus-elemnek az emberben való megszületését, amikor az ember fejlődésének egy későbbi fokát érte el.

A Logosznak az anyagban való megszületését már leírtuk, valamint az egyéniség megszületését is, amely oly csodálatosan az Ő képére alakult. Ebben az utóbbi esetben a kauzáltestet mint anyát kell elgondolnunk egymagában, szeplőtlenül, aki a Logosznak, az ő Második Aspektusában arra az anyagra gyakorolt hatása útján fogantatott, amely anyagot már előkészítette, a hármas-egység Harmadik Személye. Harmadszor (amikor már az ember kifejlesztette értelmét), a Krisztuselem, a sugalmazó Bölcsesség megszületett a lélekben, és amikor ez a buddhi-tudatosság már felébredt, a lélek megint olyan lesz, mint volt, kisedd, aki megszületett a beavatottaknak ebben a magasabb életében, amely valósággal a mennybeli királyság.

Mihelyt a Hitvallás latin fordítása van előttünk, azzal a világos lehetőséggel állunk szemben, hogy a "Mária" szóval játékot űztek, és mégis, mintha véletlen volna, az igazi jelentést illető más célzással is találkozunk a leszállásra nézve "a Szent Lélektől életre keltett szűz anyag tengereibe".

"És emberré lett". E mondat beékelése rendkívül jelentésteljes, mivel határozottan rámutat arra, hogy az egyedlénységnek az emberi színvonalra való megérkezése teljesen különálló és az anyagba való leszállásnál későbbi dolog volt, továbbá ebből következik, hogy az előbb említett "testet nyert Szent Lélektől és a Szűz Máriától" nem vonatkozhatott emberi születésre. Ezt a tételt kihagyták az Apostoli Hitvallásból, de megfelelően jelenik meg abban a fogalmazásban, amelyet a Niceai Tanács készített, és abban még határozottabb szándékkal jelzik a fejlődésnek egy későbbi lépését vele, mivelhogy így hangzik: "és hússá lett, és emberré lett". A hús felvétele tisztán a monád-lénység korábbi útjára vonatkozik, amelyet az állati birodalmon át tett meg. Az Apostoli Hitvallásban a (c) hajlandóság hatása az uralkodó, mert az egész folyamat a legdurvábban anyagi módon van leírva – "aki fogantaték Szent Lélektől, születék Szűz Máriától".

Pontius Pilátus

"Kínzaték Pontius Pilátus alatt". Ebben a tételben látjuk a (c)-vel jelzett irány lealacsonyító hatásának legnagyobbfokú, legnevezetesebb példáját, mert a görög ábécé legparányibb betűjének beszúrásával (iota, amely megfelel a szentírásban említett jótának) az eredeti jelentés nemcsak hogy egészen elhomályosult, hanem teljesen elveszett és feledésbe ment. A cserét oly egyszerű és könnyű megcsinálni, de ennek hatásai oly rendkívüliek és oly óriásiak, hogy akik felfedezték, egy ideig alig hittek szemeiknek, és mikor felfogták a helyzetet, képtelenek voltak megérteni, miképp volt lehetséges oly hosszú ideig észre nem venni olyasmit, ami ily rendkívül világos,

A legrégebbi görög kézírásokban, amikre tisztánlátó kutatók valaha képesek voltak rátalálni, e szó helyett: PONTIOY PILATOY mindenütt PONTOY PILÉTOY olvasható. Az A hangnak a H-val való elcserélése különösen görög tájszólásokban eléggé gyakori, úgy hogy itt az egyetlen igazi csere az I beszúrásában áll, ami e szót: "pontos", ami tengert jelent, erre változtatja: "Pontios", ami egy római tulajdonnév. Nem akarom feltételezni, hogy akár ez a változtatás, akár más olyan, amit megemlítettem, csalás céljából vagy félrevezetési szándékkal történt; nagyon könnyen lehet, hogy azt hitték, ez tisztán csak kiigazítása valamely régebbi másoló egy jelentéktelen hibájának.

A kutatók előtt világos dolog, hogy az az esszeus barát, aki legelőször fordította görög nyelvre a formulát, semmi esetre sem volt tökéletesen járatos ebben a nyelvben, és így az eredménye nem lehetett mintaszerű. Akiknek későbbi időkben kezükbe jutott ez a kézirat (vagy ennek másolatai), kijavították itt-ott a világosan látható helyesírási és értelmi hibákat; és nagyon lehetséges, hogy valaki, akinek gondolkodása nem volt képes befogadni a dolog igazi rejtélyes jelentését és el volt telve az emberré levés magyarázatával, azt hihette, hogy itt valamely tudatlan író kihagyhatott egy betűt. Így ékelhette bele ezt az egyetlen betűt anélkül, hogy a legcsekélyebb sejtelve is lett volna arról, hogy most megváltoztatta a tétel értelmét és az egész írás szellemével semmiképp meg nem egyezően fogalmazta.

Az Egyház történelmében kétségtelenül tömérdek a pirulás nélkül véghezvitt hamisítás, ami "Isten nagyobb dicsőségére" történt; ez pedig a barátok szemében az Egyház érdekeinek előmenetelét jelentette. Szerencsére semmi sem kényszerít minket arra, hogy tisztességtelennek tartsuk az eljárást ebben

az esetben, mert látjuk, hogy a tudatlanság és az előítélet egész ártatlanul is nagyon könnyen cselekedhette meg az eredetileg oly magas és tündöklő fogalmaknak ezt a szerencsétlen lealacsonyítását.

Nincs kétség abban sem, hogy (jóval később) az "epi" előszót is ugyanavval a dicséretreméltó, bár téves szándékkal tették ennek az előszónak helyébe: "upo", hogy csiszolják, azaz szépítsék a kifejezést; pedig mihelyt a tulajdonnév elméletét elfogadták, már megtörtént a baj és a további változtatás tisztán csak előkelőbb alakot adott a mondatnak, és így csak kisebbitette annak valószínűségét, hogy a látszólagos jelentés helyett valamely más lehetséges jelentést kerestek volna. Az eredeti fordításban az író igazi szándékát még világosabbá tette az, hogy a tulajdonító esetet használta, mert ezzel azt jelezte, hogy a kifejezés egy helyre és nem személyre vonatkozik. Ezt azonban csaknem mindjárt a sajátító esetre változtatták, még a j betű szerencsétlen beszúrása előtt.

E szók: "pontos pilétos" tehát egyszerűen sűrűsödött tengert jelentenek – éppen nem rossz jelzése az asztrálsik alsóbb részének, amit oly állandóan vízzel szoktak jelképezni. Azt a mondatot, amelyet rendszeren így fordítanak: "kínzaték Pontius Pilátus alatt", így kellett volna fordítani: "ő eltúrte a sűrű tengert" – ami annyit jelent, hogy érettünk, emberekért és a mi üdvösségünkért önkéntesen átengedte magát az asztrálsikanyagból való korlátoltatásnak és bebörtönöztetésnek. Meg kell itt figyelni a mondatok pontos sorrendjét. Amint most vannak a Hitvallások, azok egyikében sincs meg teljesen az eredeti gondolat; mert az Apostoli sorrendje helyes ugyan, de több helyen hiányos a tartalma, míg a niceai teljesebb ugyan, de elrendezése zavaros. Az első megemlített lépés az anyagból való öltözék felvétele – "a testetöltés" (inkarnáció); azután az emberi alak felvétele, bár még csak a magasabb alkotórészeiben; azután az, hogy "szenvedett Pontius Pilátus alatt vagyis az asztráltengerbe való" lebecsátkozás; és csak azután említi a földi anyagból való keresztben történő megfeszítetést és úgy írja le, mint akivel ebben az anyagban történt meg, hogy "meghala és eltemetteték".

A megfeszítetés.

"Megfeszíteték, meghala és eltemetteték". Itt ismét egy csaknem általános félreértéssel állunk szemben, amelynek óriásiak a méretei és szörnyűek az eredményei. Nagyon szomorú befolyása lett az egész keresztény egyházra, valamint arra a hitre, amelyet tanított, annak a megdöbbentő dolognak, hogy egy tökéletesen ésszerű allegória egy teljesen lehetetlen életleírássá fejlődött; a világ történetében pedig a talán legrendkívülibb és legszánandóbb testi erőpazarlás az a végtelen nagymennyiségű odaadó rokonszenv, amely századokon át egy fizikai szenvedés egészen képzeletbeli történetére irányulva áradt ki.

Még egyszer kell ismételnünk, hogy sem a Hitvallásnak, sem az evangéliumoknak nem az volt a céljuk, hogy Krisztus, a nagy tanító élettörténetét mondják el. Ami pedig a Szentírást illeti, a mai alakjában olyan különös összetétele, oly szétbonthatatlan összebonyolítása a Nap-mítosznak, a csaknem minden vallásban meglévő beavatás Krisztus-allegóriájával és azzal a hagyománnyal, amely Jézus földi élete egy részének igazi történetére vonatkozik; hogy nem közönséges fáradtsággal járó feladat volna pontosan beilleszteni különböző eseteinek mindegyikét a maga megfelelő forrásába.

A megfeszítetés és feltámadás mégis világosan a Krisztus-allegóriához tartozik; és hogy ez így van, azt minden tanulónak magából abból a dologból kellene tisztán látnia, hogy e két dolog emléknapját az egyház nem egy meghatározott évfordulóra tette, amint szokás valamely alkalmi eseményre nézve cselekedni. Ezek emléknapja csillagászati számításoktól függően mozgó. Az imakönyv rámutat arra, hogy a húsvét napját azon a vasárnapon ünnepeljük, mely a tavaszi napéjegyenlőséget követő első holdtölte után következik.

Furcsa eljárás volna ilyenképpen megállapítani egy történelmi eset évfordulóját. Ésszerűen ezt csakis a napítosz némi módosításával lehet megmagyarázni. Kétségtelen, hogy a régebbi időkben igyekeztek előlni azt a gondolatot, hogy naphitregét lássunk a történet előtti idők fecsegéseinek minden töredékében, amelynek akad történetírója; ez azonban ne vakítson el annyira bennünket, hogy meg ne lássuk, mily nagy rész igazság rejlik ebben az elméletben. Különösen akkor látjuk be ezt, amikor felismerjük, hogy magát a Nap évi pályafutását allegóriának használják emlékeztetés céljából azért, hogy akik értik, gondoljanak azokra a nagy igazságokra, amelyek jelképül oly régen használatos,

A húsvét megünneplésének elrendelését óhitűen úgy magyarázták, hogy a zsidó tudományos vita nagy gondot fordított a megfeszíttetésre, ami a pászkaünnep időszakában történt és így mint a pászkaünnep igazi áldozatát hangsúlyozták, mivel pedig a pászkaünnep a hold járásával mozog, a húsvét-nak is aszerint kell mozognia. Ez egészen lehetséges, de azért semmi sem ingathatja meg azt az állítást, hogy éppen a két ünnep mozgó volta mutatja, hogy sem a pászkaünnep, sem a húsvét nem lehet egy határozottan történeti esemény megünneplését célzó, mert akkor határozott napja volna az ünneplésnek. Éppen az ünneplés idejének ilyenképpen való megállapítása mutatja világosan, hogy csillagászati az ünneplés, ami némiképp azoknak a mennyei testeknek tiszteletével van kapcsolatban, amelyek mozgásától függő.

A Hitvallásnak az a része, amellyel most foglalkozunk, valóban egyszerű idézet az óegyiptomi beavatás előírásából, amely viszont a monád-lényeg anyagba merülése későbbi fokait akarja elénk tárni. Lássuk, miképp lett az, hogy ezt az anyagba-merülést a megfeszíttetéssel jelképezték, továbbá, hogyan tárták az újoncok szeme elé az ó Khem-ben.

A kereszt-jelkép.

Hogy ezt világosan megérthessük, igyekeznünk kell először megállapítani, micsoda jelentést fűztek a kereszt jelképéhez az ősidők szentelt rejtélyeiben, misztériumaiban. Legtöbbünket abban a hitben neveltek fel, hogy a kereszt csakis keresztény jelkép és lehet, hogy még mindig vannak olyanok, akik ragaszkodnak ehhez a nézethez. Ez utóbbi esetnek egyszerűen csak az lehet az oka, hogy még soha eszükbe nem jutott kutatni erre a kérdésre vonatkozóan; mert ha megvizsgálták volna a dolgok állását, akkor lehetetlen lett volna, hogy figyelmüket meg ne ragadta volna a keresztjel használatának nevezetes általánossága.

Ha jegyzéket készítenénk azokról a helyekről, ahol már a keresztény korszak előtt is megjelent a kereszt, ez már magában elég nagy könyv volna. Ha azonban néhány jelenkori műbe tekintek, amelyek ezzel a tárggyal foglalkoznak, azt látom, hogy van bizonyíték egyik vagy másik alakjának használatára az ősi Egyiptomban, Ninivében, Gozzóban a föníciaiak között, az etruszkok között és annál a történeti időt megelőző fajnál, amely az etruszkok érkezése előtt lakott Itáliában, a kezdetleges tavilakók kőedényein, Palenque romjai között, továbbá mint legősibb maradványokat fedezték fel az ó Peruban, Indiában, Kínában, Japánban, Koreában, Tibetben, Babilóniában, Asszíriában, KaIdeá, Perzsia, Fönícia, Arménia, Algir, Ashanti, Cyprus, Rhodos területén és Britannia történelem előtti lakói között, Franciaországban, Németországban és Amerikában. Olyan sorozat ez, hogy bár részleges és nem teljes, mégis megdöbbenhetné azokat, akik védői annak a keresztet illető kizárólagosan keresztény elméletnek, amely ifjúságunk napjaiban uralkodó volt,

A kereszt-jelvény egyetlen alakja, amelyet rendszeren Egyiptommal hoznak kapcsolatba, a crux ansata, vagy füles kereszt. Tévedés volna azonban feltételezni, hogy Khem őslakói nem ismerték a többi változatait; mert reánk hagyott ereklyék között megvan a két görög, a latin és a máltai kereszt, valamint szvasztika-jelek is vannak. Volt szerencsém 1884-ben végigjárni az egyiptomi régiségek múzeumát Boulakban Blavatsky társaságában és a múzeum tanult gondozója (Maspere M. úr) vezetése mellett; és jól emlékszem, milyen nagy érdeklődéssel vettem észre, hogy egyik ékszerdoboz tartalma között, amely a legrégebb királyi családok egyikének tulajdonaképpen szerepelt, sok szépmeteszű corneliusi példány van a szívből kiemelkedő keresztnek, egészen hasonló az olyan alakú kis amulettekhez, amilyeneket Londonban egy katolikus boltban lehet venni a huszadik században.

Az egyszerű kereszt származékainak legelterjedtebbike talán a szvasztika, ami, úgy hiszem, a fent elsorolt országokban mindenütt megvan. Általában feltételezték róla, hogy azonos a Thor kalapácsával; de úgy látszik, van okunk hinni, hogy ez utóbbit egyszerűen a T betű alakjára formálták. Mindenképpen bizonyos, hogy mikor Olaf király a karácsonyát Trontheimben töltötte el,

Ivókürtje fölé jelét
Isteni keresztnek tevét
Midőn ivék s mormolá imáit,
A Berserkek pedig mindig
Thor kalapácsának jelét intik

Övék fölé -

Ők valójában a gyakorlatban azonos jelképeket használták. A szvasztika alkalomszerűen a későbbi keresztény szimbológiában is mutatkozik; például Winchester székesegyházában az egyik kriptán egy középkori püspök szép teljes nagyságú szobra van, és ennek miseruhája szegélyén mint díszítés látható.

A teozófiai kutatóknak vigyázniuk kellene, hogy más felületesebb megfigyelők hibájába ne essenek és össze ne zavarják a különböző keresztjelképek jelentését. Mindegyiknek – a görögnek, latinak, máltainak, a taunak és szvasztikának – megvan a maga külön jelentése és semmiképpen sem szabad egyiket a másikkal összetéveszteni, amint most látni fogjuk.

A phallizmus tévedése

Van egy különösen durva tévedés, amely nagyon általánossá lett erre a tárgyra nézve, és amelytől meg kell tisztítanunk gondolatainkat, ha remélni akarjuk, hogy megfigyelésünk eredményes lesz – ez pedig a phallizmus megtévesztése. Úgy látszik, sok író áll ennek a tisztátlan gondolatnak hatása alatt és nem képes a legszentebb ősi jelképekben egyebet látni, mint phallikus jelentésű képeket; legyen bár a kereszt, a háromszög, a kör, a piramis, az obeliszk, a dagoba, vagy lótusz előttük, az ő sikamlós képzeletük mindezekhez csak egyetlen tisztátalan jelentést fűzhet.

Szerencsére az okkult kutatás biztosít minket arról (amint valóban az értelmes ember ilyen segítség nélkül is természetesen feltételezhetné), hogy ez a valamennyi vallás eredetére vonatkoztatott csúnya elmélet feltétlenül alaptalan. A vizsgálódások mindegyik esetben azt mutatták, hogy bármelyik vallásnak is a régebbi tisztább fokán csakis szellemi jelentést fűztek annak különböző jelképeihez; és ahol a teremtést feltételezték, mindig az isteni értelem gondolatainak megteremtését értették ezen. Másrészt, ha bármikor phallikus jelképek és illetlen szertartások vannak valamely vallással összefüggésben, akkor mindig annak biztos jelét láthatjuk ebben, hogy a vallás elfajult – arra mutat ez, hogy amely országban ilyen jelképek és gyakorlatok láthatók, ott a hit őseredeti tisztasága rég elveszett és szellemi ereje gyorsan eltűnt. .

Egy nagy vallásnak soha semmi körülmények között sem képezte részét sem a phallizmus, sem az illetlenség; és az igazság teljes ellentéte az a divatos elmélet, hogy minden jelképnek eleinte valamely tisztátalan jelentése volt azoknak a vadaknak értelme szerint, akik feltalálták; és hogy amint idővel egy nemzet magasabb színvonalig fejlődött, szégyellte az éretlenebb fogalmakat és erőltetett szellemi magyarázatokat talált ki azok túlzottságának leplezésére. Mindig a nagy szellemi igazság jár elől és csak hosszú idők múltán, amikor azt elfelejtették, törekszik valamely elfajult faj durvább jelentést fűzni az igazság jelképeihez.

Az igazi jelentés

Ha már most félreteszünk minden későbbi helytelen beállítást, mi volt hát a világszerte elterjedt kereszt jelkép eredeti jelentése? A felelet egy részét megadta erre maga Mme. Blavatsky a "The Secret Doctrine" előszavában, amikor leírta az egy bizonyos ősi kézirat egymásután következő lapjaira nyomott jeleket. Emlékezhetünk rá, hogy az első volt közöttük a tiszta kör, amely a Feltétlen (Abszolút) típusát jelzi; ebben megjelenik a középpont annak jelzésére, hogy az Első Logosz a tevékenység egy időszakába lépett, a pont azután vonallá tágul, amely kettéosztja a kört és így a Második Logosz kettős aspektusát jelképezi, a hím-nő, Isten-ember, szellem-anyag alakokban; azután pedig a legközelebbi fok bemutatására ezt az elosztó vonalat keresztezi egy másik vonal, és íme előttünk áll a Harmadik Logosz hieroglifája – Isten, a Szent Lélek, az Úr, az Életet-adó.

Megjegyzendő, hogy ezek a jelképek – még mindig körben vannak és így a Hármas Logosz kibontakozása különböző fokainak, de még nem az Ő megnyilvánulásának jelképei. Amikor az idők teljességében erre a további lebecsátkozásra készül, akkor a jelkép két mód közül az egyik vagy a másik szerint változik. Néha a kör egészen elesik, és akkor az egyenlőszárú görög kereszt van előttünk, mint a Logosz Harmadik Aspektusának jele egy nagy időszak kezdetén, amikor teremtőerejét gyakorlásra készen tartja, de még nem gyakorolja.

A jelképezésnek e vonalán a legközelebb álló lépés a szvasztika, amely mindig mozgást fejez ki – a működésben lévő teremtőerőket; mert a kereszt karjaihoz derékszögben függesztett vonalakról az a véleményünk, hogy lángokat jelentenek, amelyek a kereszt forgása közben hátrafelé áramlanak és így kétszeresen mutatják az Egyetemes Élet örök tevékenységét; először a tűznek a középpontból a karokon át történő szüntelen áramlásával, másodsor pedig magának a keresztnek forgásával. Ugyanezt a gondolatot más módon fejezi ki a máltai kereszt, amelynek karjai, amint a középponttól távolodva folyton szélesednek, ugyancsak az isteni erőnek a térség minden irányában való szétszóródását jelentik.

Néha ahelyett, hogy egészen elmaradna a kör, a kereszt egyszerűen túlágazik rajta. Ekkor kapjuk az egyenlő szárú keresztet, amelynek közepén van a kis kör; és a következő fokon ez a kör rózsává virágzik ki a keresztben – ez egy más jól ismert jelkép – és így nyerjük azt a használatos jelképet, amelytől a rózsakeresztesek kapták a nevüket. Azután a kereszt nemcsak hogy közepén viseli a rejtélyes rózsát, hanem maga is rózsaszínű, és ezzel azt mutatja, hogy ami belőle és rajta át áramlik széjjel, az örökké az isteni szeretet tüze.

Természetesen erre is áll az az okkult szabály, hogy "amint fönt van, úgy van lent is"; és nagyon csekély változással alacsonyabb fejlődési fokok jelzésére is használhatók, sőt néha használatosak is. Innen ered Blavatsky-nak az emberek különböző fajára való utalása, midőn ezeket magyarázza. Könnyen láthatjuk, miképp keletkezhetek ebből az alacsony felfogású félreértésből és a vele egy fokon álló nemi elkülönültségből gondolattársulás útján az ízléstelen phallizmus fogalmi. Valóban nagyon rég volt az, mikor a görög kereszt jelentésének ismerete kiveszett a nyilvánosságból. A Logosznak Harmadik Aspektusával való összefüggését hosszú időn át csak az okkultisták tudták, és felületes tanulmányozók csaknem változatlanul a latin keresztrel zavarták össze, ami a Második Személyre vonatkozik, s amelynek leszármaztatása igazán teljesen különbözik amazétól.

A latin kereszt

Amikor a latin keresztnek, vagy inkább a feszületnek jelképezését nyomozták visszafelé haladva az idők homályába, a kutatók arra számítottak, hogy majd eltűnik az emberalak és ami megmarad, a korábbi kereszt-jelkép lesz. Valóban pedig éppen ennek ellenkezője történt és megdöbbenve látták, hogy éppen a kereszt esik el és csak az emberalak marad meg kiterjesztett két karjával. Ehhez az alakhoz már nem fűződik szenvedés vagy szomorúság többé, noha még mindig áldozatról szól; inkább annak a legtisztább öröme, az önként adás örömeinek jelképe ez, amelyben része lehet a világnak, mert ez az Isteni Ember típusát mutatja, amint a térben állva két karját áldásra emeli fel, széthintve adományait az egész emberiségre, önként árasztva szét magából minden irányba, midőn leszáll a "sűrű tengerbe", az anyag tengerébe, hogy abba beágyazva, bezárva és korlátolva legyen azért, hogy e leszállása útján mi létre kelhessünk.

Áldozat, valósággal az, (legalább a mi nézetünk szerint), de nem ment a szenvedés minden gondolatától, csakis a túlvilági öröm fűződik hozzá; mert az a lényege az áldozat törvényének – annak a törvénynek, mely a világokat mozgatja még itt lent is. Az áldozat mindaddig tökéletlen, amíg a fájdalomnak csak legcsekélyebb gondolata is kapcsolódik hozzá; s mindaddig, amíg az ember magára kényszerít oly tettet, amit szívesebben mellőzne, csupán úton van a nagy törvény betöltése felé. Ha azonban teljesen és szabadon adja oda magát; mert meglátta egyszer a Nagy Áldozat szépségét és dicsőségét: akkor nincs más lehetőség számára a három világban, mint hogy egyesüljön vele, legyen bármily nagy a távolság és bármily gyenge és tökéletlen a megközelítése. Ha oly nagy az odaadása, hogy soha fájdalomra vagy búra nem gondol, és általában nem gondol önmagára sem, csupán arra, akiért munkálkodik: akkor és csakis akkor tökéletes az áldozata, mert az ugyanoly természetű, mint a Logosz áldozata és ugyanannak a szeretettörvénynek lényege van benne, amely az örökélet egyetlen törvénye.

Hogy a régi Keresztény Egyháznak is volt némi hagyománya mindezeket illetőleg, azt, úgy látszik a katakombák festményei igazolják Rómában, ahol gyakran láthatjuk ugyanazt az alakot, amelyet az imént leírtam, a tizenkét tanítvány között állva, kitért két karral ugyanúgy, mint azt említettem, éppen ott, ahova az ember Krisztus alakját gondolná. Erről rendszeren "orante" vagy imádkozó alak néven

beszélnek, néha nőalaknak gondolták, és azt hiszem, hogy az egyházi régiségbúvárok között nagyon sok tépelődést okozott; nekem azonban a legtermészetesebb magyarázatnak az tetszik, amit fentebb említettem.

Látjuk tehát, hogy a keresztet már ősrégi időkben használták, mint jelképét az anyagnak és a megnyilvánulásnak - az anyagi világénak. Éppen ezért semmiképp sem természetellenes az, hogy az Isteni embernek további lebecsátkozását a keresztre kötött testtel jelképezzék, ami szintén elég pontosan fejezi ki a Logosz működésének rendkívüli korlátozását az ilyen leszállásnál, azt a mértéket t.i. amelyben itt ezen a fizikai síkon alább szállott a önmaga kifejezésére.

Magától érthető, hogy a szögek, a vér, a sebekés. mindezek a rettenetes szörnyűségei a mai téves beállításnak egyszerűen egy anyagián gondolkozó középkori barát beteges képzeletének méltó kinövéséi; ő sem oly tehetséges sem oly tanult nem volt, hogy képes lett volna befogadni az eredeti allegória értelmének szépségét.

Az élő Krisztus a kereszten

Ennek igaz voltát kezdik már érteni a keresztény kutatók is, mert H. Marucchi, a jólismert katolikus régiségbúvár egy cikkében, Vigoroux apát új szótárában hivatkozik a Rómában lévő és az ötödik századból való Santa Sabina kapura és egy, a British Múzeumban lévő, ugyanabból az időből való elefántcsont tárgyra, mint a feszület legősibb példányaira és azt mondja: "Megjegyzendő, hogy itt Krisztus még élőnek van feltüntetve, nyílt szemmel és a testi fájdalom minden jele nélkül".

Folytatólag azt mondja, hogy a hatodik században még gyakoribb a feszület, de az emberalak még ekkor is élő rajta és egy tunikába van öltöztetve, és csak a tizenkettedik században történik meg az, hogy "megszűnnek élők és diadalmasnak ábrázolni a kereszten a Krisztust". Úgy látszik, azt gondolja, hogy Cimabue és Giotto új festőiskolája nagy mértékben felelős ezért a változásért. Világosan mutatják a fokozatos elváltoztatást azok a sorozatos festménypéldányok, amelyek a megfeszítetést ábrázolják és Firenzében, az Uffizi képtárban vannak kiállítva.

Nem vagyunk híjával más bizonyítéknak sem arra nézve, hogy voltak sokan, akik bizonyos határig felfogták a keresztnek igazi jelentését. Tamás Júdásnak a Cselekedetekben előfordult leírása, amely szerint a Krisztus dicsőségben áll a kereszt fölött, amely elválasztotta az alsóbb világot a magasabbtól, és az a ragyogó fénykereszt-látomány, amelybe beletekintve, és amelyen keresztül nézve láthatók voltak mind a kinyilvánított világok, mialatt még a Mennyei Ember aurája mindent magába foglalt, mindenén áthatolt és mindennek élete volt – mindez elegendő annak igazolására, hogy az igazság a mi időszakunk régebbi századaiban nem maradt bizonyítékainak híjával és hogy az igazságnak világgossága csak akkor rejtőzött el, amikor teljes súlyával ránehezedett Európára a keresztény babona és csaknem egy teljes ezredévre elfojtotta egész értelmi életét.

Lehet, hogy vannak néhányan, akik úgy érzik, hogy a kereszt igazi jelentésének ez a tágabb bemutatása bizonytalanabb és hidegebb, mint az a valósággal tömörített lakja, amely azelőtt formálódott ki számunkra – lehet, hogy azt érzik, hogy amint felszabadult értelmük a szörnyű testi fájdalom rémesébe illő képétől, egyúttal elvesztettek valami otthonos érzélgős kapcsolatokat, amelyek fájtlását nehezen bírják leküzdeni.

Ha vannak ilyenek olvasóim között, engedjék meg arra emlékeztetnem őket, hogy amíg csakis irtózáttal fordulhatunk el mindazoktól a szörnyű és valósággal Istent káromló fogalmaktól, amelyeket az óhitűek (orthodoxok) fűztek a megfeszítés gondolatához, addig a kereszt jelében hálásan ismerjük föl a Logosz kimondhatatlan önfeláldozására mutató állandó figyelmeztetőnket – amely elénk tárja azt az óriási türelmet, amivel elvisel minden korlátozást az Ő mindenható ereje abból a célból, hogy az a sokféle alak, amelyet felvesz, fejlődésének lassú haladásában lassanként táguljon és mégse törjék meg nagyon korán, úgy, hogy azok mindegyike a lehető leghosszabb ideig legyen szolgálatra képes.

Arra is emlékeztethet minket, hogy az ember maga is ilyen megfeszített, ha ugyan tudja ezt; és ha nem tudja, az csak azért van, mivel a benne élő lélek, a valódi Krisztus még vakon azonosítja magát azzal az anyagi kereszttel, amelyhez kötve van. Segítségünkre lehet annak megértésében, hogy a mi testeink, mind a fizikai, mind az asztrális, vagy mentális, nem mi magunk vagyunk; és hogyha

bármikor azt találnánk, hogy úgyszólván két egymással ellenkező magunkat érezzük magunkban, akkor ne feledjük el, hogy mi valósággal a kettő közül a magasabb vagyunk és nem az alsóbb – a Krisztus vagyunk és nem a kereszt.

Ez a keresztjelvény továbbá próbakövünk lehet az élet különböző nehézségei közepett a jónak a rossztól való megkülönböztetésére. "A tanítvány életéhez méltó cselekedetek csakis azok, amelyeken a kereszt világa sugárzik által", mondja egy okkult utalásokat tartalmazó könyv egyik verse; és ennek az a magyarázata, hogy a jelölt minden tettének az önfeláldozó szeretet hevétől sugalmazottnak kell lennie. Ugyanezt a gondolatot fejezi ki egy későbbi vers: "Ha valaki az ösvényre lép, szívét a keresztre teszi; és ha a kereszt és a szív eggyé lettek, akkor elért a célhoz." Így tehát körülbelül az mutatja meg nekünk előmenetelünk mértékét, ha figyelemmel kísérjük, hogy életünkben az önzés-e az uralkodó vagy az önfeláldozás.

Azt is kellene mondania nekünk, hogy minden igaz áldozatnak a Logoszéhoz hasonlónak kell lennie – önkéntes áldozatnak: hogy csakis akkor lehet áldozatunk az övével egy, ha föltétlenül, teljesen és szabadon adjuk oda magunkat, akkor és csakis akkor jelöltük meg magunkat igazán az örök Krisztus keresztjének jelével.

Az egyiptomi rituálé

Ezt a nagy áldozatot pedig t.i. a Logosz Második Aspektusának anyagba bocsátkozását monád-lényeg alakjában valamivel emelkedettebben fejezte ki a buddhistáknál Sohan vagy Sotapatti néven ismert legelső nagy beavattatás szertartásának egyiptomi formája; és amint már előbb megállapítottuk, Krisztus a beavattatási szertartásokra vonatkozó tanításában gyakran élt azok külső leírásával, hogy szemléletessé tegye és hangsúlyozza tanítása tárgyát. Ő talán el is mondta nekik az igazi előírást, vagyis az istentiszteletet vezető hierophantnak adott utasítást, mert az és a Hitvallás következő sorai komolyan emlékeztetnek az alakjára. Valóban a módja csaknem az egyetlen változtatás, amire természetesen szükség volt, hogy a mondatokat újra felfogásukhoz alkalmazhassák. A formula, amelyet nagyon távol eső századokban adtak az egyiptomiak kezébe az atlantiszi mágusok képviselői, eképpen hangzott:

"Azután a jelöltet kereszthez kötik, s az meghal, eltemettetik és lebecsátkozik az alsó világba; a harmadik nap múltán visszahozzák a halálból és felviszik a mennybe, hogy Annak, Akitől jött, a jobb keze legyen, miután megtanulta vezetni (vagy kormányozni) az élőket és a holtakat."

A beavattatás csarnoka gyakran egy egyiptomi templomnak föld alatt lévő helyisége volt. Aalighanem főképpen azért találták megfelelőnek, hogy titokban tartsák a helyet, bár ennek az elrendezésnek az is lehetett a célja, hogy részben kifejezze az anyagba való lebecsátkozás jelképét, aminek az ősi misztériumokban oly uralkodó része volt. Lehetett az olyan csarnok is, ami a nagy piramisban vagy az alatt volt, mivel csak nagyon csekély részét kutatták át annak az óriási tömegnek, vagy kérdés, hogy átkutatták-e valaha.

Ilyen csarnokban szoktak végbemenni ennek a beavattatás szertartásai. Félretéve a fárasztó hosszú előbbi részt, amely most nem tartozik reánk, a csúcsponthoz érünk, amelyen a jelölt önként lefeküdt egy nagyon nagy keresztre, amely úgy volt kivájva, hogy befogadhassa és alátámaszthassa az emberi alakot. Ehhez könnyedén hozzákötötték két karját, és a zsinagógát gondosan tágra hagyták, hogy ezzel jelezzék ennek a lekötöttségnek teljesen önkéntes voltát.

Azután a jelölt mély transzba bocsátkozott – vagyis más szóval mondva, elhagyta fizikai testét és arra az időre tisztán csak az asztrális vagy érzéstartékban működött. Az alatt pedig fizikai anyagtestét ilyen állapotban elvitték egy még alsóbb boltozatba a beavattatás csarnoka alá és egy óriási kőkoporsóba tették. Ezt az eljárást az anyagtestre vonatkoztatva nem helytelenül használták a halál és az eltemettetésnek jelképezésére.

Az alászállás a pokolba

"Szálla alá a pokolba". Ugyanaz alatt azonban, mialatt a pusztán emberi burok ilyenképpen "meghalt és eltemettetett", ő maga teljesen élő és tudatos állapotban volt másutt. Sok és különös leckét kellett megtanulnia, tapasztalatot átélnie és próbát kiállnia, mialatt az asztrálvilágban időzött. Mindez

azonban gondosan ki volt számítva, hogy otthonosnak érezzék vele a működésnek ezt az új létkörét, hogy képessé tegyék annak megértésére továbbá, hogy bizalmat és önbizalmat keltsenek benne. Szóval a cél az, hogy oda fejlődjen az illető, hogy képes legyen sértetlenül szembenézni az asztrálvilág minden veszélyével és tudja nyugodtan és megfontolással használni erőit és alkalmas eszköz lehessen ezen a síkon azok kezében, akik segítséget nyújtanak a világnak.

Ez volt az alsó világba való lebecsátkozás – természetesen nem a durva keresztény fogalom poklába, hanem a Hadesbe, az elköltözött világába, ahol kétségtelenül (sok más kötelesség mellett) az volt a beavatott dolga, hogy "prédikáljon a bebörtönözött szellemeknek", amint a keresztény hagyomány mondja – de nem úgy, amint ez a hagyomány tudatlanul feltételezi, hogy azoknak a szellemeknek, akik szerencsétlenségükre nagyon régmúlt időkben éltek és csak úgy üdvözülhetnek, hogy a holtuk után ilyenképpen hallják és fogadják el ezt a különös hitformát – nem ezeknek kell prédikálnia, hanem azok szellemének, akik most távoztak el ebből az életből, és akiket még bebörtönözve és lekötvé tartanak az asztrál vagy érzelmi síkon a ki nem merült vágyai és le nem küzdött szenvedélyei.

A szerencsétlenek e nagy seregén segíteni törekedni, úgy, hogy megmutassa nekik a fejlődés igazi útját és siettetésének legjobb módszerét, ez volt a beavatottnak akkor egyik kötelessége, amint a Meszterek tanítványainak egyik kötelessége az; és ezért kapta első oktatását ebben az ünnepélyes szertartásban, mely őt forma szerint összekötésbe jutatta a Nagy Testvérséggel, arra vonatkozó oktatásait, ami ezután munkájának nem csekély részét fogja képezni.

Ugyanaz alatt a "pokolba szállás" alatt az egyiptomiak szertartása szerint a jelöltnek ki kellett állania azt amit a "föld, víz és tűz próbája" névvel illették, ha csak ki nem tapasztalta már ezeket fejlődésének korábbi fokán. Más szóval, meg kellett tanulnia azzal a föltétlen biztossággal, amit az elmélet meg nem adhat, hanem csupán a gyakorlati tapasztalat, hogy az ő asztráltestében ezeknek az elemeknek egyike sem tehet kárt semmiféle lehetőség szerint és hogy egyik sem gördíthet elvégzendő munkája útjába semmiképpen akadályt.

Amikor fizikai testünkben működünk, erős meggyőződésünk az, hogy a tűz megéget minket, a vízben megfulladunk és hogy a szilárd szikla áthatolhatatlan korlát a mi haladásunkban, valamint az is, hogy támasz nélkül nem vethetjük bele magunkat a minket környező levegőbe. Olyan mélyen meggyökerezett ez a meggyőződés bennünk, hogy a legtöbb embernek nagy megerőltetésébe kerül túltennie magát az ebből folyó működésen és felfogni azt, hogy az asztrál-testben a legtömörebb szikla sem akadályozza meg szabad mozgását, hogy büntetlenül ugorhat le a legmagasabb oromról és a legfeltétlenebb bizalommal merülhet bele a dühögő tűzhányó szívébe vagy a feneketlen tenger szakadékaiba.

Mégis, amíg az ember tudja ezt – eléggé tud hatni tudására ösztönszerűen és bizalommal –, addig ő aránylag hasznavehetetlen az asztrális munkára, mivelhogy az állandóan felmerülő nehézségekkel szemben örökké megbénítanak őt a képzeletbeli ügyetlenségek. Ez az oka annak, hogy a jelöltnek át kellett esnie a föld, a víz, a levegő és a tűz próbáin sok ezer évvel ezelőtt – ezért kell azokon átesnie ma is. Ugyanennél az oknál fogva kell sok rendkívüli tapasztalatot szereznie, hogy nyugodt bátorsággal állhasson meg a legijesztőbb jelenségekkel szemben és a legvisszatetszőbb környezetben is – hogy valósággal megmutassa, hogy megbízható a körülmények legkülönbözőbb csoportjának bármelyikében és mindegyikében, amelyekben akármikor találja magát. Ez íme a "pokolba szállás" ősi szokása számos alakjának egyike.

A feltámadás

"Harmadnapon halottaiból feltámadta". Az adott evangéliumi történetek bármelyik gondolkodó tanulmányozóját is bizonyosan megdöbbenette az a nagy szabadság, mellyel az író a péntek estétől vasárnap kora reggelig terjedő időt három teljes napnak veszi. Talán nem is találták meg nem egyezőnek ezt az időközt a Hitvallás állításával, amely azt mondja hogy a "harmadik napon" ismét feltámadt; de annak a személynek, aki ezzel a kissé nem őszinte érveléssel élt, teljesen tudatlannak kellett lennie a Jézusnak tulajdonított határozott állítását illetően, hogy: "Az Ember fia három napon és három éjen át fog a föld mélyében maradni".

Ezeknek a látszólag félrevezető eltéréseknek valódi magyarázata eléggé kiviláglik, mihelyt elfogadtuk az igazi jelentését. A rejtélyeknek későbbi, elfajulási idejében kísérletek történtek arra nézve, hogy mindén követelményt utánozzanak és megkönnyítsék a belépést kevésbé érdemes jelölteknek, akik képtelenek voltak transz-állapotba jutni. Csakhamar azt találták, hogy bizonyos értelmi típusoknak elviselhetetlenül unalmas az, hogy mereven és elvonultságban töltsenek el az anyagi síkon hetvenhét órát, amit eredetileg oly jól használtak fel az asztrálvilágban. Így annak a későbbi időknak hízelgő hierophantjai célszerűen azt találták ki, hogy az a hetvenhét óra tisztán a papok tévedéséből lett huszonzét helyett; és hogy az eredeti előírás e szavai: "A három nap elmúltával" valóban nem jelent mást, mint a "Harmadik napon" – megtakarítva ilyenképpen az nemes pártfogóiknak két teljes napot abból, amit a gyakorlat szerint magányba zárkózottan kellett volna eltölteniük.

Ezt a későbbi lefokozott formát elég pontosan mutatja meg az evangéliumokban használt jelképezés; de soha el nem fogadhatták volna, ha feledésbe nem megy az eredeti szertartás igazi jelentése. Csakis három fényes nappalnak, három éjnek és a negyedik nap egy részének elteltével emelték ki a még elragadtatott állapotban lévő jelöltet a kőkoporsóból, amelyben feküdt, és vitték külső levegőre a piramis vagy templom oldalában úgy, hogy a kelő nap első sugarai arcára eshettek és felébresztették hosszú alvásából. És ha meggondoljuk, hogy e szertartás egész ideje a második nagy kiáramlásnak az anyagba való leszállását fejezi ki, nem lesz nehéz átlátnunk, miért választották éppen ezt a bizonyos időterjedelmet.

Mialatt az monád-eszencia bolygórendszerünk láncá körűl megtesz három hosszú körutazást és a negyedik egy részét végzi el, azalatt mélyebben süllyed le a sűrű anyag iszapjába, és csak amikor a negyedik körútjában felkel a nap,, amikor a Láng Urai megjelennek a Földön – akkor kel fel holtából az a lényeg és kezd végre belépni abba a hatalmas lendületbe, amely pályájának felfelé haladó ívén végül az Atya jobb keze felől fogja őt elhelyezni.

A mennybemenetel

"Felméne a mennybe". Szükségtelen magyaráznunk, hogy mit jelent ez a mondat az emberi lélek felfelé haladását illetően; de figyelemreméltó az, hogy milyen helyet foglal el az ó egyiptomi szertartásban. A jelöltnek ugyanis a beavattatása alatt megtanulandó leckéi nem az asztrálsíkon szerzett tapasztalatokkal végződtek; neki szüksége volt fejlődésének ezen a fokán arra, hogy érintkezésbe lépjen olyasmivel, ami még ennél is sokkal magasabb és nagyobb. Akik tanulmányozták a teozófiai irodalomnak azt a részét, amely a Szentség Ösvényével foglalkozik, emlékezhetnek arra, hogy a Sotapanna, "az az ember, ki belelépett a folyamba", a buddhi síkon történő tudatra ébredésének első érintésében részesül, mint beavattatása egy részében.

Természetesen az egyiptomi szertartásban is ez az eset áll fenn, és ez a túlvilági tapasztalat, amely az embernek az életről és a fejlődésről való egész felfogását megváltoztatta, ez az, amiről mint mennybemenetelről beszéltek. Ennek segítségével érti meg tapasztalat útján legelőször az ember azt a nagy tant, amelyet mint elméletet mindnyájan oly jól ismerünk – az ember szellemi testvérségét azzal az egységgel, amely mindent magába foglal, ami él. Oly nagy azonban a különbség a két dolog között: pusztán elméletnek tartani azt, vagy mint feltétlen természeti valóságot ismerni, hogy amint mondtam, ez a tapasztalat az ember teljes életét és magatartását megváltoztatja úgy, hogy azután soha többet nem képes olyan szemmel nézni bármit is a világon, mint azelőtt. Bár nagyon erős a rokonszenve a szenvedő iránt, azért a szomorúsága mégsem lehet soha többé reménytelen, mert tudja, hogy a szenvedés is a nagy élet egyrésze és ezért végre minden:jóra fordul.

Néha, a jelképezés egy másik vonalán, a beavattatás aseka-színvonalára való eljutás kifejezésére is használják a mennybemenetelt, amikor az emberben megszületett Krisztus még egyszer eggyé lesz az Atyával. . Emlékezhetünk rá, miképpen imádkozik Krisztus a tanítványaiért, hogy vele eggyé lehessenek, éppen úgy, mint ő egy az Atyával.

Hogy vezesse az élőket és a holtakat

"És ül a mindenható Atya-Isten jobbán, honnan leszen lejöendő ítélni eleveneket és holtakat". Amint látható, itt találkozunk először határozott értelmi eltéréssel a mostani Hitvallás szavai és az

egyiptomi előírásai között. Az utóbbiban ez a mondat egyszerű kibővítése az előbbinek és nagyon világosan és szépen tárja elénk az egész óriási fejlődési folyamatnak célját: "és fel fog vitetni a mennybe, hogy jobbkeze legyen Annak, Akitől jött miután megtanulta vezetni az élőket és a holtakat".

Legalább van a közönséges tudományosság által elfogadható égy megmaradt nyom annak a felfogásnak megerősítésére, hogy ez lehetett az eredeti szöveg; mert Marcion tanítványainak, Apolleanak Regulájában ez a mondat így hangzik: "Jobbkeze az.Atyának, akitől jött, hogy uralkodjék az élőkon és a holtakon". Így megszűnt Krisztus második eljövételét illető minden vonatkozás, és van egy fontos bizonyítékunk, amely nem csupán hangsúlyozza azt a nagy igazságot, hogy a kiáramlott élet teljes mértékben visszatér Hozzá, akitől jött; hanem azt is kijelenti, hogy az egész óriási folyamat azért indult meg, hogy az emberiség ilyenképpen visszatérvén, jobb keze legyen a mindenható Atyának az élőket és holtakat irányító munkájában. Ritkán tárult fel világosabban és nagyszerűbben az a nagy igazság, hogy minden megszerzett hatalom csak bizományba adatott, hogy mások segítésére használjuk fel eszközül.

Nemcsak, hogy nagy félreértéseket okozott az a zavar, amely itt belekerült a Hitvallásba, hanem még jobban hangsúlyozta a félreértést a "hogyan ítéln" kifejezés használata. Nem hiányzanak a bizonyítékok arra nézve, hogy abban az időben, amikor ezeket az okmányokat angolra fordították, sokkal tágabb jelentésű volt ez a szó az angolban, mint amilyenek ma rendszeresen veszik, Láthatjuk ezt a következő megjegyzésekből: "Ebben az időben Deborah volt bíró Izraelben" (Judged Israel) (Birák könyve X.) stb. amiből világos, hogy ítélni egyszerűen azonos a kormányzással – amely jelentés sokkal közelebb hoz bennünket az egyiptomi formulában foglaltatott vezetés és segítés felfogásához. Jól mondják a niceai képlethez fűzött szavak a fenséges fogalom szerint való kormányzóról, akinek egyetlen célja vezetni és segíteni: "Királyságának vége nem lesz".

A Szentlélek

"Hiszek a Szentlélekben". Ebben a tételben, amellyel a niceai tanácsban megállapított eredeti Hitvallás végződik, még egyszer rátérünk arra a formulára, amelyet Krisztus adott. E kötet előbbi részében már rávilágítottunk arra, hogy a Szentlélek megfelel a Logosz Harmadik Személyének – hogy az "Isten Szelleme, amely a vizek színén lebeg" a térben és így hoz létre olyan anyagot, amelyet ma ismerünk Az ő erejének tulajdoníthatók a mi síkjaink legvégső atomjainak kezdetlegesebb összetételűi, úgy, hogy azok az "atomok", amelyekkel a mai vegyészeti foglalkozik, az ő munkájának emlékoszlopai. Az Ő tevékenysége hozta létre azokat egy bizonyos meghatározott sorrendben – olyan sorrendben, amely, amennyire az ily irányú kutatás mutatja, úgy látszik, az atomsúllyal egyezik meg, úgy t.i. hogy a nagy atomsúlyú anyagok, aminők az ólom, az arany és a platina, sokkal későbbi alakulások, mint a kisebb atomsúlyú elemek, minők a hidrogén, a hélium és a lítium.

Azt a pusztán megállapítást, hogy van Szentlélek, amelynél többet nem mondott sem az Apostoli Hitvallás, sem a niceai eredeti alakja, tekintélyesen kibővítették Kr. u. 381-ben a konstantinápolyi zsinaton és akkor először helyezték vissza azt a szép címet: "Életadó". Az angol fordítás itt szerencsétlenségére általános félreértésre ad alkalmat; és a legtöbb ember, mikor elmondja: "Az Úr és az Élet Adója", alighanem ilyen értelműnek véli, – ha ugyan gondol valaha annak jelentésével – és Élet Ura és az Élet Adója. Elég az eredeti görög utalnunk, amely azonnal kimutatja, hogy az ilyen értelmezés teljesen igazolatlan, és hogy a megfelelő fordítás egyszerűen: "Az Ur, az Életadó".

Méltán megilleti Őt ez a cím, nem csupán azért, hogy oly hatalmas munkát végzett a Naprendszer létrejötténél, nem csak azért, mert Tőle ered minden élet, amiről csak tudunk valamit (mivelhogy a mindenütt jelenlévő életfluidum nem más, mint az Ő tevékenységének megnyilvánulása ezeken az alacsonyabb síkokon); Hanem azért az állandó csodálatos munkájáért is, amelyet még most is végez. Nem tudjuk, hogy befejezett-e már az első nagy erőkiáramlás hatása, vagy folyamatban van-e még sokkal magasabbrendű vegyi elemek keletkezése, bár inkább gondolhatjuk, hogy az utóbbi feltevés az igazi; de végre is annyi bizonyos, hogy körülöttünk mindenütt fejlődés folyik, amelynek fokozata tökéletességében oly nagy, míg módszerében oly végtelenül parányi, hogy mi annak közepében élünk és mégis a legtöbbször tudatlanságban vagyunk arra nézve.

Nem az emberben lévő halhatatlan lélek fejlődését értem, mert az a mi Logoszunknak, az Ő Első Aspektusában való munkája; nem azt a fejlődést, amit a tudomány mindenkor felismer az állatok és a növények világának előmenetelében – ami az értelem és a tehetség ismételt tapasztalatok útján történő fejlődése, aminek eredménye a megfelelő külső alakok módosulása, hanem azt a fejlődést értem alatta, ami az ásványvilágbeli összetételekben nyilvánul meg úgy, hogy fokozatosan mindig bonyolultabb vegyi egyesülések jönnek létre – mert mindez a Háromság Második Személye csodás tevékenységének egy része: hanem mindezekben belül és mindezek mögött magának a parálynak fejlődése rejlik.

Az atom

E fejlődés módszerének fejtegetése sokkal több teret igényel, mint amennyit itt szánhatok neki és némileg a Hitvallásra vonatkozó értekezlet terjedelmén kívül is eső; de készséggel megmutatom működésének irányát azoknak, akik elolvasták Mrs. Besant "Occult Chemistry" (Okkult kémia) című cikkét a Lucifer 1895. évi novemberi számában, és akik tanulmányozták a "The Ancient Wisdom" című munkában erre vonatkozólag adott utasításait. Emlékeztetek arra, hogy az abban lévő magyarázatok szerint az atom bizonyos sorrendben elhelyezkedő csavarmentes csövek összetételének tűnik fel és azt is mondja a magyarázat, hogy viszont maguk ezek a csövek is finomabb, csavarmentesen tekeredő csövek összetételei, valamint a finomabb csövek még finomabbakéi és így tovább. E finomabb csöveket első-, másod-, illetve harmadrendű csavarulatoknak nevezték; és úgy találjuk, hogy mielőtt visszatérnénk az asztrális anyag közvetlen szálaicskáihoz vagy vonalára (mert a fizikai atom végül tíz ilyen vonal tekeredéséből alakult), a csavarulatok hét sorozatát kell legombolyítanunk, amelyek mindegyike derékszögben tekeredetten áll az azt megelőzőhöz.

Már most a tökéletesült fizikai atomban – amilyené a hetedik kör végén válik, a csavarulatok mindegyikén más-más rendű erő áramlik keresztül; és ilyenképpen befejeződik a Szent Léleknek ez a különös munkája. Most mi negyedik körben vagyunk és így e csavarulatoknak még csak négy rendje tevékenykedik úgy, hogy még az a fizikai anyag is, amelyben munkálkodnunk kell, nagyon távol áll attól, hogy teljesen kifejtette volna képességeit. Az atomok fejlődésének azt a hatalmas folyamatát, amely át- meg átjár minden egyebet és mégis minden körülménytől teljesen függetlenül mozog a maga útján, örökké állandó működésben tartja a Logosz Harmadik Aspektusa erős kiáramlásának csodás ösztönzése.

Futó pillantás egy hatalmas tervbe

Világos dolognak látszik, hogy ez a csodálatos tevékenység úgyszólván állandóan az elkülönülés – az egyéniesülés felé irányul és irányult is mindig; míg ugyanígy bizonyos, hogy a második nagy kiáramlás működése az egyesülés erőinek minden nemét mutatja, amelyek visszatérni látszanak egy magasabb egyesülés felé, úgy hogy az olyasmi, ami első tekintetre e két hatalmas erőt egymással ellentétesen működőnek tünteti fel.

Így hát, amint előbb mondtam, világos, hogy rendkívül töredékes tudással, amilyen nekünk most van ezekről a csodás működésekről, továbbá amellet a hátrányunk mellett, hogy oly alacsony síkról szemléljük, hogy minden határukat úgyszólván alulról vizsgáljuk, ahelyett, hogy felülről tekintenénk, e nagy rendszer igazi munkájáról szükségképpen csakis oly tökéletlen fogalmakat alkothat az is, aki a legbölcsebb közöttünk, hogy azok reménytelenül megtevesztők, és ha csak nem illő tartózkodással és szerénységgel párosul a fogalomalkotó igyekezet, még ezenkívül nagyon könnyen káromlók is lehetnek. Nekem mégis úgy tűnik, hogy még e részünkről lehető vizsgálódások között is vethetünk itt-ott egy futó pillantást a fejlődés e csodálatos összetételének terve egy részébe - kaphatunk jeleket, amelyeket kipróbálhatunk, ha ennek a fejlődési folyamatnak különböző szintjeire alkalmazzuk.

Itt például világosan láthatónak tetszik nekünk a nagy őserő működése, amint mindenekelőtt bizonyos elemfajokat nemz és annyi maradandósággal és úgyszólván egyediséggel ruhazza fel azokat, hogy a hő és nyomás minden közönséges körülménye között is megtartják helyzetüket, mint különálló lények. Későbbi és határozottan magasabb fejlődési fokuknak megfelelően pedig kifejlődött bennük az egyesülés képessége és kívánsága. Lehetetlen, hogy ne emlékeztessen minket az ásványvilág

fejlődésének ez a durva vázlata arra a megállapításra, hogy Maga a Logosz csupán azért nyilvánult meg, hogy Belőle áramolhassék ki megszámlálhatatlan sok egyed, amelyek azután, ha már eléggé elkülönültek arra, hogy külön-külön egy-egy élő és erőteljes központtá lehessenek: megint felemelkedjenek a tökéletes egyesülés felé és felismerjék egységüket Benne.

Ugyanennek az erőnek működését láthatjuk akkor is, ha az ember egyéni fejlődését akarnánk vizsgálni. Minekutána az ember, mint kauzáltesttel bíró egyén határozottan létrejött, úgy látszik környezetének teljes ereje a benne lévő értelem fejlődésére irányul, arra a megkülönböztető és elkülönítő képességre, amely, mint egyed, benne láthatóan érintkezik Mahattal, az egyetemes Ésszel vagyis, a mindenségbeli Szent Lélekkel. Sokkal később következik a megismerő bölcsesség fejlődése, az összeillesztő és egyesítő képességé, amelyet úgy tekinthetünk, mint a tágabb világbeli Logosz Második Aspektusával sok irányban érintkezőt.

Mert csodálatosan és szépen bebizonyul annak az ősi tételnek igaz volta, amely azt mondja, hogy az ember Isten képére teremtett. Ha összehasonlítjuk az I. ábrán az emberi lélek háromságát a fölötte levő megnyilvánult Háromsággal, azt fogjuk találni, hogy csodás pontosságú utánzata egyik a másiknak. Amint az Isteni Három Aspektusa látható a hetedik síkon, éppen úgy hármasnak látszik az emberi szellem Isteni Szikrája, amint az ötödik síkon mutatkozik. Mindkét esetben a Harmadik Aspektus képes egy síkkal lejjebb bocsátkozni és felruházkodni annak a síknak anyagából; és mindkét esetben a Harmadik Aspektus képes két síkkal lejjebb bocsátkozni és megismételni azt a folyamatot. Így mindkét esetben Háromság van az egységben, amelyek megnyilvánulásaikban különállók, de ezek mögött valóságban egyek.

Legyen bármennyire érthetetlen ez az állítás, és legyen bármily hiábavaló minden reménységünk arra nézve, hogy akármily erőlködéssel is meg bírjuk magyarázni: csakugyan valósággal igaz az, hogy az emberben lévő őserők, amelyeket mi szellemnek, megismerésnek és értelemnek nevezünk, nem pusztán vonatkozásai, nem is pusztán visszatükröződései, vagy sugarai a Logosz Három Nagy Személyének, hanem valamely módon teljes igazsággal maguk azok a dicső Lények, a teremtetlen, érthetetlen Atya, a Fiú és a Szentlélek.

A világfejlődés fokozataiban is ugyanazt az általános törvényt látjuk érvényesülni. Abban is, amíg főképp teremtő és elkülönítő a hatás, addig kiváltképpen az értelem fejlődésére irányul és mi mindmáig alig jutottunk el a megismerő bölcsesség kibontakozásának hajnalodásáig, ami a nagy egyesítő erő, ami valósággal a Krisztus-ember.

Itt-ott találkozhatunk egy-egy olyan emberrel, akin egy kissé látszik ennek befolyása – itt-ott gyenge útmutatásokat vehetnek észre a jövőre illetőleg azok, akik az idők jeleit tudják olvasni. Sőt lehet, hogy társadalmi körülményeink néhány legborzasztóbb jelensége mögött, bár gonoszak az eredményeik és gonosz a szervezésük, mivel olyan reménytelenül eltorzultak az önzéstől és a tudatlanságtól (és a vak gyűlölettől, amely eltölti őket mindenki iránt, aki bölcsőbb és jobb mint ők), amik rendesen tulajdonságai az ily körülmények rendezőinek; lehet, hogy mégis ezek mögött minden igazságtalanságuk mellett is ott rejtőzhet az a gyenge reménysugár, hogy talán éppen ezek képezik az első megnyilvánulását annak, hogy van egy kényszerítő erő a tudatlanok első és rosszul irányított tapogatózásainak hátterében, amelyekkel az egykor eljövendő igazi egységet keresik, bár annak a most alkalmazottakkal nagyon ellenkező eszközei lesznek.

Gondolnunk kell arra, hogy elvégre is csak éppen most léptük át az egész fejlődési rendszer fordulópontját, csak éppen most léptünk rá arra a hatalmas felfelé hajló útra, amely az istenségben végződik. Mi még a bolygó láncolat körútjában csak a negyedik utunkon vagyunk, amely kör helyesen mondva az asztráltest fejlődésének útja – az a valóság pedig, hogy mi a haladásnak ezen a fokán általában értelemmel bírónak találjuk magunkat, csaknem teljesen annak a segítségnek és serkentésnek tulajdonítható, amelyet a Láng nagy Urai nyújtottak nekünk, oly korszakban, amely aránylag új még. Az értelem teljes fejlettsége nem is illet még meg bennünket egészen a következő közig, úgy, hogy minden, amire még nagyon hosszú időn át várhatunk, tisztán csak előíze a megismerésbeli bölcsesség csodálatraméltó erejének.

A természet mégis lassan mozogva afelé a fokozat felé tart, és a jövő azokkal van, akik már most fel fogják ismerni ezt az igazságot és érette dolgoznak – akik minden lehető módon küzdeni akarnak

azért, hogy segítsenek az egyesítő őserőnek előrejutni, hogy ledöntsék a bizalmatlanság és a gyűlölet korlátait, amelyek szerencsétlenségünkre oly gyakran fennállanak egyik-másik osztály és egyik-másik nemzet között Ez valóban teozófiai munka – a mi Mesterünk munkája, olyan munka, amelyben részt venni a legnagyobb kiváltság, legyen bármily kis térre szorítkozó és bármily szerény képességű a munkánk.

A Szentlélek eredete

"Aki az Atyától és a Fiútól eredett". Név szerint ezt a tant illetőleg, hogy a Szentlélek éppen úgy ered a Fiútól is, mint az Atyától, történt az a legnagyobb egyházi szakadás, amely valaha széjjelválasztotta a Keresztény Egyházat – a keleti és nyugati (vagy amint most nevezük, görög és római) egyházak különválása, az t.i., ami a XI. század eseménye. Mégis lehetséges, hogy ez tisztán csak ürügy volt a szakadásra, amennyiben a görög egyház több, mint négyszáz esztendőn át nem fedezte fel ennek az eretnokségnek gyűlöletes voltát. A nyugati egyháznak a római főnhatóság alá történő fokozatos összpontosítása határozottan teherre vált a keleti egyházfőkre nézve és feszes viszony támadt közöttük egy időre. A szakadás végső döntő oka pedig úgy látszik az volt, hogy a bolgárok az alattvalói hűségüket a pátriárkától a pópákhoz vitték át. Mégis éppen ez az ürügyül való felhasználása a dolognak ilyen fontos egyháztörténelmi esetben oly nagy jelentőséggel ruházta fel ezt a "filioque" tételt, hogy az talán annál is nagyobb, amit bence fontossága biztosíthat neki.

A vitás kérdés az volt, hogy a Háromság Harmadik Személye az Elsőtől eredett-e, vagy az Elsőtől és a Másodiktól. Ha, amint mi tesszük, a képlet benső értelmét tekintjük, azt látjuk, hogy a nyugati egyház semmivel sem toldotta meg, és nem rontotta el a tant azzal, hogy beleékelte a híres "filioque" tételt; hanem csak kifejezte szóval azt, aminek az első pillanatra világosnak kellett volna lennie bárki előtt is, aki a formula puszta szavai mögött olvasott; és mégis nagyon természetes jelentésű volt a keleti egyház tiltakozása.

Ha az I. ábrára tekintünk, hamar felfogjuk a vitás pontot és képesek leszünk meglátni, hogy nagyon is igazi értelemben véve mind a két vitázó félnek igaza volt. Mivel az örökkévaló Atya megnyilvánulása a hetedik síkon van és a Szentléleké az ötödiken, világos dolog, hogy az utóbbi az előbbitől ered: az csakis úgy történhet meg, hogy előbb áthalad a közbeeső hatodik síkon, amelyen a Fiú megnyilvánulása van. Ezen a ponton megállapodva a római egyház beékelte az ő "filioque" szavát. A görög egyház azonban félreértette ezt a látszólag ártatlan hozzátoldást, és úgy vélte, hogy ez a különálló Személyek működéseinek és megnyilvánulásainak összezavarása. Hogy ábránk jelképezésére hivatkozzunk, attól féltek, hogy egy arra irányuló kísérlet történt, hogy az Első, a Második és Harmadik megnyilvánuláson át éppen olyan rézsút vonalat húzzanak, amilyen az alsóbb, vagyis az emberi Hármasságban van a Szellem, Megismerés és az Értelme vonatkozóan; és egész jogosan tiltakoztak az eredet minden olyan elmélete ellen, ami olyan típusú volna. Bizonyos, hogy nem az Atya megnyilvánult Személyéből kiindulva és a Fiú megnyilvánult Személyén áthaladva eredt a Szentlélek. Az eredés igazi vonalának és a két bonyolult fogalom feltétlen összhangjának kulcsa az a pontosított vonal lenne, amely az ábra jobb oldalán jelzi, miképp bocsátkozik le a Harmadik Aspektus a hetedik síkról a hatodikon át és miképp nyilvánul meg az ötödik síkon. Világos dolog, hogy ha a vitázók becsületesen óhajtották volna az egyetértést és ha képesek lettek volna a jelkép mögött rejtőző igazságot úgy megragadni, amint a teozófia nyújtja azt a tanulmányozóinak, akkor általában nem lett volna szükség szakadásokra.

Az eredés különböző feltételezések szerint való megállapításai közül az igazsághoz legközelebb jár Damaszkuszi Szent Jánosé: "Ki az Atyától eredett a Fiún által" (De Hymno Trisag. n. 28.) mégis úgy látszik, mintha még jobb lett volna, ha az eredeti okmányban a Második és Harmadik Aspektus eredetére vonatkozóan használt szavakat kicserélték volna – ha úgy írták volna, hogy a Fiú az Atyától eredett és a Szentlélek a Fiútól származott. Már megmagyaráztam, hogy e görög szónak: MONOGÉNÉS igazi értelme "egyáltalán magától származott", és nem egy pár közreműködésétől. Minden egyebet, amit a természetben ismerünk, két cselekvő közreműködése hoz létre, akár külön lények a cselekvők, aminők rendesen, akár csupán ugyanegy szervezetben mint két pólus az, amilyen a levéltetvek áthelezési származásának szűznemzési esete.

Amit rendszeresen a Szentlélek eredetének neveznek, az semmiféle értelemben sem kivétel az alól a szabály alól, mert a Háromság Második Személyének kettős voltát mindenkor tisztán felismerték; és bár a mostani keresztény rendszer a két pólust vagy aspektust csak isteninek és emberinek nevezi, a régebbi hitvallásokban, sőt a gnosztikus hagyományokban is gyakran viszonylagosan hímne-műnek és nőneműnek tekintik, és a Második Személyről gyakran úgy beszéltek, mint aki magában foglalja mind két nem tulajdonságait, sőt "Az Atya-Anyának" is nevezték.

"Ai az Atyával és a Fiúval együttesen imádtatik és dicsőítetik." Az egyszerűen azt jelenti, hogy a Logosz Három Aspektusát úgy kell tekinteni, mint egyenlően méltókat a legmélyebb tiszteletre, és mint akik egyenlően különállók minden egyébtől a rendszerben, amit megszülettek – azt jelenti, hogy Ebben a Háromságban egyik sem áll a másik előtt vagy mögött; egyik sem nagyobb vagy kisebb a másikkal, hanem mind a három személynek együttesen közös az örökkévalósága és közös az egyenlősége, legalább is ezt az aeont, mérhetetlen időszakot illetőleg- mindegyik egyenlően dicsőítendő az ember részéről, mivelhogy az a hála, amivel az ember a fejlődését eszközlő munkáért és csodálatra-méltó önfeláldozásáért tartozik, mind a hármat egyenlően megilleti,

"Aki az Ő Angyalai útján Nyilatkozik"

"Aki próféták által szólt." Ez a mondat, amely azoknak az első mondatoknak egyike, amiket a Konstantinápolyi zsinat fűzött a Hitvalláshoz, nagyon korai félreértést foglal magában, amelynek okát nem nehéz megadni; és bár ez közvetlenül nem vonatkozik Jézus történetére, mégis annak a törekvésnek kell tulajdonítanunk, amelyet (c)-vel jelöltünk. Annak az eredeti kifejezésnek, amelyet ez képvisel, a jelentését angolban talán úgy lehet a legjobban mondani: "Aki az Ő Angyali útján nyilatkozik", és ha figyelembe vesszük, hogy a görögben az "angyal" és a "hírnök" szók azonosak, akkor könnyű átlátnunk, hogy a zsidó fordítónak, aki hévvel törekedett hangsúlyozni., hogy az újabb tan az ő saját vallásának a folytatása – eszében az, ami a "hírnök útján való nyilatkozást" illetőleg homályosnak tetszett előtte, miképp változott át a fordításnál a héber próféták sugalmazottságára.

A zsidó hit elromlottsága és nagyfokú anyagiassága mellett is volt némi hagyománya a hírnökökre vonatkozóan, akik útján a Logosz kinyilatkoztatta Magát az anyagban – a hét angyalról szólt a hagyomány, akiket később "az Isten trónja előtt álló hét szellem"-nek neveztek – a hét kisebb Logosz ez (csupán a Háromság kimondhatatlan fenségéhez képest kisebb), akik az Istenség első kiáramlását képezik, Látható azonban, hogy lehetetlen volt az említett helynek ezekre történő hivatkozását megértenie egy oly elme, amelyet már megszállt az a felfogás, hogy mindazt csak egy emberi tanítóra vonatkozó leírásnak kell venni, amit itt a Háromság Második Személyéről mondanak. Ha a Második Személy csupán ember volna és a Harmadik egy belőle eredő határozatlan befolyás, akkor világos, hogy a hírnököknek, akik útján azelőtt nyilatkozott ez a befolyás, embereknek kellett lenniük, és így nagyon természetes volt, hogy egy izraelitának azonnal a saját prófétáiról feltételezett sugalmazottság ötlött az eszébe. Az igazi jelentés nagysága nagyon magasan állt az ő látóköre felett; már szóval ki nem fejezhető módon eldurvította és lealacsonyította és így semmi nem illőt sem talált abban, hogy a saját jelentéktelen törzse vándorpapjait tartsa azoknak, akiket a Legfenségesebb befolyása vezet.

A rejtett tan minden tanítványa tudja, hogy élő igazság "az angyalok útján való megnyilvánulás". Minden síkon megtalálja nem csupán az anyag, hanem az élet és az erő a hét nagy típusát is. Az asztrálsíkon például azt látja, hogy ezek a nagy felosztások az egész asztrálanyagra kiterjednek - és hogy minden asztrálvilágbeli elementál meglelkesítő ereje ezeknek az osztályoknak egyikébe vagy másikába tartozik. Ezért tehát minden asztrál alak, még a növény, az állat és az ember asztrál- vagy érzésteste is e hét osztályból alakult ki, és az emberek aszerint oszthatók fel különböző vérmérsékletűekre, vérmesre, közönyösre, stb. hogy asztráltestükben e lényeg típusok melyike van túlsúlyban, vagy e szerint oszthatók be különböző bolygókhoz, amit az asztrológusok vagy csillagjósok tesznek, akik mindig Vénusz-emberről, Mars-emberről, Jupiter-emberről stb. beszélnek.

Amikor a rejtett tanok tanulmányozója keresi, hogy mindezek mögött micsoda ok rejtezik, akkor azt abban a valóságban leli meg, hogy az isteni Élet hét hatalmas párhuzamos folyamban indult meg hét nagy élő csatornán keresztül, amelyek bár bizonyos, hogy külön lények, mégis nagyon valódi értelemben erőközpontok, amelyek magában a Logoszban vannak. E nagy Csatornák mindegyike

eltörölhetetlen jelét hagyta mindenben, ami rajta keresztül haladt, és egyéni jelleget nyomott az életfolyamra, amint azt az alsóbb síkokra kiárasztotta. Ezenkívül azt is tapasztalja a kutató, hogy a nagy Csatornák vagy különlegesítők mindegyike egy dicső élő Szellem, és hogy a belőlük kiárasztott élet mindegyiknek a saját élete marad, egy tulajdon része mindegyiknek. Ebből tehát ismét az következik, hogy az ember asztrálteste, amelyet sajátjának gondol, szintén ezeké a Nagyoké, mivel hogy mindegyiknek élete lüktet azon keresztül. Ilyenképpen nyilvánul igazán és ilyenképpen nyilvánul elevenen az Isteni Élet örökké, nem csupán kívülünk, hanem bennünk is, de mindenkor az "Ő angyalai útján", azoknak a csodálatos élő világosságoknak útján, amelyek pedig központok abban a még nagyobb Világosságban, amely nem ismer alkonyatot, hanem mindörökké világít.

"Az egész világra kiterjedő Szent Egyház"

"A szent katolikus Egyház". Ez a kifejezés a Niceai Hitvallásban így áll: "egy katolikus és apostoli Egyház" és mindenkor úgy értették, hogy az egész világ minden hűséges hívőinek testületét jelenti, mivel a katolikus szó egyszerűen egyetemeset jelent. Ez valóban az emberek testvérségének bizonyítéka, mert azt hirdeti, hogy a szellemi dolgokban való érdekközösség mint vonja össze minden nemzetből az embereket "faj, vallás, kaszt, nem, vagy színbeli megkülönböztetés nélkül," amint azt a Teozófiai Társulat első célja mutatja. Ha azonban félretesszük a helytelen magyarázásokat, amelyeket később a felekezetieskedés halmozott e szavak köré és arra gondolunk, amit igazán jelentenek akkor egyszerre meglátjuk, mennyire szép, kifejezéssel teljesek.

Az Egyház az "eklézsia" azok testülete, akiket a természetnek alávetett nagy igazságok közös ismerete "kiszólitott" a félreirányított erő közönséges világi életéből, azok az emberek ezek, akik, mivelhogy ismerik mindegyik viszonylagos fontosságát, "szeretetüket oly dolgokra irányítják, amelyek felül vannak és nem a földön," mindegy az, hogy melyik nemzethez tartoznak, vagy milyen nevet választanak a szellemi dolgokra vonatkozó hitüknek.

Bár szomorú dolog az, hogy semmi esetre sem mindnyájan ismerik el a testvér-voltukat, és hogy sokan nem bíznak egymásban és félreértik egymást; azért ez semmiképp sem zavarja meg azt a nagy valóságot, hogy mivel ők mindnyájan inkább a szellemire tekintenek, mint az ideigvaló dolgokra, amivel határozottan a jó mellé szegődtek a gonosz helyett, a fejlődés mellé a hátramaradás helyett, ezért a célközösség egy köteléke tartja össze őket, amely sokkal erősebb bármely külső elosztódásnál, ami szétválasztja – azért erősebb, mert szellemi és a szétválasztónál magasabb síkhoz tartozó.

Ez az igazi Krisztusi Egyház és ez katolikus (egyetemes), mivelhogy tagjai az ég alatt lévő minden fajhoz és hitvalláshoz tartozókból valók – "minden nemzetbeliek, rokonság nép és nyelvbbeliek", szent, mivel tagjai arra törekszenek, hogy életüket szentebbé és jobbá tegyék, apostoli, mert igazán egészen apostol minden tagja" – kiküldött emberek – (noha sokan közülük nem tudják ezt,) akiket az a mindenkit vezető nagy Erő küldött ki, hogy Őt kifejezők legyenek e földön – az Ő hírnökei legyenek, akik segítik a tudatlanabb testvéreiket irányítással és példával, annak a mindenekfölött fontos leckének megtanulásával, amelyek ők maguk már életük egy részévé tettek. Továbbá bárminő legyen is a külső elosztódása, ez az Egyház alapjában egy – "minden nemzetből kiválasztott, de az egész föld fölött egy" – egy a lényegében, noha még sok század fog elmúlni, mielőtt minden tagja megbizonyosodnék szellemi egységükről.

Mert igazság szerint csupán két osztálybeli emberek vannak – az egyik osztályba azok a kevesek tartoznak, akik már felfogták a hatalmas Isteni tervet, a másikba az az óriási tömeg tartozik, amely még eddig nem ismeri. Az utóbbiak maguknak élnek és nagy mértékben rabszolgái szenvedélyeiknek; az előbbieket Istennek élnek és a fejlődésnek, amely az Ő akarata, akár buddhistának vagy hindunak, muzulmánoknak vagy kereszténynek, szabadgondolkodónak vagy zsidónak nevezik magukat. Ezek az emberek a föld sója, ezek alkotják a világszerte lévő szent Egyházat, amely igazán elismeri Fejét, nevezze bár sok néven Őt és ábrázolja bár sokféle alakban.

A Nagy Fehér Testvériség

"Szentek egyességét." Ezt a mostani óhitűek kétféleképpen magyarázzák. Az egyik magyarázat tisztán csak kibővítése az előbbi mondatnak: "szent katolikus Egyházat", (vagyis) a szentek

egyességét." Ez azt jelenti, hogy az Egyház a szentek minden országbeli társulásából áll, egészen úgy, amint már megmagyaráztam – kivéve, hogy az órendszerben természetesen csupán a minden nemzetbeli keresztényeket ismerik el testvéreknek! A másik magyarázási mód egy kissé rejtettebb értelmét adja az egyesség szónak, és úgy értelmezi ezt a mondatot, hogy az a földön élő keresztényeknek a már elköltözöttekkel való bizalmas összeköttetését emeli ki – az áldott holtakkal, t.i. különösen a túlvilági erényűekkel, akiket rendszeren szenteknek neveznek,

Ami oly gyakori eset, az igazság mind a két feltevést magában foglalja és mégis mind a kettőnél sokkal nagyobb, mert a szentek egyességében való hit kifejezésének igazi jelentése annak elismerése, hogy van és működik a Beavatottak Nagy Testvérisége, amelynek az emberiség fejlődésében oly nagy a megbízatásuk. Így ez igazán annak az emberek testvérisége fogalmának kibővítése, amit a szent katolikus Egyház hite foglal magában; de egyúttal benne foglaltatik a lehető legszorosabb összeköttetésünk, sőt közlekedésünk is az előtünk eltávozottaknak legnemesebbjeivel. Még mindezeknél is sokkal több az; mert akik igazán megragadják és csak homályosan is kezdik érteni, hogy mit jelent, azoknak a feltétlen béke és biztonság érzését adja meg, ami felülmúl minden értést, amit e halandó élet semmi változása és eshetősége meg nem rendíthet és el sem veszíthet.

Ha egyszer megértette ezt bármelyik ember, akkor akármilyen mély is a rokonszenve az emberiség sokféle szenvedése iránt – noha sok mindent tévesen ért meg abból, amit maga körül lát a világban – a reménytelenség eleme, ami mindent oly irtózatossá tett, elmúlt, örökre elmúlt. Mert bár érzi, hogy a világtörténelem nagy drámájának számos cselekménye már körülbelül megmagyarázott félelmetes rejtélyeken alapszik – bár merülnek fel lelkében néha oly kérdések, amelyekre ember nem tud megfelelni, és amelyekre idáig a magasabb erők nem adtak feleletet; mégis tapasztalatból merített feltétlen bizonyossággal tudja, hogy az erő, a bölcsesség és szeretet, amely azt a fejlődést irányítja, aminek ő is egy része, sokkal több, mint elég erős arra, hogy a fejlődést egy dicsőséges végig elvezethesse. Tudja, hogy ember részvéte olyan nagy nem lehet, mint azoké, akik a háttérben állnak; hogy senki úgy nem szerethet embert, mint ők szeretnek – ők, akik feláldozzák magukat az emberért. Ők azonban a kezdettől a végig mindent tudnak; és megelégedettek.

A bűntől való megszabadulás

"A bűnök bocsánatát"; vagy amint a görögöt jobban fordíthatjuk szó szerint, "a bűnöktől való szabadulást". Annak az eszmének rejtélyesebb oldalát illetően, amit az egyházi tan az úgynevezett bűnök bocsánata kifejezéssel jelképez, az olvasó figyelmét Mrs. Besantnek arra a cikkére hívom fel, amely a *The Theosophical Review* 1897. évi novemberi számában jelent meg, vagy az "Esoteric Christianity" című munkájának e tárgyat illető fejezetére. Itt azonban nem a dogma későbbi fejlődésével van dolgunk, hanem inkább az eredeti forma mondatának értelmével, ami aránylag egyszerű volt. Nem fűződött ahhoz a jelenkori "megbocsátás" szó jelentésének még csak távolról is hasonlatos gondolata sem; határozott kijelentése volt ez annak, hogy a jelölt belátta, hogy szükséges minden bűnétől megszabadulnia, mielőtt a rejtett előmenetel ösvényére lépne; és a mondat szellemét sokkal pontosabban tükrözi vissza a bűnöktől való szabadulás hitének kifejezése, mint azok megbocsátásáé. Eredetileg az őserő határozott emlékeztetője akart lenni, amely az előmenetelhez szükséges legelső kellékképpen megkívánja az erkölcsi fejlődést, és óvás akart lenni a sötétebb hatalmak iskoláinak módszeréből származó veszedelemmel szemben, amely iskolák a tagsághoz nem kívánták meg szükséges tulajdonságképpen az erkölcsösséget.

Volt azonban egy más, egy belső jelentése is az ember fejlődésének egy magasabb fokát illetően, ezt sokkal világosabban fejezi ki a niceai jelképes mondat "En hiszek egy keresztségben, amely megszabadít a bűnöktől." Természetesen megint a felszabadulás fogalmát kell a megbocsátás helyébe tennünk, és ha nem tévesztjük szem elől, hogy a keresztes mindenkor beavatási jelkép volt, akkor egy felfogás áll előtünk, amelyet a teozófiai irodalom tanulmányozói előtt jól ismert buddhista szó-lásmóddal lehetne kifejezni: "En hiszek egy beavatásban, amely lerázza a bilincseket." A jelölt ezzel a kijelentéssel azt nyilváníttja ki, hogy ő határozottan céljául tűzte ki ezt a beavattatást, amely őt a Szentségnek Ösvényére lépteti – azt az egy beavattatást, amelyet csakis az egy Testvérség ad meg a

Nagy Beavató nevében – amelyben és amely által teljes erőt nyer arra, hogy lerázza azt a három bilincset, amelynek neve: kételkedés, babona és az önmaga lidércképe. (Lásd: Invisible Helpers XVI.)

Az Igazi Keresztség

Meg gondolva mondom, hogy ő nyer erőt, mert bármily tiszta lett volna is ezekre vonatkozó értelmi meggyőződése azelőtt, mindaddig nem nyeri meg a határozott tudásból eredő bizonyosságot, amíg nem tapasztalta a budhi-tudatosságnak azt az érintését, ami ennek az első beavattatásnak szertartása egy részét teszi – ami a Szentség Ösvényének kapuja, Ez alatt az érintés alatt pedig, legyen az bármennyire pillanatnyi, nemcsak hogy a tudásnak azt az óriási gyarapodását nyeri, amely az egész természetnek egy újabb képét tárja elé, hanem egyúttal egy pillanatra olyan érintkezésbe lép a Mesterral, amely sokkal bizalmasabb, mint amit valaha felfoghatott azelőtt. Az érintkezésnek ebben a felvillanásában ő egy valóságos megkereszteltetésben részesül, mert az erő, a bölcsesség és a szeretet olyan hulláma áramlik be lelkébe, amelytől megerősödött oly küzdelemre, amit azelőtt érthetetlennek tartott volna. Nem mintha a Mesterek érzelme vagy magatartása változott volna meg bármiképp is, hanem mert ennek az új képességnek kifejlődése a tanítványt képessé tette arra, hogy többet lásson meg abból, ami Ő és így többet kaphasson Tőle.

Ez az első nagy beavattatás igazi értelemben "a bűnöktől való megszabadulást eszközlő keresztség", és az a keresztség amelyben a gyermeket részesítették nemsokára születése után, csak jelképe volt és megjövendölése ennek a keresztségnek – oly szertartás az, amelynek célja ilyen módon a fiatal életet annak a küzdelemnek szentelni, amellyel az Ösvényre lépni törekedjék. Csakhamar azután, hogy belekerült az anyagiasító törekvés mindezek igazi jelentésébe, teljesen elhomályosult a jelentés, és azután szükségessé vált a keresztség szertartásához valamely okot kitalálni. Az, hogy valami összefüggésben áll a bűnök elvetésével, arra vonatkozó némi hagyomány mégis túlélte az eredeti jelentés elhomályosulását és mivel hogy világos dolog volt még egy egyházatya előtt is, hogy egy kiseded aligha követhetett el komoly vétkeket, azért az "eredendő bűn" rendkívüli tanát találták ki, amely sok bajt okozott a világon.

Újratestesülés

"Testnek feltámadását". Itt ismét a legutóbbihoz hasonló eset áll előttünk, az az eset, amelyben egy tant, egy önmagában teljesen egyszerű és ésszerű tant fokozatosan feledésbe merítenek és elferdítenek a tudatlanok és egy szörnyű és balga dogmát állítanak az elfeledett igazság helyébe. Hány meg hány könyvet írtak és mennyit prédikáltak annak a tudományosan lehetetlen tannak vélelmzésére, hogy az anyagtest feltámad – a "hús feltámadása", amint az Angol Hitvallás nevezi 1400 körül – holott ez a tétel sohasem jelentett sem többet, sem kevesebbet, mint az újratestesülés tanának helybenhagyását.

Ez, ami nagyobb világosság idejében általános hit volt, lassan kiesett a népies tudományból a későbbi Egyiptomban és a klasszikus Görögországban és Rómában, noha sohasem maradt el a rejtélyek tanításából. Egész nyíltan említette meg az az eredeti formula, amelyet Krisztus adott tanítványainak és amely hivatkozik a "születés és halál kerekére"; és csakis a későbbi idők durva tudatlansága hamisította meg ezt az egyszerű magyarázatát, hogy haláluk után az emberek újra meg fognak jelenni testben a földön, és arra az elméletre ferdítették, hogy az ember valamikor később összegyűjti ugyanazokat a részeket, amelyek fizikai testét alkották halála idején, és még egyszer felépíti ezt a testét annak a hasonlatosságára, amelyet akkor viselt.

A Niceai Hitvallásban ennek a mondatnak sokkal érthetőbb alakja van: "várom a holtak feltámadását". Némelyik korábbi változatában ugyan a test (hús) feltámadását említi. E fordítások egyike sem értelmezte úgy, hogy ez az egyszerű fogalom a testben való feltámadást jelenti és nem ugyanannak a testnek feltámadását. Ha részrehajlatlanul tekintjük a dolgot, bizonyosnak tetszik, hogy semmi egyéb nem elégítheti ki az adott tanok kívánalmait. Értelmünk annak feltevésére indít, hogy a romlandó test nem támadhat fel ismét; azért hát az elpusztíthatatlan léleknek kell annak lennie, ami feltámad. Mivel pedig e léleknek testben kell feltámadnia, tehát új testben kell annak történnie – vagyis egy gyermektestben.

Bizonyítékra még ezen a fizikai síkon sincs szükségünk annak az elméletnek támogatására (amelyről mi más forrásokból tudjuk, hogy igaz), hogy ezt az újratestesülésben való hitet sokan vallották abban az időben, amelyet Krisztus idejének állapítottak meg, és Ő maga is vallotta és tanította azt. A lelkek vándorlása a zsidó Kabbalának határozott jellegzetessége volt, és József bizonyítékával bírunk arra nézve, hogy a farizeusok hitték, hogy az igazak lelkei visszatérnek a földre más testekben.

Jeromos és Lactantius mindketten tanúi annak, hogy a régebbi egyházban megvolt a lélekvándorlásban való hit. Origenes nem csupán ebbeli hitét fejezte ki, hanem igyekezett be is bizonyítani, hogy az ő felfogását erre vonatkozólag nem Plátó tanából merítette, hanem Alexandriai Kelemen tanította őt erre, aki Pantaemustól tanult, aki apostolemberek tanítványa volt. Igazán semmi esetre sem látszik valószínűtlennek, hogy az újratestesülésnek ez a tana a régi egyház egyik "rejtélye" volt, amelyre csak azokat tanították meg teljesen, akiket méltóknak találtak annak hallására.

A most elfogadott Írások zsinati megállapításában kevés vonatkozás van erre, de van néhány, amely eltéveszthetetlen. Az egyik a vakon született ember történetében fordul elő, akit Krisztushoz vittek, hogy meggyógyítsa. A tanítványok azt kérdezték: "Mester, ki vétkezett, ez az ember-e vagy szülei, hogy ez vakon született?" Ez a kérdés világosan rávall arra, hogy a kérdezők gondolkozásában a teozófiai tan hívének nagy része volt. Azt vesszük észre, hogy ők határozottan értették az ok és hatás és az Isteni igazságszolgáltatás fogalmát. Itt egy vakon született esete volt – szörnyű szerencsétlenség, mind a gyermeknek, mind szülőinek. A tanítványok értették, hogy az valamely bűn vagy ostobaság eredménye volt; és kérdésük arra irányult, hogy kinek a bűne volt az, ami ezt a szánandó eredményt okozta. Az apa volt-e olyan romlott, hogy megérdemelte ezt a szomorúságot, hogy vak fia legyen? Vagy a vak maga vétkezett létének egy előbbi állapotában és így vonta magára ezt a szánamegítést? Világos dolog, hogy ha ez az utóbbi volna a felelet a kérdésre, akkor e büntetést okozó bűnököt már születése előtt kellett volna elkövetnie a szenvedőnek – vagyis egy előbbi életben; úgy, hogy ez az egy kérdés igazán rávall mind a két nagy teozófiai alaptanra. Krisztus válasza nagyon figyelemreméltó. Tudjuk, hogy más alkalmakkor sohasem mulasztotta el, hogy erélyesen fel ne szólaljon a helytelen tanok és cselekedetek ellen, több alkalommal nagyon keményen szólt az írástudókhhoz, a farizeusokhoz és másokhoz. Ha tehát a reinkarnáció vagy újratestesülés és az Isteni igazságszolgáltatás téves és bolondos hit lett volna, bizonyosra vehetjük, hogy megragadta volna az alkalmat és eltiltotta volna tanítványait ezek hívéstől. Ő egyszerűen egész természeteseknek veszi az ő feltételezéseiket; nem utasítja el semmiképpen, hanem egyszerűen kijelenti, hogy feltevéseik közül egyik sem az igazi oka a szerencsétlenségnek ebben az esetben: "Sem ez az ember nem vétkezett, sem szülei nem vétkeztek; hanem hogy Isten dolgai megnyilvánuljanak rajta "

Van egy Krisztustól eredő határozott bizonyíték, amelynek egyszer s mindenkorra el kell döntenie ezt a kérdést azok számára, akik hisznek az evangéliumi történetben és az írások sugalmazott voltában. Mikor ő Keresztelő Jánosról beszélt és kérdé, miképp vélekednek általában róla, akkor társalgásukat ezzel a nyomatékos kijelentéssel végzi: "Ha bevehetitek, ő amaz Illés, aki eljövendő vala." Jól tudom, hogy az óhitű teológus azt gondolja, Krisztus ebben az esetben nem úgy értette a dolgot, amint mondta, és el akarná hitetni velünk, hogy Krisztus azt akarta megmagyarázni, hogy Illés Keresztelő Jánosnak egy típusa volt. Az ilyen nem őszinte kibúvóra azonban feleletül elég lesz azt kérdeznünk, mit gondolnának bárkiről is, aki megkísérelné a mindennapi életben valamely bizonyítékot ilyen homályos módon félremagyarázni. Krisztus tökéletesen jól tudta, mi volt a nép véleménye ilyen dolgokra vonatkozóan; nagyon jól tudta, hogy őt magát is a köznép hol Illés, hol Jeremiás, hol más próféták egyike újratestesülésének tartotta; és jól tudta azt is, hogy Illés visszatérése megjövendöltett és hogy az egész köznép állandóan várta eljövételét. Következésképpen amikor egy ily közvetlen kijelentést tett, tökéletes tudatában kellett lennie annak is, miképp fogják majd érteni mind a hallgatói. "Ha bevehetitek" – ez azt jelenti, ha el tudjátok hinni – "ez ugyanaz az Illés, akit ti vártok." Ez egy feltétlenül nem kétértelmű kijelentés. Ha tehát valaki feltételezi Krisztusról, hogy nem azt érti, amit szavaival mond, hanem helyette valami bizonytalan jelképezést akar kifejezni, akkor az egyszerűen a nép rosszakaratú félrevezetésével vádolja Krisztust, mivelhogy határozott kijelentést ad nekik, amelyről nagyon jól kell tudnia, hogy ők csak egyféleképpen érthetik. Vagy mondta ezt Krisztus,

vagy nem mondta; ha pedig nem mondta, mi lesz akkor az Evangélium sugalmazottságával? Ha mondta, akkor az újratestesülés valóság. E sorok megtalálhatók Máté XI. részének 14. versében.

Más és sokkal magasabb jelentést is tulajdonítanak gyakran ennek a kifejezésnek, "a holtak feltámadásán, amint bizonyítja ezt az, hogy Szent Pál a Filippibeliekhez írott levelének harmadik részében így fejezi ki törekvését (11.vers): "Ha valami módon eljuthatnék a halottak feltámadására." Mi lehetett ez a holtak feltámadása, amelynek eléréseért ő, a nagy Apostol szükségesnek látta küzdeni? Tiszta dolog, hogy nem lehetett az a közönséges értelemben vett feltámadás, melyről azt tartották, hogy az utolsó napon minden embernek része lesz benne, jónak és gonosznak egyaránt; ennek eléréseért küzdeni nem lehetett semmi szükség. Amiért ő törekszik, az kétségtelenül az a beavattatás, amely az embert az élettől és a haláltól egyenlőképpen megszabadítja, amely őt arra a magaslatra emeli, ahol már nincs többé szüksége a földön való újratestesülésre. Megjegyzem, hogy néhány verssel odább azt sürgeti: "Valakik annak okáért tökéletesek vagyunk, ilyen értelemben legyünk," hogy küzdjenek, amint ő küzd. Ő nem az egyház közönséges tagjának adja ezt az utasítást, mert tudja, hogy annak ez még nem lehetséges.

A holtak közül feltámadni tehát néha csupán az újratestesülést jelenti, néha az egyiptomi szertartás szerint való első nagy beavattatás elnyerését, néha pedig abban a sokkal magasabb beavattatásban való részesülést, amely megengedi, hogy az ember végkép elszabaduljon a születések és meg-halások kerekétől – a szamszárából, amint azt a buddhista nevezi,

"És az örökéletet." Az a félköltői forma, amelybe fordítóink foglalták ezt a tételt, arra vezette az óhitűeket, hogy egy mennybéli örök életre történő célzást lássanak benne, valósággal azonban nem ez a jelentése; ez annak határozott kijelentése, hogy az emberi lélek halhatatlan. A Kelta Hitvallásban még egyszerűbb ennek alakja: "Hiszek a halált követő életben"; míg a Niceai képlet így fejezi ki: "Az eljövendő világban való élet"-ben, vagy hogy pontosabban fordítsuk, "az elkövetkezendő kor életében."

V. FEJEZET.

Az Athanasiusi Hitvallás.

Áttekintve immár a Niceai és az Apostoli Hitvallások különböző tételeit, még csak oly pontok vannak hátra az Athanasiusi Hitvallásban, amelyekkel az előbbi jelképek megfigyelésénél nem foglalkoztunk.

Az Athanasiusi Hitvallás a megállapítás szerint sokkal későbbi keletkezésű, mint a többi. Magától értetődik, mindenki tisztában van azzal, hogy Athanasiuszal semmiféle összefüggése nincsen és annak nevét csupán azért viseli, mert összeállítói óhajtották, hogy oly tanok kifejezésének tekintsék azt, amelyeket ő századokkal előbb oly szilárdan fenntartott. Egy részét némiképp Hilariusnak tulajdonították, az arlesi püspöknek; egy része pedig látható Denebert Nyilatkozatában, noha észrevehető, hogy mind e korábbi töredékekben azok, amiket átkos tételeknek neveznek, világosakká válnak azáltal, hogy hiányzanak. Mint hitvallás azonban bizonyos, hogy nem volt ismeretes még a nyolcadik század végén sem, mert a Fruiliben 706-ban tartott zsinaton, éppen a régebbi Hit Vallása kibővítésének szükséges voltát terjesztették elő; és nagyon valószínű, hogy az e tárgyat illetőleg lefolyt vitánál fogva jelent meg az Athanasiusi Hitvallás a mostani alakjában. Van némi bizonyíték, amely mutatja, hogy a láthatóan különváló két rész – melynek egyike a Háromság tanával foglalkozik, másika az újratestesüléssel – néhány esztendővel előbb külön-külön szerepelt, de bizonyosnak látszik, hogy az összetett és kibővített alakját a 800-adik évnél előbb nem használták, nyilvánosan.

Mindamellet a bírálók megállapítása ellenére is a tisztánlátó vizsgálódás azt igazolja, hogy mindkét részt ugyanegy kéz írta a tengertől környezett kolostorban, Lériusban, ennél az időnél sokkal előbb, noha bizonyos igazság az, hogy ezt az írást nem tették nyilvánossá

Ide mellékelem azt az alakját, melyben Anglia Egyházának imakönyvében van meg:

Quicumque Vult.

Bárkinek is, aki megváltatni óhajt, mindenekelőtt arra van szüksége, hogy a katolikus hitet vallja.

Amely hitet, akik teljesen és mocsoktalanul meg nem őrzik, azok kétségtelenül elvesznek mind-örökre.

A katolikus hit pedig ez, hogy tisztelünk egy Istent a Háromságban és tiszteljük a Háromságot az Egységben.

Össze nem zavarva a Személyeket, és szét sem választva a lényeket.

Mert van egy Atya-személy; egy más, a Fiú, és még egy másik személy, a Szentlélek.

De az Atyának, a Fiúnak s a Szentléleknek Istensége mind együtt csak egy: Dicsőségük egyenlő, Fenségességük közösen örökkévaló.

Amilyen az Atya, olyan a Fiú és olyan a Szentlélek.

Az Atya teremtetlen, a Fiú teremtetlen és a Szentlélek teremtetlen.

Az Atya felfoghatatlan, a Fiú felfoghatatlan és a Szentlélek felfoghatatlan.

Az Atya örök, a Fiú örök és a Szentlélek örök.

Mindamellet ez nem három örökkévaló, hanem egy örökkévaló.

Valamint nem három felfoghatatlan az és nem három teremtetlen az, hanem egy teremtetlen és egy felfoghatatlan.

Így, amint az Atya Mindenható, a Fiú is Mindenható és a Szentlélek is Mindenható.

Mégsem három Mindenható ez, hanem egy Mindenható. Így az Atya Isten, a Fiú Isten és a Szentlélek is Isten.

Mégsem három Isten ez, hanem csak egy Isten.

Így amiképpen az Atya Úr, a Fiú is Úr és a Szentlélek is Úr.

Mégsem három Úr az, hanem csak egy Úr.

Mert valamint a keresztény igazság megköveteli tőlünk, hogy mindegyik Személyt egymagában Istennek és Úrnak ismerjük el;

Úgy megtiltja a katolikus egyház, hogy azt mondjuk, három Isten van, három Ur van.

Az Atya nem lett semmiből; sem nem teremtett, sem nem született.

A Fiú egyedül az Atyától való, nem lett, nem teremteti; hanem született.

A Szentlélek az Atyától és a Fiútól való, nem lett, nem teremtett, sem nem született, hanem eredett.

Így tehát egy Atya van és nem három Atya; egy Fiú és nem három Fiú; egy Szentlélek van és nem három Szentlélek.

És ebben a Háromságban egyik sincs a másik előtt vagy mögött, egyik sem nagyobb vagy kisebb a másiktól;

Hanem mind a három Személy közösen örök, együttesen és közösen egyenlő.

Úgy hogy mindenben, amiről előbb szóltunk, az Egységben a Háromságot és a Háromságban az Egységet kell tisztelnünk.

Azért, aki megváltatni óhajt, annak így kell gondolkoznia a Háromságról.

Szükséges továbbá annak örök üdvösségéhez, hogy teljességgel higgye a mi Ur Jézus Krisztusunk testesülését.

Mert a teljes hit az, hogy hisszük és valljuk, hogy a mi Urunk Jézus Krisztusunk, az Isten Fia, Isten és ember;

Az Atya Lényegéből való Isten, aki a világokat megelőzve született; és az Anyja lényegéből való Ember, aki a világban született;

Tökéletes Isten és tökéletes Ember, eszes lélekből és emberi testből állván;

Egyenlő az Atyával, ami az Istenségét illeti és az Atyánál alsóbbrendű emberi voltát illetően,

Aki, bár Isten és Ember, mégsem kettő, hanem egy Krisztus;

Egy; nem úgy, hogy az Istenség változott testté, hanem úgy, hogy az emberiből vett fel valamit az Istenibe.

Egészben véve egy; nem a Lényeg elkeveredése útján, hanem a Személy egységénél fogva,

Mert amint az eszes lélek és a test egy ember, úgy Isten és Ember is egy Krisztus;

Aki a mi üdvözülésünkért szenvedett, alászállt a pokolba és ismét feltámadott harmadnapon hol-tából.

Felment a mennybe, ott ül az Atya, a Mindenható Isten jobbán, honnan leszen eljövendő ítélni eleveneket, és holtakat:

Ainek eljövetelkor az emberek mind ismét feltámadnak testeikkel és számot adnak saját munkáikról,

És azok, akik jót cselekedtek, bemennek az örök életbe, akik pedig gonoszat tettek, az örök tűzbe jutnak.

Ez a katolikus Hit, amelyet ha hűségesen nem hisz az ember, nem részesülhet megváltásban.

Az Athanasiusi Hitvallást rendszeresen nem sokkal többnek tekintik, mint a régebbi formula kibővítésének, és amint már megállapítottuk, a megbíráói aránylag későre tették a fogalmazásának idejét. Sok rosszállással illették újabb időkben az úgynevezett átkos tételei miatt és nagyon sokan, akik természetesen teljes félreértéssel vették számba az igazi jelentését, emiatt irtóztak az egész Hitvallástól – valóban a legmegvilágosodottabb papjaink közül néhányan az előírás utasításait nyíltan megvetve, nem voltak hajlandók megengedni, hogy templomokban ezt elmondják. Ha ez lett volna az igazi jelentése, amit közönségesen hozzáfűztek, akkor ez az elutasítás nagyon is igazságos lett volna, de a teozófia ismerőjének felfogása szerint teljesen kifogástalanok a tételek; mert ő nem azt az istenkáromló kijelentést látja bennük, hogy a Logosz képtelen véghezvinni az általa megindított fejlődést, hanem tisztán egy jól ismert természeti igazság megállapításának tartja.

Vizsgáljuk meg a Quicumque Vult-ot, kihagyva természetesen magyarázatából azokat a részeket, amelyek a már mondottaknak csak ismétlései volnának és csakis azokra szorítkozva, amelyekkel ez a Hitvallás teljesebb a másik kettőnél.

A megváltás elérése.

Már mindjárt e bevezető szavak magyarázásánál, hogy "Aki akarja, hogy megváltassék," egy szembeszökően téves felfogással találkozunk; mert közönségesen afféle istent káromló értelműnek tekintik, mintha "az örök kárhozattól", vagy "isten haragjától" való megváltást jelentene. (Igazán nem tisztelhetek meg azzal, hogy nagybetűvel írjam le nevét, egy olyan lényt, akiről feltételezik, hogy képes haragjában arra a kimondhatatlan kegyetlenségre, hogy valakit örök gyötoremre kárhoztasson!) Ennél sokkal pontosabb fordítás volna és sokkal kevésbé félreérthető, "Aki óhajt ment lenni". Ebben az alakjában a rejtett tanok kutatói azonnal meglátják pontosan, hogy mi ennek a jelentése.

Mindnyájan olvastunk a régi teozófiai irodalomban az ötödik kör válságos időszakáról és így megértjük, hogy akkor oly időszakhoz érünk el, amikor az emberiség egy része ki fog esni fejlődési terünyéből, egyszerűen azért, mert még nem fejlődtek odáig, hogy képesek volnának élni azokkal az előnyökkel, amelyekre akkor alkalma fog nyílni az emberiségnek – mivel hogy az akkor uralkodó körülmények között semmiféle oly testesülés nem lesz elfogadható, amely nem eléggé haladott típusú arra, hogy alkalmazkodjék hozzájuk.

Így bizonyos szétválasztáshoz fogunk eljutni – olyanfélehez, mint az igazságszolgáltatás egy napja, vagy ítéletnapja, amelyen elkülönítik a juhokat a kosoktól, ami után ezek bemennek az örök idők életébe, azok pedig az örökidők (aeonok) halálába – vagy legalább is olyan állapotba, amely aránylag felfüggesztett fejlődés. Az örök időkre megjegyezzük, hogy az korszakot jelent, azt, hogy ezen a korszakon vagy felmentésen át tart az az állapot; és egy pillanatra sem szabad úgy számba vennünk, mintha az örökkévalóságot jelentené. Akik így kiestek a haladás körforgásából most, azok az égitestek következő láncában ugyanott fogják folytatni munkájukat, ahol ebben a láncban félbe hagyták; és ők ugyan elvesztik azt a helyet, amelyet ebben a fejlődésben foglaltak el, de az csupán azért van, mivel a fejlődés elmúlt felettük és pusztán idővesztegetés lett volna megkísérelniük, hogy tovább is benne maradjanak. Teljesen olyan helyzetbe kerülnek, mint azok a gyermekek, akiket az osztályukból vissza kell helyezni egy alsóbb osztályba, mivel nincs eléggé megalapozva náluk az, amit ebben az alsóbb osztályban tanulni kell és így nem képesek előbbi osztálytársaikkal együtt haladni.

Meg kell említeni, hogy ha a tanítvány oly szerencsés volt, hogy sikeresen haladt át a próbaidőszaknak minden nehézségén és részesült az első beavattatásban, ami az Ösvény megfelelő bejárata,

akkor róla mint Sotapanna-ról beszélnek – "aki a folyamba lépett". Ez azt jelenti, hogy ő, mint egyén, már áthaladt azon a válságos időszakon, amelyre hivatkoztunk; ő már elérte a szellemi fejlődésnek azt a pontját, amelyet a Természet útlevélként kíván meg annak a fejlődési rendszernek későbbi fókáihoz, amelynek mi részei vagyunk. Rálépett annak a fejlődésnek folyamára, amely most a felfelé tartó ívén rohan és akár késlelteti, vagy siettetni ő haladását – még ha oktalanul cselekednék, vagy ha nagyon sok drága időt elfecsérelne is – akkor sem képes tartósan elfordulni e folyamtól, mert az viszi őt tovább biztosan az emberiség számára kitűzött cél felé.

Így ő ment az emberiséget ebben a korszakban fenyegető legnagyobb veszélytől – attól a veszélytől, hogy kieshetne fejlődésének kerékvágásából; és így őt gyakran "a megváltott" vagy "a kiválasztott" néven emlegetik. Ebben, és csakis ebben az értelemben vehetjük az Athanasiusi Hitvallás első tételét, "Aki megváltatni akar, annak mindenképp előtte szükséges a katolikus hitet vallania."

Az Igazi Katolikus Hit.

Az sem szükséges, hogy ez utóbbi kijelentés értelmét illetően az általános tévedésbe essünk. A katolikus szó egyszerűen egyetemeset jelent, és az a hit, amely igazán egyetemes, nem az a forma, amelybe bármelyik nagy Tanító is belehelyezte az igazságot, hanem maga az igazság, amely minden forma alapja – a Bölcsesség Vallása, amelynek mindegyik külső vallás csak részleges kifejezője. Úgy, hogy ez a tétel helyesen megértve egyszerűen azt bizonyítja nekünk, hogy minden emberre nézve, aki a saját fejlődését egészen annak kitűzött céljáig véghez akarja vinni, legfontosabb dolog helyesen megértenie azt a nagy rejtett tanítást, ami minden dolgok eredetére és a szellemnek az anyagba való lebecsátkozására vonatkozik.

Az volt az ellentétes, hogy ez a megállapítás nem pontos és az ellenkezők megjegyzik, hogy minden bizonnyal az a legfontosabb tanítás, ami az embert erkölcsileg neveli – ami nem azt mondja meg neki mit kell hinnie, hanem hogy mit kell cselekednie.

Magától értetődik, hogy ez nagyon igaz; de az ilyen ellenvetők elfelejtik, hogy a legteljesebb erkölcsi fejlettséget mindegyik vallás elfogadja anélkül, hogy még csak a lehetőségét is megengedné annak, hogy a magas rejtett tudományról igazi fogalmat nyerjünk. Azt is elfelejtik, hogy csakis ezzel a rejtett tudománnyal lehet megmagyarázni az ő erkölcsi törvénykönyveiknek akár parancsolatait, akár jóváhagyásait, vagy megokolni, hogy általában van erkölcsi törvénykönyv.

Ezzel kapcsolatban világosan fel kell ismernünk, hogy bár az erkölcsösség feltétlenül szükséges előkövetelmény az igazi haladáshoz, azért azzal még nem értünk el mindent. A tehetségtelen jószág sok fájdalomtól és gondtól óvhatja meg az embert felfelé irányuló ösvényén, de egy bizonyos pontnál magasabbra nem vezetheti soha: mert beáll az az időszak, melyben a haladás céljából feltétlenül megkívántatik az embertől, hogy tudjon. Ez magyarázata és egyúttal igazolása is a Hitvallás második versének, amely miatt oly heves viták folytak: "Mely hitet, aki mocsoktalanul és kételkedés nélkül meg nem tartja, az örökre elvesz" – az "örökre" szót természetesen nem abban a bölcsészeti nélkül való értelemben vesszük, ami a természetfölötti felfogás szerint egy lehetetlen óhitű értelmezés, hanem úgy értjük, mint előbb említettük, hogy végtelen hosszú időkre, de nem örökre vész el, csak addig, amíg ez a korszak vagy világlánc le nem telt.

Ebben a formában e szavakat valami különös régiség dícsfénye nem környezi, mert nincs meg Denebert Nyilatkozatában, amely a Hitvallás e korábbi részének legrégebbi alakja, Valószínű, hogy az eredeti író használta e szavakat és hogy Denebert félretette és kihagyta; de akár így van, akár nem, nem kell megijedni és tiszta jelentésüket félremagyarázni. Ez a mondat végre is tisztán csak megfordította az utolsónak és egyszerűen valamivel nyomatékosabban bizonyítja azt, hogy amennyiben legfontosabb és valóban szükséges a válságos időszakon való átjutáshoz bizonyos magas igazságok felfogása: azok, akik nem jutnak el annak felfogásáig, bizonyos, hogy nem haladhatnak át rajta. Komoly bizonyosság ez valóban és méltó arra, hogy erősen figyelembe vegyük, de az is bizonyos, hogy semmiképpen nem félelmetes; mert ha egyszer az ember felülemelkedett azon a fokon, amelyben, "gyengén bízik, hogy nagyobb reménye lehet" annak a további foknak elérésére, amelyen már tudja, hogy ez nem reménység, hanem valóság – más szavakkal, amikor először fedez fel valamit abból,

hogy mi a fejlődés igazi jelentése – a kor már soha többet nem érezheti a tehetetlen borzalomnak azt a szörnyű érzését, amelyet e reménytelenség szült.

Az Egységben Lévo Háromság.

Írónk azután gondosan folytatja annak közlését, hogy mik azok a nagy valóságok, amelyeket felfognunk (amennyiben a mi nagyon véges értelmünk képes őket most felfogni) oly lényegesen szükséges arra, hogy haladást remélhessünk.

"A katolikus hit pedig ez, hogy mi egy Istent tisztelünk a Háromságban és a Háromságot tiszteljük az Egységben, össze nem tévesztve a személyeket és szét nem osztva a lényeket." A Logosz magas rejtélyét aligha lehetne ennél jobban szavakba foglalni a mi anyagi felfogásunk számára; alig fejezhetjük ki jobban az örök Egységet, amely mégis örökké hármas az aspektusában. Bizonyos pedig, hogy a befejező intés hangsúlyozottan szükséges, mert a tanuló sohasem lesz képes közelebb jutni a naprendszer eredetének felfogásához, amelybe Ő tartozik – következésképp sohasem fogja legkevésbé sem megérteni a szellem, a közvetlen bölcsesség és az értelem csodálatos háromságát, amely ő maga, hacsak a legnagyobb gonddal nem igyekszik világosan megérteni az Egy Három Nagy Aspektusának különböző működéseit úgy, hogy soha egy pillanatra sem kockáztatja meg a "lényeg felosztását" azzal, hogy szem elöl tévesztené az örök alapot képező Egységet,

Tisztán látható, hogy semmiképp sem lehetséges azt az isteni megnyilvánulást szemléltetővé tenni, mert szükségképpen teljesen felülmúlja ábrázoló és felfogó képességünket; de működésének egy kis részét talán némi mértékben mégis felfoghatjuk, ha bizonyos egyszerű jelképeket használunk, amilyenek az I. ábrán láthatók. Ott a mi rendszerünk hetedik vagy legmagasabb síkján Logoszunk hármas nyilvánulását három kör jelzi, amelyek az Ő aspektusát képviselik. Úgy látszik, hogy e három aspektus mindegyikének megvan a saját minősége és hatalma. Az Első Aspektusban Ő nem nyilatkoztatja ki Magát egy oly síkon sem, amely a legmagasabb alatt áll, Második Aspektusában pedig, leszáll a hatodik síkra és annak anyagából öltözködést burkol Maga köré, ami egészen külön és alacsonyabb kifejezésűvé teszi Őt, Harmadik aspektusában az ötödik sík felső részébe bocsátkozik le és ilyen rendű anyagot von Maga köré, megalkotván egy harmadik nyilvánulást. Észrevehető, hogy e három nyilvánulás a megfelelő síkokon egymástól teljesen különböző, és mégis elég követnünk a szaggatott vonalat, hogy lássuk, hogy ezek a külön személyek mindamellet valósággal csak aspektusai az egynek. Személyeknek tekintve teljesen különálló mindegyik a maga síkján – rézsút irányban úgy szólván semmi összeköttetés sincs közöttük, de mindegyiknek megvan a függőleges összeköttetése önmagával azon a síkon, amelyen e három egy.

A legnagyobb bizonyossággal "van egy Atya személy, egy másik személy, amely a Fiú és ismét más, amely a Szentlélek személye," mert a személy szó (persona) semmi egyebet nem jelent mint álarcot, látszatot; mégis a kételynek és kérdésnek még csak az árnyéka sem fér ahhoz, hogy "az Atya, a Fiú és a Szentlélek Istensége mind" csak egy – dicsőségük egy, fenségük közösen egy, mivelhogy mindegyik egyenlőképpen az Ő kimondhatatlan fényének nyilvánulása "akiben a mi egész rendszerünk él, mozog és van."

"Teremtetlen" valóban ez aspektusok mindegyike, a saját rendszerüket illetőleg, és amellet különbözőnek minden más erőtől vagy hatalomtól, amely határaikon belül esik, mivelhogy azok a mások mind általuk és bennük teremtettek; "felfoghatatlanok" valóban, nem csak a mai értelemben "megérthetetlenek", hanem a sokkal régebbi értelemben "be nem vehetők", mert ezen a nagyon sokkal alacsonyabb síkon (amelyen kívül mi mást nem ismerünk) semmi sem lehet más, mint a leg-részlegesebb és tökéletlen megnyilatkozása az ő be nem árnyékolat dicsőségüknek. "Örökkévalók bizonyly, mert mindaddig eltartanak ők is, ameddig rendszerünk tart és talán sokszor rendszeren át; "és mégsem három örökkévaló a három, hanem egy örökkévaló; nem három teremtetlen, sem három felfoghatatlan, hanem egy teremtetlen és egy felfoghatatlan", mert az, ami bennük teremtetlen, felfoghatatlan és örök, nem a látszat, hanem örökké az alapot képező Egység, amely a Mindennel egy.

"Mert valamint megkívánja tőlünk a keresztény igazság, hogy mindegyik személyt egymagában Istennek, Úrnak ismerjük el (vagyis ismerjük el, hogy a Logosz mindenható ereje működik egyenlően aspektusainak mindegyikében), "úgy megtiltja nekünk a katolikus vallás, hogy azt ne mondjuk,

három Isten vagy három Úr van – az annyit jelent, hogy ne helyezük a három aspektust semmi tekintetbe egymással szembe, se egymástól el ne különítsük őket – helytelenül ne viszonyítsuk őket egymáshoz, se különálló lényeknek ne tekintsük."...

Milyen sokszor volt az, hogy az Isteninek e három aspektusát szétválasztották és külön-külön imádták, mint a bölcsesség, a szeretet és az erő isteneit vagy istennőit, és ezzel együtt utódaik részleges vagy egyoldalú fejlődésének szomorú eredményeit láthatjuk a történelem lapjain. Itt mindenképpen eléggé hangsúlyozottan fejeződik ki az ilyen végzetes hibától való óvás.

Ugyancsak bizonyítékát látjuk az Athanasiusi Hitvallásban annak a gondos törekvésnek, hogy megvilágítsa előttünk a Logos Három Aspektusa származását illető különbséget is, amit oly szembe-tűnően fejeznek ki a Niceai Hitvallás e szavai: "Az Atyát nem alkotta senki, nem teremtetett, sem nem született; a Fiú egyedül az. Atyától való, nem alkottatott, nem teremtetett, hanem született; a Szentlélek az Atyától és a Fiútól való, nem alkottatott, nem teremtetett, sem nem született, hanem eredett."

Szükségtelen végigmennünk újra a már tárgyalt és ezzel kapcsolatos mondatokon, amelyek a Niceai Hitvallásban vannak; elég kiemelni e szavakat: "A Fiú egyedül az Atyától való," és újabb nyomatékos bizonyítékunk van arra, hogy mi az igazi jelentése annak a kifejezésnek amit rendszeren ily durva módon rosszul fordítottak, "egyszülött".

A Aspektusok Egyenlősége.

Írónk azonban újra rátér a három nagy aspektus egyenlőségének óriási kérdésére, mondván: "És ebben a Háromságban egyik sem áll a másik előtt vagy mögött, egyik sem nagyobb vagy kisebb a másikonál, hanem mind a három személy, együttvéve közösen örök és közösen egyenlő." Ennek azt vetették ellenébe., hogy a bölcsészet szerint ez nem lehet igaz, mert aminek az időben kezdete volt, annak végének is kell lennie az időben; és hogy mivel a Fiú az Atyától ered, a Szentlélek pedig az Atyától és a Fiútól, azért kell oly időnek elérkeznie, amelyben e későbbi nyilvánulások létének meg kell szűnnie; és hogy az igazság szerint (hogy bemutassuk azt az ellenvetést, amely ezeröttszáz évvel ezelőtt oly jól ismert volt) "Bár nagy az egyszülött, mégis nagyobb az, aki szült."

Ezt a feltevést első tekintetre nagyban támogatni látszik az, amit a teozófiai tanításokban olvasunk arra nézve, hogy mi fog történni abban a nagyon távol jövőbeli időszakban, ha minden, ami van, még egyszer elmerül a végtelenbe – ha "maga a Fiú is anyaga lesz Annak, aki mindent maga alá rendelt, hogy Isten minden legyen mindenben." Világos hogy a korszakoknak erről a nagy végéről mit sem tudunk és nem is tudhatunk semmit. Ha azonban megemlékezünk arról a jól ismert rejtett mondásról: "Amint fent van, úgy van lent is", akkor igyekszünk értelmünkkel annak irányában felemelkedni, a világtörténelemben oly hasonlatosságok segítségével, amelyek kevésbé reménytelenül múlják felül felfogásunkat és nem minden bizonyíték nélkül állunk arra nézve, hogy még ebben legmagasabb és legfenségesebb értelemben is igazolhatók Hitvallásunk bizalommal teljes szavai, amint most látni fogjuk.

Bizonyos azonban, hogy ezt a kifejezést, valamint az okmány többi kifejezéseit is a mi saját naprendszerünkre vonatkoztatva kell magyarázni és azt a Három Aspektust naprendszerünk Logosza Aspektusainak kell tekintenünk, amelyek előttünk a Három Nagy Logoszt képviselik; és bizonyos, hogy aeonok szerint véve örökkévalóknak tekintendők, mert amennyire mi tudjuk, ők mint külön aspektusok, már megszámlálhatatlan korszakokkal a mi rendszerünk létrejötte előtt is megvoltak és ugyanúgy megmaradnak annak elmúlása után is megszámlálhatatlan korszakokon át.

Különben is csak felületesen gondolkozó volna az, akinek szükséges volna bizonyítanunk, hogy ami az emberi fejlődést eszközölő munkát illeti, mindenestre áll az, hogy e Háromságban egyik sem nagyobb vagy kisebb a másikonál; mert bár igaz, hogy az ember szelleme az Atya adománya, mivel-hogy abban a harmadik kiáramlásban jut el hozzá, amely a Logosz Első Aspektusának lényegéből való; mégis igaz az is, hogy a monádlényeknek az anyagba való hosszú folyamatú bebocsátkozása nélkül, amely monádlényeg a Második Aspektus, a Fiú a kiáramlása, egyetlen egyéni eszköz sem fejlődhetett volna odáig, hogy megkaphassa a szellemet. Az is bizonyos, hogy ez a lebocsátkozás meg nem történhetett volna, ha annak útját előre el nem készítette volna a Harmadik Aspektus, a

Szentlélek, a nagy mindenség szűz anyagára történt csodálatos megelevenítő hatása; csakis ez tette lehetségessé, hogy érettünk, emberekért és a mi üdvösségünkért Ő "testesült a Szentlélek és a Szűz Mária útján."

Közösen-örök és közösen-egyenlő.

Úgy, hogy a hatás alakjainak mind a hárma egyenlően szükséges volt az emberiség fejlődéséhez, és így mi világos oktatást kaptunk annak felismerésére, hogy közülük "egyik sincs a másik előtt vagy mögött," sem időre sem fontosságra nézve, mivelhogy mindegyiknek egyenlőképpen kell működnie folyton azért, hogy a kitűzött eredményt elérhessék. Innen van az, hogy minket mindegyikez egyenlően a legmélyebb hála köt és hogy ezért számunkra igaz marad ez: "Mind a három Személy közösen örök és közösen egyenlő," a felsőbb hármass-egység, amely Magának a Nap Logoszának Egyénisége.

Mondtam, némi bizonyítékok arra látszanak mutatni, hogy ez a dicső Háromság még a legmagasabb és a legtávolabb eső értelemben is megmarad közösen öröknek együttvéve. Kétségtelen ugyanis, hogy az emberben lévő őserők, amelyek annak Három Személyével kapcsolatosak, azok az erők, amelyeket mi szokva voltunk atma, budhi és manasz néven nevezni, t.i. a szellem, a megismerés, az értelem. A szanszkrit neveket sem bölcsen választották meg, sem azok igazi jelentése Keleten nem azonos azzal, amit hozzájuk fűzni tanultunk. Nem szándékom most vitatkozni. Egyszerűen csak úgy használom, amint irodalmunkban mindig használták, hogy rámutassak bizonyos jól ismert és megkülönböztethető alaperőkre. Azt mondom, noha éppenséggel semmit sem tudunk (a saját tudásunkból) a nyilvánulás egyetemes megszűnésére vonatkozólag, amikor minden, ami van, ismét visszahúzódott a maga középpontjába, mégis van egy kis halmaz közvetlen bizonyítékunk a mikrokozmosz, az ember megfelelő visszavonulási folyamatára nézve a középpont felé.

Amint fent van, úgy van lent is.

Tudjuk, miképpen történik részleges visszavonulás minden testöltés után, és tudjuk, hogy noha mindegyik személyiség teljesen eltűnni látszik, azért a bennük elért szerzemények lényege és eredménye nem veszett el, hanem megmarad a korszakokon át egy magasabb formában. Ez a magasabb forma, az egyéniség, a testesülő én, úgy tetszik nekünk, mintha az egyetlen igazán maradandó dolog volna életeink tünékeny ködképei közepette; és egy bizonyos, magasabb fejlődési fokunkon mégis erős és hirtelen rázkódást szenved tudomásunk szerint való maradandóságát illető hitünk.

Amikor már egy ember elég messzire jutott el azon az útján, hogy teljes és határozott tudatossággal emelkedjék fel abba az énbe, úgy, hogy magát teljesen azonosítsa vele, nem pedig bármelyikével is azoknak az átmeneti személyiségeknek, amelyek hosszú sorára azután úgy tekinthet vissza, mint magasabb életének csupán napjaira: akkor elkezd fokozatosan, de növekedő fokozatban bepillantásokat nyerni azokba a lehetőségekbe, amelyeket egy még finomabb és dicsőbb kiegészítő test, a buddhi test nyújt.

Végre elérkezik az az idő is, amelyben ez a test is teljesen kifejlett – amikor teljes tudatossággal fel tud emelkedni belé és úgy képes azt használni, mint azelőtt a kauzál-testét használhatta. De ha e terjedelmes tudatosságának örülve visszafordul, hogy lenézzen kívülről arra, ami oly hosszú időn át az ő legmagasabb kifejezése volt, akkor szerfölött megdöbbenve fogja észrevenni, hogy az eltűnt. Amit ő a maga körében a legmaradandóbb valaminek tartott, az eltűnt, akárcsak egy ködkoszorú. Nem hagyta maga mögött úgy, hogy amikor akarja, áttekinthesse, amint régen szokása volt tenni értelmi testével, asztrálestével és anyagburkával; az egyszerűen megszűnt megjelenhetőnek lenni.

Mégsem veszített semmit; ő még mindig ő maga, még mindig ugyanaz az egyéniség, ugyanazokkal az erőkkel, képességekkel és emlékezetekkel, amelyek azé az eltűnt testéi voltak – és mennyivel több annál! Csakhamar megérti, hogy bár ő túlemelkedett önmagának azon a személyi aspektusán, azért mégsem veszítette el azt; mert nemcsak hogy saját magának egy részét képezi még mindig annak teljes lényege és valósága, hanem amely pillanatban leszáll ismét gondolatban annak síkjára, ismét létbe villan az, őt fejezvé ki azon a síkon – nem anyagilag ugyanaz a test, mert az előbbi testet alkotó részek visszahívhatlanul széjjeloszlottak, hanem egy azzal minden tekintetben feltétlenül azonos test, amelyet azonban tárgyi létbe egyszerűen az hívott, hogy figyelmét annak irányába terelte.

Igazán csodálatosan helytelen beállítás volna tehát az ilyen emberről azt mondani, hogy elveszett az értelme; mert éppen oly határozottan megvan, mint volt mindig, ha mindjárt szellemiesült is és felemelkedett a buddhi síkra. Mikor pedig egy még későbbi fokon tudatossága még a buddhi síkon is túlemelkedik, lehet-e kétségbe vonnunk azt, hogy még akkor is rendelkezésére állnak mind a közvetlen megismerés bölcsességének, mind az értelemnek erői, habár a határtalanság fűződnek hozzájuk?

Talán ily irányú gondolkozás vonalán valahol lehetségesnek találhatjuk e két látszólag ellentétes fogalom összhangzását – hogy minden meglévőnek egyszer meg kell szűnnie és hogy mégis "mind a Három Személy közösen-örök együttvéve és közösen-egyenlő úgy, hogy minden dologban, mint már előbb mondtam, az Egységben a Háromságot és a Háromságban az Egységet kell tisztelnünk."

Igy tehát az Athanasiusi Hitvallásnak ez az első fele úgy végződik, amint kezdődött, egy világos, határozott megállapítással, amely semmi kívánni valót nem hagy maga után: "Annak tehát, aki megváltatni akar, így kell gondolkoznia a Háromságról."

Az alászállás tana.

Folytatjuk tehát munkánkat úgy, mint a többi hitvallással és rátérünk a Logosz Második Személyének az anyagba való bebocsátkozása tanára, melyről szintén kijelentették, hogy előkövetelménye az örökidőkbeli (aeoni) haladásnak: "Továbbá szükséges az örök üdvösséghez, hogy igazán higgyen a mi Urunk Jézus Krisztusnak testesülésében."

Azután tovább megy írónk, hogy e fontos dologban gondosan és módszeresen meghatározza álláspontját: "Mert az igaz hit az, ha hisszük és valljuk, hogy a mi Urunk Jézus Krisztus, Isten Fia, Isten is, meg ember is, Isten az Atya lényegénél fogva, aki előbb született a világoknál, és ember, az anyja lényegénél fogva, aki a világban született".

E tárgyának ezzel a részével oly behatóan foglalkoztunk e kötet előbbi részében, amikor a niceai képletet tárgyaltuk, hogy aligha szükséges itt tovább megállapodnunk mellette, mivelhogy ez egyszerűen egy teljesebb és világosabb alakja a Krisztus kettős aspektusa megállapításának. Azt mutatja, miképp volt az egyszülött, aki mind az aeonok, vagyis az Atya minden kiáramlása közül az első, az Örökkévalóval feltétlenül egylényegű és azonos Vele minden tekintetben; míg későbbi alakjában éppen olyan igazán felvette ebből az alsóbb anyagból való öltözékét, "testesült a Szentlélek és a Szűz Mária útján," amint már előbb megmagyaráztam. Ebben az utóbbi alakjában pedig –külön kiemeljük – nem volt meg "előbb, mint a világok" vagy korszakok kezdődtek, hanem ennek a kornak egy meghatározott és aránylag nem régi időszakában – jobban mondva a naprendszer életében "született a világra" – azaz akkor történt a testesülésbe való bebocsátkozása. A latin saeculum szó tehát nem jelenti a "világ" fogalmát, hanem a "Világ-időszak" vagy "kor" kifejezője.

Amint tudjuk, azokból a feljegyzésekből, amelyeket udvariasan a Keresztény Egyház "történetének" neveznek, voltak olyanok akiknek ütközőkövük volt ez a kettősség fogalma, és ezek lehetetlenségnek vélték azt, hogy két oly egymástól nagyon messze és teljesen eltérő körülmény ugyanegy nagy erőnek lehessen nyilvánulása; és így a mi Hitvallásunk nyomatékkal erősíti a Krisztus valóságos azonosságát és oszthatatlanságát. Nekünk azt mondták, hogy "'tökéletes Isten és tökéletes ember, aki eszes lélekből es emberi testből áll" – ami annyit tesz, hogy éppúgy része az értelem, mint részei az alsóbb öserők; és hogy Ő "egyenlő az Atyával latens-ségét illetőleg, de alsóbb az Atyánál, emberi voltára nézve" – egyenlő Vele minden tekintetben azzal a különbséggel, hogy Ő ezzel az egy lépéssel tovább lépett, és így nyilvánulván, arra az időre korlátozta a teljes kifejezettségét annak, ami Ő mégis lényegében mindig.

Az alapot képező Egység.

Bármiképp vegyük is ezt tekintetbe, soha egy pillanatra sem szabad szem elől tévesztenünk az alapot képező egységet: "mert bár ő Isten és ember, mégsem kettő Ő, hanem egy Krisztus; egy, nem az Istenség testté változása útján, hanem úgy, hogy az emberiből vett fel valamit Isten". Akármilyen mélyen merült el az anyagban a Krisztus-öserő, csak megmarad a Krisztus-Öserőnek, éppen úgy, mint az ember alsóbb saját énje mindenkor alapjában egy a magasabb énjével és annak egy aspektusa, bármily távolállónak látjuk tőle alulról tekintve. Az író pedig később megvilágosítja előttünk, hogy

ezt végleg és feltétlenül bebizonyítottak kell tekintenünk, és főképen nem azért, mintha az Istent hozták volna le az emberi síkra, hanem annál a sokkal dicsőbb igazságnál fogva, hogy a jövőben ismét tudatosan eggyé lesznek, amikor az alsó igazi lényege és minden tulajdonsága, amelyet szunynyadóból tevékenyvé fejlesztett, győzedelmesen visszavonul a felsőbbe és így teljesedik be az a legnagyobb felfogás, amelyet valaha nyújthatott egy tan nekünk – az igazi, amely egyúttal teljes "az emberiből az Istenbe való felvétel."

Alapjában és lényegük szerint egyek ők. "Teljesen egyek, nem az alkotórészek összezavarása (t.i. keverése) útján, hanem a személyi egységnél fogva – oly egység ez, amely valóság volt a Természetben minden időben, csak láthattuk volna – éppen úgy, mint egy az alsóbb én a felsővel, éppen mint ahogyan egy az anyagtest (fizikai test) a benne élő lélekkel, mert elvégre is egy kifejezése és egy aspektusa az ennek, bármennyire tökéletlen – "mert amint az eszes lélek és a test egy ember, úgy Isten és ember egy Krisztus".

"Aki szenvedett a mi megváltásunkért, szálla alá pokolba, harmadnapon halottaiból feltámad; felméne a mennybe, üle a Mindenható Atya Isten jobbára, honnan leszen eljövendő ítélni eleveneket és holtakat." Ezekre a mondatokra nem kell kiterjednünk, mert csak másai azoknak, amelyekkel oly részletesen foglalkoztunk az előbbi Hitvallásokban, bár futólag megjegyezzük, hogy ez nem említi a Pilátusról és a megfeszítésről szóló mondatokat.

Igazán egészben véve ez a leghosszabb és talán legkésőbbi Hitvallás, teljesen ment a (c)-vel jelölt irány rontó befolyásától. Az egyetlen, igazán rossz állítása a következő mondatokban fordul elő, amely nyilván téves hivatkozás az ötödik kör válságos időszakára. "Akinak eljövetelekor minden ember újra feltámad testével és számat ad munkájáról; és azok, akik jót cselekedtek, bemennek az örök életbe" (ez, mint rendesen, aeont, végtelennek látszó időt jelent) "és akik gonoszt cselekedtek, az örök tűzbe jutnak."

Az írónak egészen pontos az a feltételezése, hogy az ötödik körbeli ítélet akkor megy végbe az embereken, amikor ismét feltámadnak testeikkel – ez annyi, mint amikor újra testesülnek, testet öltenek magukra; téved azonban, amikor ezt a messiás-mondával hozza kapcsolatba, amely egyszemélyes Krisztus visszatéréséről szól. Igaza van ismét, amikor azokat, akik hibáznak, az (aeoni) örökké tartó tüzes kemencére ítéli el – ami egyedül csak az egójuktól végkép megvált személyiségeknek fenntartott sors.

Ezek a szerencsétlen lények (ha ugyan lehet őket még lényeknek nevezni) a nyolcadik létkörbe jutnak és felbomlanak alkotóelemeikre, amelyek azután készen állnak arra, hogy egy jövendő korszakban más érdemesebb egók vegyék hasznukat. Nem mintha meg nem felelne ez a leírás, hogy örök-időkre szóló tűzbe esnek; hanem pontosabb tudással ráakadt volna az író, hogy ez csupán az elvesztett személyiségekkel történhet meg – sohasem az egyéniségekkel; és hogy azok sorsa, akiket visszavetnek az ötödik körbe, csupán (aeoni) örökidejű halasztás és nem örök idejű tűz, mivelhogy ők egyéni, de semmi esetre sem szerencsétlen körülmények között maradnak mindaddig, amíg a természet más olyan alkalmat nem nyújt nekik, amelyet ők képesek hasznukra fordítani.

Hitvallásunk annak a kijelentésnek megismétlésével végződik, amellyel kezdődött: "Ez a katolikus hit, amelyet ha hűséggel nem hisz az ember, nem váltathat meg." A Quicumque Treves-kiadása ennek a versnek egy nagyon módosított alakját adja; de amint már előbb mondtuk, ha határozottan felismerjük, mit jelent, akkor semmi okunk sincs arra, hogy elkerüljük azt a határozott megállapítást, amelyről látjuk, hogy természetbeli igazság.

Így hát búcsút mondunk a Keresztény Egyház e tiszteletremélté korú formuláinak, remélve, hogy annak a töredékes magyarázatnak, amelyet róluk adhattunk, legalább az a nagy eredménye lesz, hogy olvasóink bármelyike a jövőben hallván azok elmondását, vagy részt vevén elmondásukban, mélyebb érdeklődést fognak érezni irántuk és teljesebben megértik és így sokkal nagyobb hasznot húznak belőlük, mint azelőtt bármikor.

Óegyházi hitvallások

A Nicea-konstantinápolyi hitvallás

A Nicea-konstantinápolyi hitvallás (latinul: Symbolum Nicaeno-Constantinopolitanum) az egyik legősibb és legismertebb keresztény hitvallás, melyet szinte minden keresztény felekezet és közösség elfogad, és gyakran hangzik el istentiszteleteiken. Görög szövegét, az I. niceai zsinaton született hitvallás kibővítésével a 381-ben tartott I. konstantinápolyi fogadta el. Az ortodox liturgiában és a római katolikus szentmisén a legtöbbször ez a hitvallás hangzik el. Ökumenikus magyar fordítása:

Hiszek az egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek, minden láthatónak és láthatatlannak teremtőjében.

Hiszek az egy Úrban, Jézus Krisztusban, Isten egyszülött Fiában, aki az Atyától született minden idő előtt, Isten az Istentől, világosság a világosságtól, valóságos Isten a valóságos Istentől; született és nem teremtett, az Atyával egylényegű, és általa lett minden. Érettünk, emberekért és üdvösségünkért leszállt a mennyből. Megtestesült a Szentlélektől és Szűz Máriától, és emberré lett. Keresztre feszítették értünk Poncius Pilátus alatt, kínhalt szenvedett, és eltemették, harmadnapon feltámadt az Írások szerint, fölment a mennybe, ott ül az Atya jobbján, újra eljön dicsőségében ítélni élőket és holtakat, és uralmának nem lesz vége.

Hiszek a Szentlélekben, Urunkban és éltetőnkben, aki az Atyától és a Fiútól^[1] származik, akit az Atyával és Fiúval együtt imádunk és dicsőítünk, és aki szólt a próféták által. Hiszem az egy, szent, egyetemes és apostoli egyházat. Vallom az egy keresztséget a bűnök bocsánatára. Várom a holtak feltámadását és az eljövendő örök életet. Amen.

A szövegek

Görög szöveg

Πιστεύομεν εἰς ἕνα Θεόν, Πατέρα, Παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀορατῶν.

Καὶ εἰς ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων· φῶς ἐκ φωτός, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο.

Τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ ἐνανθρωπήσαντα.

Σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, καὶ παθόντα καὶ ταφέντα.

Καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς Γραφάς.

Καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ καθεζόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς.

Καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος.

Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ κύριον, τὸ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς - ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν προφητῶν.

Εἰς μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν.

Ὁμολογῶ ἓν βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν.

Καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος.

Ἀμήν.

Latin szöveg

Credo in unum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cæli et terræ, visibilium omnium et invisibilium.

Et in unum Dominum Iesum Christum, Filium Dei unigenitum, et ex Patre natum ante omnia sæcula.

Deum de Deo, Lumen de Lumine, Deum verum de Deo vero, genitum non factum, consubstantialem Patri; per quem omnia facta sunt.

Qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit de cælis.

Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine, et homo factus est.

Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus et sepultus est, et resurrexit tertia die, secundum Scripturas, et ascendit in cælum, sedet ad dexteram Patris.

Et iterum venturus est cum gloria, iudicare vivos et mortuos, cuius regni non erit finis.

Et in Spiritum Sanctum, Dominum et vivificantem, qui ex Patre (Filioque) procedit.

Qui cum Patre et Filio simul adoratur et conglorificatur: qui locutus est per prophetas.

Et unam, sanctam, catholicam et apostolicam Ecclesiam.

Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum.

Et expecto resurrectionem mortuorum, et vitam venturi sæculi.

Amen.

Ökumenikus fordítás

Hiszek az egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek, minden láthatónak és láthatatlannak teremtményében.

Hiszek az egy Úrban, Jézus Krisztusban, Isten egyszülött Fiában, aki az Atyától született minden idő előtt, Isten az Istentől, világosság a világosságtól, valóságos Isten a valóságos Istentől; született és nem teremtetett, az Atyával egylényegű, és általa lett minden.

Érettünk, emberekért és üdvösségünkért leszállt a mennyből.

Megtestesült a Szentlélektől és Szűz Máriától, és emberré lett.

Keresztre feszítették értünk Poncius Pilátus alatt, kínhalált szenvedett, és eltemették, harmadnapon feltámadt az Írások szerint, fölment a mennybe, ott ül az Atya jobbján, újra eljön dicsőségében ítélni élőket és holtakat, és uralmának nem lesz vége.

Hiszek a Szentlélekben, Urunkban és éltetőnkben, aki az Atyától és a Fiútól származik, akit az Atyával és Fiúval együtt imádunk és dicsőítünk, és aki szólt a próféták által.

Hiszem az egy, szent, egyetemes és apostoli egyházat.

Vallom az egy keresztséget a bűnök bocsánatára.

Várom a holtak föltámadását és az eljövendő örök életet.

Amen.

Katolikus fordítás

Hiszek az egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek, minden láthatónak és láthatatlannak Teremtőjében.

Hiszek az egy Úrban: Jézus Krisztusban, Isten egyszülött Fiában, aki az Atyától született az idő kezdete előtt.

Isten az Istentől, Világosság a Világosságtól, valóságos Isten a valóságos Istentől.

Született, de nem teremtmény: az Atyával egylényegű, és minden általa lett.

Értünk, emberekért, a mi üdvösségünkért leszállt a mennyből.

Megtestesült a Szentlélek erejéből Szűz Máriától, és emberré lett.

Poncius Pilátus alatt értünk keresztre feszítették, kínhalált szenvedett, és eltemették.

Harmadnapra föltámadott az Írások szerint, fölment a mennybe, ott ül az Atyának jobbján, de újra eljön dicsőségben, ítélni élőket és holtakat, és országának nem lesz vége.

Hiszek a Szentlélekben, Urunkban és éltetőnkben, aki az Atyától és a Fiútól származik.

Akit épp úgy imádunk és dicsőítünk, mint az Atyát és a Fiút.

Ő szólt a próféták szavával.

Hiszek az egy, szent, katolikus és apostoli Anyaszentegyházban, vallom az egy keresztséget a bűnök bocsánatára, várom a holtak föltámadását és az eljövendő örök életet.

Amen.

Az ortodox egyházak által gyakran használt magyar fordítás (a másik két magyar fordítással szemben a görög szöveget veszi alapul):

„Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek, minden látható és láthatatlan dolgoknak Teremtőjében;

és az egy Úr Jézus Krisztusban, Istennek egyszülött Fiában, aki az Atyától minden időknél előtte született; a Világosságtól való Világosságban, igaz Istentől való igaz Istenben, aki született és nem teremtett, aki egylényegű az Atyával, és aki által mindenek lettek; aki miérettünk, emberekért és a mi üdvösségünkért leszállt a mennyekből és megtestesült a Szent Lélektől és Szűz Máriától és emberré lett; aki keresztre feszített miérettünk Poncius Pilátus idejében, és szenvedett és eltemetett, és feltámadott a harmadik napon az Írások szerint; és felment a mennyekbe és ül az Atyának jobbján; és újból eljő dicsőséggel, ítélni élőket és holtakat, és az Ő Országának nem lesz vége;

és a Szent Lélekben, Úrban és Éltestenben, aki az Atyától ered, akit az Atyával és Fiúval együtt imádunk és dicsőítünk, aki a próféták által szólt. Hiszek egy, szent, egyetemes és apostoli Egyházban. Egy keresztséget vallok a bűnök bocsánatára. Várom a holtak feltámadását és az eljövendő örök életet. Ámin.”

Az Apostoli hitvallás

Az Apostoli hitvallás (latinul: *Symbolum Apostolicum* vagy *Symbolum Apostolorum*) elsősorban a nyugati kereszténységben ismert. A hitvallás jelenlegi szövege Nyugat-Európában, a 6-8. században véglegesedett. A magyarországi protestáns egyházak istentiszteletein a leggyakrabban ez a hitvallás hangzik el. Magyar fordítása:

Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek Teremtőjében.

És Jézus Krisztusban, az Ő egyszülött Fiában, a mi Urunkban, aki fogantatott Szentlélektől, született Szűz Máriától, szenvedett Poncius Pilátus alatt; megfeszítették, meghalt és eltemették. Alászállt a poklokra, harmadnapon feltámadt a halottak közül, fölment a mennybe, ott ül a mindenható Atya Isten jobbján, onnan jön el ítélni élőket és holtakat.

Hiszek Szentlélekben. Hiszem az egyetemes/katolikus^[2] anyaszentegyházat, a szentek közösségét, a bűnök bocsánatát, a test feltámadását és az örök életet. Ámen.

Latin szöveg

Credo in Deum Patrem omnipotentem, creatorem caeli et terrae;

Et in Iesum Christum, Filium eius unicum, Dominum nostrum, qui conceptus est de Spiritu Sancto, natus ex Maria Virgine, passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus et sepultus, descendit ad infernos, tertia die resurrexit a mortuis, ascendit ad caelos, sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis, inde venturus est iudicare vivos et mortuos;

Credo in Spiritum Sanctum, sanctam Ecclesiam catholicam, Sanctorum communionem, remissionem peccatorum, carnis resurrectionem, et vitam aeternam. Amen.

Magyar fordítás

Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek Teremtőjében.

És Jézus Krisztusban, az Ő egyszülött Fiában, a mi Urunkban, aki fogantatott Szentlélektől, született Szűz Máriától, szenvedett Poncius Pilátus alatt; megfeszítették, meghalt és eltemették.

Alászállt a poklokra, harmadnapon feltámadt a halottak közül, fölment a mennybe, ott ül a mindenható Atya Isten jobbján, onnan jön el ítélni élőket és holtakat.

Hiszek Szentlélekben.

Hiszem az egyetemes/katolikus^[1] anyaszentegyházat, a szentek közösségét, a bűnök bocsánatát, a test feltámadását és az örök életet. Ámen.

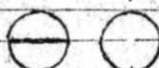

Az Athanasius-i hitvallás

Közkeletű elnevezésével ellentétben szerzője nem Athanasius, kb. 430 és 589 között keletkezett Nyugat-Európában. Kezdőszaváról gyakran *Quicumque*-hitvallásnak is nevezik.

1. *Aki üdvözülni akar, annak mindenekelőtt az egyetemes-keresztény hitet kell megtartania,*
2. *mert aki ezt nem őrzi meg teljesen és sértetlenül, az kétségtelenül örökre elkárhozik.*
3. *Az egyetemes-keresztény hit pedig ez: az egy Istent a háromságban, a háromságot pedig az egységben tiszteljük;*
4. *és ne keverjük össze a személyeket, se a lényeket szét ne válasszuk.*
5. *Más személy ugyanis az Atya, más a Fiú, más a Szentlélek:*
6. *de egy az Atya, a Fiú és a Szentlélek istensége, egy a dicsőségük, egyformán örök a fenségük.*
7. *Amilyen az Atya, olyan a Fiú. olyan a Szentlélek is:*
8. *Nem-teremtett az Atya, nem-teremtett a Fiú, nem-teremtett a Szentlélek.*
9. *Végtelen az Atya, végtelen a Fiú, végtelen a Szentlélek.*
10. *Örökkévaló az Atya, örökkévaló a Fiú, örökkévaló a Szentlélek, -*
11. *de mégsem három az örökkévaló, hanem egy az örökkévaló.*
12. *Ugyanígy nem három a nem-teremtett, s nem három a végtelen, hanem egy a nem-teremtett és egy a végtelen.*
13. *Hasonlóképpen: mindenható az Atya, mindenható a Fiú, mindenható a Szentlélek;*
14. *de mégsem három a mindenható, hanem egy a mindenható.*
15. *Ugyancsak: Isten az Atya, Isten a Fiú, Isten a Szentlélek,*
16. *de mégsem három az Isten, hanem egy az Isten.*
17. *Ugyanígy: Úr az Atya, Úr a Fiú, Úr a Szentlélek,*
18. *de mégsem három az Úr, hanem egy az Úr.*
19. *Mert amiképpen a keresztény igazság arra készlet, hogy mindegyik személyt külön-külön Istennek és Úrnak is valljuk, – ugyanígy az egyetemes keresztény hit nem engedi, hogy három Istenről vagy Úrról beszéljünk.*
20. *Az Atyát senki sem alkotta, se nem teremtette, se nem szülte.*
21. *A Fiú egyedül az Atyától van, – nem alkottatott, nem teremtett, hanem született.*
22. *A Szentlélek az Atyától és a Fiútól – nem alkottatott, nem teremtett, hanem jön.*
23. *Egy tehát az Atya, nem három Atya, egy a Fiú, nem három Fiú, egy a Szentlélek, nem három Szentlélek.*
24. *Ebben a háromságban pedig nincs elsőbb és későbbi, nincs nagyobb és kisebb,*
25. *hanem mind a három személy egyformán örökkévaló és egymással egyenlő: és ezért – ahogy előbb már mondtuk – a háromságot minden esetben az egységben, az egységet pedig a háromságban kell tisztelnünk.*
26. *Aki tehát üdvözülni akar, az így vélekedjék a Szentháromságról.*
27. *Az örök üdvösséghez azonban szükséges, hogy bizodalmas hittel higgye Jézus Krisztus Urunk emberré-lételét is.*

28. *Az tehát az igaz hit, hogy higgyük és valljuk: a mi Urunk Jézus Krisztus Istennek Fia – Isten is és ember is:*
29. *az Atya lényegéből az idő előtt született Isten, – és az anya lényegéből az időben született ember.*
30. *Egészen Isten, egészen ember, – értelmes lélekkel és emberi testtel.*
31. *Egyenlő az Atyával istensége szerint, kisebb az Atyánál embersége szerint.*
32. *És jöllehet Isten és ember, mégsem két, hanem egy Krisztus.*
33. *Egy pedig nem úgy, hogy az istenség testté változott, hanem úgy, hogy Isten magára öltötte az emberséget.*
34. *Teljesen egy, nem a lényeg egybeolvadása, hanem a személy egysége miatt.*
35. *Mert amint az értelmes lélek és a test egy ember, úgy az Isten és ember is egy Krisztus;*
36. *aki üdvösségünkért szenvedett, szállt a pokolba, feltámadt a halálból,*
37. *fölment a mennybe, az Atya jobbjára ült, onnan jön el megítélni élőket és holtakat,*
38. *eljövetelekor minden embernek saját testében fel kell támadnia és cselekedeteiről számot kell adnia;*
39. *és akik jót cselekedtek, az örök életre jutnak, akik rosszat, az örök tűzre.*
40. *Ez az egyetemes-keresztény hit; aki ezt nem hiszi bizodalmas és tántoríthatatlan hittel, az nem üdvözülhet.*

A T E R M É S Z E T V I L Á G A I

7	ISTENI VILÁG (ÁDI)	Első	Háromszoros megnyilvánulás
6	MONÁD- VILÁG (ÁNUPÁDÁKÁ)		Második
5	SZELLEMI (SPIRITUÁLIS) VILÁG (ÁTMÁ)	Atomszerű	Harmadik
		Szollem	Szellemi hármasság az emberben
4	AZ INTUICIO VILÁGA (BUDHI)	Atomszerű	
		Az újratestetöltő Ego, vagy az ember lelke	Intuicio
3	formánélküli GONDOLAT- VAGY MENTÁL- VILÁG formavilág (Rupá)	Atomszerű	Intellektus kavzál- test
			Mentál test
2	ÉRZELEM vagy ASZTRAL VILÁG	Atomszerű	Asztrál test
1	FIZIKAI VILÁG	Atomszerű	
		Atomalatti	Eteri másodtest
		Eterfölötti	("Doppelgaenger")
		Eteri	
		Gázalaku Folyékony Szilárd	Tömör test